

Károli Gáspár Református Egyetem

Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary
Hittudományi Kar | Faculty of Theology

OM azonosító: FI 44189

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM

HITTUDOMÁNYI KAR

Hittanár-nevelőtanár osztatlan tanárszak, levelező munkarend

Képzési program

Szakfelelős:

Prof. Dr. Siba Balázs

2022

6. Hittanár-nevelőtanár osztatlan tanárszak, levelező munkarend

MINTATANTERV

Osztatlan hittanár-nevelőtanár egyszakos, részidős levelező

Képzési idő: 10 félév

Összegyűjtendő kreditek száma: 300 kredit

Érvényes: 2022. szeptember 1-től

Szakfelelős: Prof. Dr. Siba Balázs tanszékvezető, egyetemi tanár

Tantárgy	Kód	Előfel-tétel kódja	Választhatóság	Félévek									
				Kontakt óraszám/követelmény/kredit									
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
SZIGORLATOK													
Őszövetségi szigorlat 1. (őszövetségi bibliaismeret, bevezetés)	BTHBW06	BTHBW70 ÓSZBW20 ÓSZBW21	K				-/sz/0						
Újszövetségi szigorlat 1. (újszövetségi bibliaismeret, bevezetés)	BTHBW07	BTHBW71 ÚSZBW40Ú SZBW41	K				-/sz/0						
Őszövetségi szigorlat 2. (őszövetségi írásmagyarázat, bibliai teológia)	BTHBW08	ÓSZBW19B THBW73	K								-/sz/0		
Újszövetségi szigorlat 2. (újszövetségi írásmagyarázat, bibliai teológia)	BTHBW09	ÚSZBW39 BTHBW74	K									-/sz/0	
Rendszeres teológiai szigorlat (hitvallásismeret, dogmatörténet, dogmatika, etika)	DOERW01	DOERW21D OERW31	K									-/sz/0	
História szigorlat (Magyar egyháztörténet)	ETRRW05	ETRRW56	K								-/sz/0		
História szigorlat (Egyetemes egyháztörténet)	ETRRW06	ETRRW52	K								-/sz/0		

Felekezetismeret - Szimbolika	DOERW28	-----	K									10/k/2	
Etika 1	DOERW30	DOERW21	K								10/k/3		
Etika 2	DOERW31	DOERW30	K									10/k/3	
Bevezetés a filozófiába	FILRW30	-----	K	5/k/1									
Filozófiatörténet 1	FILRW31	-----	K					10/k/2					
Filozófiatörténet 2	FILRW32	FILRW31	K						10/k/2				
Proszeminárium	BTHBV64	-----	K	10/gy/2									
Beszédtechnika 1	GYKGW65	-----	K	10/gy/2									
Beszédtechnika 2	GYKGW66	-----	K		10/gy/2								
Egyházi ének és zenetörténet 1	HIMGW66	-----	K	10/k/3									
Egyházi ének és zenetörténet 2	HIMGW67	-----	K		10/k/3								
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Egyházi ének és zenetörténet 3	HIMGW70	-----	K				10/k/2						
Egyházi ének és zenetörténet 4	HIMGW71	-----	K									10/k/2	
Bevezetés a katechézisbe	VPPGW136	BTHBW70	K		10/k/3								
Gyülekezetpedagógia	VPPGW137	VPPGW136	K			10/k/3							
Vallásdidaktika gyakorlat 1	VPPGW138	BTHBW71	K							10/gy/3			
Vallásdidaktika gyakorlat 2	VPPGW139	VPPGW138	K									10/gy/3	
Pásztorálpszichológia	VPPGW44	-----	K								10/k/2		
Lelkigondozói gyakorlat	VPPGW45	VPPGW44	K									10/k/2	
Kollégiumi nevelés és lelkigondozás	VPPGW72	-----	K					10/k/4					
Egyházi és gyülekezeti kommunikáció	VPPGW57	----	K	10/gy/2									
Differenciáló pedagógia	VPPGW132									10/gy/3			
Családi kommunikáció és nevelés	VPPGW140	-----	K						10/gy/3				
Önismereti gyakorlat (hivatástisztázás)	VPPGW141		K							10/gy/3			
Függőségek megelőzése és a veszélyeztetettség észlelése	VPPGW142	-----	K								10/gy/3		
Ekkleziasztika (egyházismeret)	GYKGW67	-----	K	10/gy/2									
Egyházszociológia	ETRRW62	-----	K					10/gy/3					
Tanári portfólió	VPPGW90	-----	K										-/gy/2

KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ (30 kredit)													
szeminárium			KV					10/gy/3					
szeminárium			KV					10/gy/3					
szeminárium			KV									10/gy/3	
szeminárium			KV									10/gy/3	
szeminárium			KV			10/gy/3							
szeminárium			KV			10/gy/3							
szeminárium			KV			10/gy/3							
szeminárium			KV		10/gy/3								
szeminárium			KV		10/gy/3								
szeminárium			KV		10/gy/3								
SZABADON VÁLASZTHATÓ (21 kredit)													
szabadon választható			SZV	10/gy/3									
szabadon választható			SZV	10/gy/3									
szabadon választható			SZV				10/gy/3						
szabadon választható			SZV					10/gy/3					
szabadon választható			SZV					10/gy/3					
szabadon választható			SZV						10/gy/3				
szabadon választható			SZV						10/gy/3				
PEDAGÓGIA, PSZICHOLÓGIA ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI ISMERETEK (28 kredit)													
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Iskolai tapasztalatok, nézetek, tanulásmódszertan	VPPGW143	-----	K	10/gy/2									
Bevezetés a pszichológiába	VPPGW144	-----	K	10/gy/2									
Az iskolai nevelési feladatokra való elméleti felkészülés	VPPGW145	-----	K		5/k/2								
Fejlődépszichológia - tipikus és atipikus fejlődés	VPPGW146	-----	K		5/k/2								

Fejlődépszichológia pedagógiai vonatkozásai	VPPGW147	----	K		10/gy/2								
Az iskolai nevelési feladatokra való gyakorlati felkészülés – tanulók és tanulócsoportok megismerése	VPPGW148	----	K			10/gy/2							
Tanulás pszichológiája	VPPGW149	----	K			10/gy/2							
Tanulás-tanítás támogatása	VPPGW150	----	K				10/k/2						
Iskolai társas kapcsolatok pszichológiája	VPPGW129	----	K				10/gy/2						
Digitális pedagógia	VPPGW130	----	K					5/gy/2					
Multikulturális iskola	VPPGW109	----	K						10/gy/2				
A keresztyén nevelés alapjai és az egyházi iskolák története	VPPGW98	----	K								10/k/2		
Gyakorlatkísérő és portfólió szeminárium	VPPGW151	----	K										10/gy/2
SZABADON VÁLSZTHATÓ TÁRGYAK (pedagógia-pszichológia tárgykörben)			KV								10/gy/2		
SZAKMÓDSZERTAN (24 kredit)													
Hittanár-nevelőtanár szakmódszertan 1 (Vallásdidaktika I.)	VPPGW152	----	K					10/k/4					
Hittanár-nevelőtanár szakmódszertan 2 (Vallásdidaktika II.)	VPPGW153	----	K						10/gy/4				
Hittanár-nevelőtanár szakmódszertan 3 (Hitéletre nevelés)	VPPGW154	----	K							10/k/4			
IKT és kollaborációs tér a hittanoktatásban	VPPGW155	----	K								5/gy/4		
Szakos, szakmódszertani gyakorlatkísérő szeminárium (hittanár)	VPPGW156	----	K									10/gy/4	

Összefüggő egyéni iskolai gyakorlat, gyakorlatkísérés és vizsgatanítás (hittanár)	VPPGW157	-----	K										5/k/4
PÁLYAISMERET ÉS PÁLYASZOCIALIZÁCIÓ (6 kredit)													
A 21. századi iskola belső világa	VPPGW158		K		10/gy/3								
Pedagógiai tevékenységek - terepgyakorlat	VPPGW159		K			10/gy/3							
ISKOLAI GYAKORLATOK													
Szaktárgyi tanítási gyakorlat - óramegyfigyelés	VPPGW160						5/gy/4						
Szaktárgyi tanítási gyakorlat – csop. mikrotanítás	VPPGW161							5/gy/4					
Szaktárgyi tanítási gyakorlat 1. szak	VPPGW162									10/gy/4			
Összefüggő egyéni iskolai gyakorlat	VPPGW163												220/gy/20
DIPLOMAMUNKA (15 kredit)													
Szakedolgozat 1.	SPCSW06											10/gy/10	
Szakedolgozat 2.	SPCSW07	SPCSW06											0/gy/5
SZAKZÁRÁS													
Záróvizsga													0/zv/0
Összesítés				Félévek									
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Összes óraszám:				115	110	110	105	105	105	105	100	90	235
Összes kredit:				29	31	30	30	29	29	29	28	32	33

Idegennyelv-ismeretre vonatkozó követelmények:

A mesterfokozat megszerzéséhez az Európai Unió és az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) hivatalos nyelveiből legalább egy, államilag elismert középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy ezzel egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél szükséges.

TANTÁRGYLEÍRÁSOK
Szigorlatok

HT BTHBW06 – ÓSZÖVETSÉGI SZIGORLAT 1. (ÓSZÖVETSÉGI BIBLIAISMERET ÉS BEVEZETÉS)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: L: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBW70 – Bibliaismeret 1. HT ÓSZBW20 – Ószövetségi bevezetés 1. HT ÓSZBW21 – Ószövetségi bevezetés 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
HT BTHBW07 – ÚJSZÖVETSÉGI SZIGORLAT 1. (ÚJSZÖVETSÉGI BIBLIAISMERET ÉS BEVEZETÉS)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: L: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBW71 – Bibliaismeret 2. HT ÚSZBW40 – Újszövetségi bevezetés 1. HT ÚSZBW41 – Újszövetségi bevezetés 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
HT BTHBW08 – ÓSZÖVETSÉGI SZIGORLAT 2. (ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT, BIBLIAI TEOLÓGIA)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: L: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBW73 – Bibliai teológia (Ósz). HT ÓSZBW16 – Ószövetségi írásmagyarázat 1. HT ÓSZBW17 – Ószövetségi írásmagyarázat 2. HT ÓSZBW18 – Ószövetségi írásmagyarázat 3. HT ÓSZBW19 – Ószövetségi írásmagyarázat 4.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
HT BTHBW09 – ÚJSZÖVETSÉGI SZIGORLAT 2. (ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT, BIBLIAI TEOLÓGIA)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: L: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBW74 – Bibliai teológia (Úsz.) HT ÚSZBW36 – Újszövetségi írásmagyarázat 1. HT ÚSZBW37 – Újszövetségi írásmagyarázat 2. HT ÚSZBW38 – Újszövetségi írásmagyarázat 3. HT ÚSZBW39 – Újszövetségi írásmagyarázat 4.	

Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

HT DOERW01 - RENDSZERES TEOLÓGIAI SZIGORLAT (HITVALLÁSISMERET, DOGMATÖRTÉNET, DOGMATIKA, ETIKA)				
Tantárgy felelőse: Dr. Szabó István	Féléves óraszám: L: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERW20 – Dogmatörténet 2. HT DOERW21 – Dogmatika 2. HT DOERW31 – Etika 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

HT ETRRW05 - HISTÓRIAI SZIGORLAT (MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET)				
Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: L: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRW56 – Magyar egyháztörténet 3.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

HT ETRRW06 - HISTÓRIAI SZIGORLAT (EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET)				
Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: L: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRW52 – Egyetemes egyháztörténet 3.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

HT VPPGW01 - PEDAGÓGIAI-PSZICHOLÓGIAI SZIGORLAT				
Tantárgy felelőse: Dr. Simonfi Zsuzsanna	Féléves óraszám: L: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

HT BTHBW70 – BIBLIAISMERET 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A bibliaismeret első félévi oktatásának célja az ószövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatók el kell, hogy sajátítsák az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során írandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lelkipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Erre a tantárgyra épül szinte minden további teológiai tárgy.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés az Ószövetségbe: az Ószövetség népének története, Izrael vallása, könyvei, kánon- és szövegtörténet, irodalmi műfajai, régészet és Ószövetség 2. Teremtéstörténetek, őstörténet, patriarchák története, József (1Móz) 3. Izrael Egyiptomban, tíz csapás, kivonulás, pusztai vándorlás, honfoglalás (2Móz-Józs) 4. A bírák kora, harc a filiszteusokkal, Sámuel, Saul, Dávid, a királyság kialakulása (Bír-Ruth-1-2Sám) 5. Salamon, az ország kettészakadása, az északi és déli országrész története (1-2Kir, 1-2Krn) 6. A babiloni fogság, a fogság prófétái, élet a fogságban; újjáépítés (Ezsdrás és Nehémiás) 7. Eszter-Jób-Zsoltárok 8. Péld-Préd-Énekek 9. A próféták 1. (Ézs-Jer-JSir) 10. A próféták 2. (Ez-Mal) 11. Apokaliptika (Dán) és a deuterokanonikus bibliai könyvek 12. Összefoglalás, értékelés, jegybeírás				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozatok minden óra elején (tartalmi kérdések, nevek, események, memoriterek) Az Ószövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása A zárthelyi dolgozatok jegyeinek alapján a félévet lezárni nem tudó (bizonytalanra álló) hallgatók, akik nem írtak meg egy vagy több zárthelyit, illetve akiknek elégtelen zárthelyijük van, azok kollokviumon adnak számot a tananyag elsajátításáról				
Kötelező irodalom:				
<i>Biblia – Magyarázó jegyzetekkel.</i> Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 1996. Pecsuk Ottó (szerk.), <i>Bibliaismereti kézikönyv.</i> Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2004. Burján T. és Pecsuk O. (szerk.), <i>Bibliai iránytű.</i> Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, Kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek				
Ajánlott irodalom:				
Dér Katalin – Horváth Pál, <i>Bibliaismeret.</i> Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999. Herczeg Pál, <i>Érted is, amit olvasol?</i> Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1991. Pákozdy László Márton, <i>Bibliaiskola.</i> Budapest: Kálvin Kiadó, 2007. C. Westermann – G. Gloege, <i>A Biblia titkai.</i> Budapest: Kálvin Kiadó, 1997.				

HT BTHBW71 – BIBLIAISMERET 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>A bibliaismeret második félévi oktatásának célja az újszövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatóknak el kell sajátítaniuk az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, témákkal, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során, minden órán az előző óra anyagából megírandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük, az ún. <i>Bibliaismereti kézikönyv</i> alapján. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lekipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Fontosságát mutatja, hogy erre a tantárgyra épül szinte minden további teológiai tárgy.</p>				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés az Újszövetségbe 2. Az intertestamentális kor és Jézus születésének kora (rövid kortörténet) 3. Szinoptikus evangéliumok: Márk 4. Szinoptikus evangéliumok: Máté 5. Szinoptikus evangéliumok: Lukács és az Apostolok Cselekedetei 6. János evangéliuma és a jánosi levelek 7. Bevezetés Pál leveleihez 8. A Római levél, a korinthusi levelezés 9. Pál egyéb levelei 10. A Zsidókhoz írt levél és az egyetemes (katolikus) levelek 11. A Jelenések könyve 12. Korai extrakanonikus iratok (apokrifok, apostoli atyák) 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Zárthelyi dolgozatok (tartalmi kérdések, memoriterek, kifejtendő kérdések) Az Újszövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása Órai aktivitás				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Biblia – Magyarázó jegyzetekkel. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 1996 Pecsuk Ottó (szerk.), Bibliaismereti kézikönyv. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2004 C. Westermann – G. Gloege, A Biblia titkai. Budapest: Kálvin Kiadó, 1997 Burján Tamás - Pecsuk Ottó (szerk.), Bibliai iránytű. Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2010 kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
Dér Katalin – Horváth Pál, <i>Bibliaismeret</i> . Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999. Herczeg Pál, <i>Érted is, amit olvasol?</i> Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1991. Szathmáry Sándor, <i>Bibliaismeret 2</i> . Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1995.				

HT BTHBW72 – BIBLIAI KORTÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBW50 – Bibliaismeret 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Hanula Gergely Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>A tanegység célja megismertetni a hallgatókkal azt a történelmi közeget, melyben az Ószövetség kialakult. Ennek során betekintést nyerhetnek a termékeny félhold népeinek és országainak kultúrájába, történelmébe. Részletesen vizsgálhatják az egyes történelmi események szociológiai, politikai és vallási előzményeit valamint következményeit. A korabeli szövegek megismerésével közelebb kerülhetnek a kor szellemiségéhez. Az összefüggések tanulmányozása során a bibliai szövegek Sitz im Leben-jének különböző aspektusait is felismerhetik, aminek révén e szövegek jobb megértésére juthatnak, s egyben elkerülhetik a hermeneutikai buktatókat, félreértelmezéseket.</p>				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Izrael története, a régészet és az Izraeli történetírás (pro és contra) 2. Az államiság előtti Izrael 3. Izrael és Júda királyságai 4. Nagybirodalmi kontextus (Egyiptom, Asszíria, Babilon, Perzsia) 5. Restauráció (Fogság és visszatérés) 6. A judaizmus születése (perzsa-hellenisztikus kor) 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Zárthelyi dolgozat az első három témakörből.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Karasszon I.: Izrael története, Budapest., 1991. Jagersma, H.: Izrael története 1. Budapest., 1991. Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983. Finkelstein, I. – Silberman, A.: Biblia és régészet. Az ókori Izrael két arca, Budapest, 2003. Miller, J. M.– Hayes, J. H.: Izrael és Júda története, Piliscsaba, 2004.				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
Ahlström, G. W.: The History of Ancient Palestine from the Paleolithic Period to Alexander's Conquest. Sheffild, 1993. Allerhand, J.: A zsidóság története. Budapest, 1987. Ben-Sasson, H. H.: A History of the Jewish People. London, 1969. Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983. Donner, H.: Geschichte des Volkes Israel und seiner Nachbarn in Grundzügen, Göttingen, 1984-1986. Ghirsmán, R.: Az ókori Irán. Budapest., 1985. Herrmann, S.: Geschichte Israels, München, 1973. Jagersma, H.: Izrael története 1. Budapest., 1991. Kákósy L.: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest 1998, 310-367. o. Klengel, H.: Nomádok az ókori Előázsiában. Budapest, 1985. Lemche, N. P.: The Israelites in History and Tradition, Louisville, 1998. McNutt, P.: Reconstructing the Society of Ancient Israel, Louisville, 1999. Noth, M.: Geschichte Israels. Göttingen, 1954.				

Oppenheim, A.L.: Az ókori Mezopotámia. Bp. 1982, 218-284.o.
 Thompson, T. L.: Early History of the Israelite People, Leiden, 1992.

HT ÓSZBW20 – ÓSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítenie az önálló exegetikai munka elkészítésére.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
J.A. Soggin, <i>Bevezetés az Ószövetségbe</i> , Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999. Karasszon István, <i>Az Ószövetség teológiai üzenete</i> , Budapest: KRE/L'Harmattan, 2021				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
N.K. Gottwald, <i>The Hebrew Bible</i> , Philadelphia: Fortress Press, 1987. Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, <i>Oudisraëlitische en vroegjodsche literatuur</i> , Kampen: Kok, 2000. E. Zenger (Hrsg.), <i>Einleitung in das Alte Testament</i> , Stuttgart: Kohlhammer, 1998. Karasszon István, <i>Ószövetségi ismeretek vallásánárook számára</i> , Komárom, 2006. R. G. Kratz, <i>Die Komposition der erzählenden Bücher des Alten Testaments</i> , Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2000 T. Römer/J-D. Macchi/C. Nihan (éds.), <i>Introduction à l'Ancien Testament</i> , Genève: Labor et Fides, 2004 J.J. Collins, <i>Introduction to the Hebrew Bible</i> , Minneapolis: Fortress Press, 2004 H-C. Schmitt, <i>Arbeitsbuch zum Alten Testament</i> , Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2007 ²				

HT ÓSZBW21 – ÓSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus				

alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítse az önálló exegetikai munka elkészítésére.

Kötelező irodalom:

J. A. Soggin, *Bevezetés az Ószövetségbe*, Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999.

Karasszon István, *Az Ószövetség teológiai üzenete*, Budapest: KRE/L'Harmattan, 2021

Ajánlott irodalom:

N. K. Gottwald, *The Hebrew Bible*, Philadelphia: Fortress Press, 1987.

Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, *Oudisraëlitische en vroegjoodsche literatuur*, Kampen: Kok, 2000.

E. Zenger (Hrsg.), *Einleitung in das Alte Testament*, Stuttgart: Kohlhammer, 1998.

Karasszon István, *Ószövetségi ismeretek vallástanárok számára*, Komárom, 2006.

HT ÚSZBW40 – ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Pap Ferenc Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az Újszövetség hittanoktatói-vallástanári szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, a szövegtörténetről, a kánontörténetről. A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzetek – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek megértése is célja a tanegységnek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Bevezetéstán tárgyköre, főbb problémái, alapművei a múltban és a jelenben. Bevezetés a kánontörténetbe: a kanonizációt meghatározó fontosabb tényezők; az eretnység szerepe a kánon kialakulásában; az Ószövetség jelentősége az újszövetségi kánon kialakulásában; a „kánoni” tekintély nyomai az Újszövetségben; a kanonizálás történetének főbb állomásai, problémái, valamint hermeneutikai alapelvek; a kánon kialakulásának fontosabb forrásai. Szövegtörténet: a szövegtudomány történetének főbb állomásai; a fontosabb kéziratok; a szövegvariánsok kialakulásának jellegzetes okai; a szöveg meghatározásának főbb szempontjai. A szinoptikus kérdés. Az evangéliumok és az Apostolok Cselekedetei „különleges” bevezetéstana (felosztás/tartalom, szerzőség, keletkezési hely, keletkezési idő, címzetek, az egyes iratok irodalmi és teológiai jellegzetességei, a bevezetéstán szempontjából fontos tartalmi részek ismerete).

Évközi tanulmányi követelmények:

- Rendszeres órai részvétel
- Referátum (önálló jelentkezés alapján)

A vizsgára állás feltétele: egy külön füzetbe, *kézírással elkészítendő* az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, *könyvenként és fejezetenként*, minden fejezetről legalább egy jellegzetes tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot a vizsga elején kell átadni a vizsgáztató tanárnak. Ez *meg is tanulandó*, a vizsgán el kell tudni mondani az Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!

Kötelező irodalom:

Balla Péter: *Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)*. Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008.

D.A. Carson – Douglas Moo: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: KIA, 2007.

Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: *Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás*. Budapest: Harmat Kiadó, 2008.

Ajánlott irodalom:

Újszövetségi bevezetések:

Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: *Introducing the New Testament: Its Literature and Theology*. 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company

Benyik György: *Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete*. Második kötet: *Introductio specialis*, 1995, Szeged: JATEPress

Broer, Ingo: *Einleitung in das Neue Testament*. 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag

Brwn, Raymond E.: *An Introduction to the New Testament*. 1997, New York: Doubleday

Budai Gergely – Herczeg Pál: *Az Újszövetség története*. (Bp.: Kálvin Kiadó, 1980, utányomásokkal)

Burkett, Delbert: *An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity*. 2002, Cambridge: Cambridge University Press

Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: *An Introduction to the New Testament*. Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag)

Childs, Brevard S.: *The New Testament as Canon: An Introduction*. 1984, London: SCM Press

Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck

deSilva, David A.: *An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation*. 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos

Guthrie, Donald: *New Testament Introduction*. (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: Inter-Varsity Press

Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler

Nagy István: *Az Újszövetség könyveinek ismertetése*. 1995, Nagykőrös: KRE TFK

Pokorny, Petr - Heckel, Ulrich: *Einleitung in das Neue Testament: Seine Literatur und Theologie im Überblick*. (UTB 2798) 2007, Tübingen: Mohr Siebeck

Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés*. 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia

Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 2005: átdolgozott, 5. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht

Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál)

Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)

Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Teológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)

Wenham, David – Walton, Steve: *Exploring the New Testament. Volume One: A Guide to the Gospels and Acts*. Downers Grove, IL: IVP, 2011.

Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark

Forrásgyűjtemény:

Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók* c. sorozat első négy kötete (Szent István Társulat), az első, az ókeresztényen irodalmat átfogóan tárgyaló kötetet újra kiadták két részletben, 2007-ben (e könyvek a kánontörténethez közölnek és ismertetnek sok ókori forrást, pl. a 4. kötet Eusebius Egyháztörténete)

Monográfiák és bibliai lexikonok:

Balla Péter: *Az újszövetségi teológiát ért kihívások: Kísérlet a tudományág igazolására*. 2008, Budapest: KIA, e könyvnek (mely B.P. doktori disszertációjának magyar fordítása, ill. átdolgozása) főként a 2. és 3. fejezete foglalkozik a kánontörténettel

Bartha Tibor (szerk.): *Keresztény Bibliai Lexikon*. 1. kötet: 2000; 2. kötet: 2004, Budapest: Kálvin

Evans, Craig A. (ed.): *Encyclopedia of the Historical Jesus*. 2008, New York—London: Routledge

Freedman, David Noel (ed.): *The Anchor Bible Dictionary 1-6*. 1992, New York: Doubleday

Green, Joel B. – McKnight, Scot (eds.): *Dictionary of Jesus and the Gospels*. 1992, Downers Grove—Leicester: Intervarsity Press

Linnemann, Eta: *Is There A Synoptic Problem?* Grand Rapids, MI: Baker, 1992. (német eredetije *Gibt es ein synoptisches Problem?* címen jelent meg)

Maier, Gerhard: *A történetkritikai módszer vége*. 1997, Budapest: Harmat
 Martin, Ralph P. – Davids, Peter H. (eds.): *Dictionary of the Later New Testament and Its Developments*. 1997, Downers Grove—Leicester: InterVarsity Press
 Sanders, E.P. – Davies, Margaret: *Studying the Synoptic Gospels*. London: SCM, 1989.
 Theissen, Gerd: *Die Entstehung des Neuen Testaments als literaturgeschichtliches Problem*. 2007, Heidelberg: Universitätsverlag Winter

HT ÚSZBW41 - ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Pap Ferenc Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tárgy feladata az Újszövetség lelkészi és vallásanári szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, kódexekről, a kánontörténetről, a bibliai szövegkritikai apparátus használatáról (ez utóbbi csak lelkész szakon). A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzetek – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek elsajátítása is célja a tanegységnek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

„Különleges” (speciális) bevezetést az Újszövetség könyveihez a Római levéltől a Jelenések könyvéig. Pál élete, Pál levelei. „Újszövetségi apokrif” irodalom. Hermeneutikai szempontok. A főbb kutatói nézetek, alternatívák megismerése. Egyéni mérlegelési készség kialakítása.

Évközi tanulmányi követelmények:

Referátum (önálló jelentkezés alapján)

A vizsgára állás feltétele: egy külön füzetbe, *kézírással elkészítendő* az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, *könyvenként és fejezetenként*, minden fejezetről legalább egy tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot *a vizsga elején kell átadni* a vizsgáztató tanárnak. Ez természetesen *meg is tanulandó*, a vizsgán el kell tudni mondani *az Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!* (Az első félévben elkészített ilyen füzet a 2. félévben is használható – akár a bevezetéstaniilag fontos szakaszokra utalásokkal kiegészítve!)

Kötelező irodalom:

Balla Péter: *Az újszövetségi iratok és kanonikus gyűjteményük kialakulásának története* (2005) átdolgozott, második kiadása: *Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)*. Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008. A könyv megvásárolható a Ráday Könyvesházban: Ráday u. 27. (a HTK-val szemben)
 D.A. Carson – Douglas Moo: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: KIA, 2007.
 Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: *Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás*. Budapest: Harmat Kiadó, 2008.

Ajánlott irodalom:

Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: *Introducing the New Testament: Its Literature and Theology*. 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company
 Benyik György: *Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete*. Második kötet: *Introductio specialis*, 1995, Szeged: JATEPress
 Broer, Ingo: *Einleitung in das Neue Testament*. 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag
 Brown, Raymond E.: *An Introduction to the New Testament*. 1997, New York: Doubleday
 Burkett, Delbert: *An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity*. 2002, Cambridge: Cambridge University Press
 Carson, D. A. - Moo, Douglas J. - Morris, Leon: *An Introduction to the New Testament*. 1992, Leicester: InterVarsity Press (IVP), and Grand Rapids, Mich.: Zondervan Publishing House

- Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: *An Introduction to the New Testament*. Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag)
- Childs, Brevard S.: *The New Testament as Canon: An Introduction*. 1984, London: SCM Press
- Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck
- deSilva, David A.: *An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation*. 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos
- Ehrman, Bart D.: *The New Testament: A Historical Introduction to the Early Christian Writings*. 2004 (third edn, orig.: 2000), New York - Oxford: Oxford University Press
- Guthrie, Donald: *New Testament Introduction*. (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: InterVarsity Press
- Kümmel, Werner Georg: *Einleitung in das Neue Testament*. 1983: 21. kiadás, ezzel azonos szövegű kiadás: Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1989; Heidelberg: Quelle & Meyer (Angol ford. H. C. Kee által, *Introduction to the New Testament*. 1975, Nashville: Abingdon Press.)
- Marshall, I. Howard - Travis, Stephen - Paul, Ian: *Exploring the New Testament*. Vol. 2: *A Guide to the Letters and Revelation*. 2002, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press
- Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler
- Moffatt, James: *An Introduction to the Literature of the New Testament*. (Third and revised edition.) 1918, Edinburgh: T & T Clark
- Dr. Nagy István : *Az Újszövetség könyveinek ismertetése*. 1995, Nagykovács: KRE TFK
- Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés*. 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia
- Roloff, Jürgen: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. 1977, Berlin: EVA, 1984, – *Neues Testament* címmel 1999-ben jelent meg a 7., teljesen átdolgozott kiadás.
- Roloff, Jürgen: *Einführung in das Neue Testament*. 1995, Stuttgart: Philipp Reclam
- Schenke, Hans-Martin - Fischer, Karl Martin: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. I.: Die Briefe des Paulus und Schriften des Paulinismus, 1978, II.: Die Evangelien und die anderen neutestamentlichen Schriften, 1979, Berlin: Evangelische Verlagsanstalt
- Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 1996: 2. kiadás, 2002: átdolgozott, 4. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht
- Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál.)
- Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)
- Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Theológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)
- Vielhauer, Philipp: *Geschichte der urchristlichen Literatur: Einleitung in das Neue Testament, die Apokryphen und die Apostolischen Väter*. 1975, átnézett kiadás: 1978, ugyanez újra nyomtatva 1985-ben, Berlin - New York: Walter de Gruyter
- Wolde, G. (ed.): *Einleitung ins Neue Testament: Aus Schleiermacher's hand-schriftlichem Nachlasse und nachgeschriebenen Vorlesungen*. 1845, Berlin: bei G. Reimer
- Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark
- Valamint:** Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók* c. sorozat első négy kötete (Szent István Társulat), ill. Cseri Kálmán: *Pál apostol*. Peter Wick: *Pál: A kereszténység tanítója*. (mindkettő: Kálvin Kiadó).
- Az Apokrif irodalomhoz megadott ajánlott szakirodalmat a bevezetéstani tankönyvem (*Az újszövetségi iratok története*) utolsó fejezetében

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBW72 – Bibliai kortörténet 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának háttérén.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.				
Kötelező irodalom:				
A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.				

HT ÓSZBW17 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZBW16 – Ószövetségi írásmagyarázat 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának háttérén.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.				
Kötelező irodalom:				
A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.				

HT ÓSZBW18 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 3.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása:	Meghirdetés féléve:	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium

Prof. Dr. Karasszon István	kötelező	ősz	Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának háttérén.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.				
Kötelező irodalom:				
A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.				

HT ÓSZBW19 - ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 4.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlat
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának háttérén.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.				
Kötelező irodalom:				
A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.				

HT ÚSZBW36 - ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az újszövetségi írásmagyarázathoz (exegézishez) szükséges képesség elsajátítása és elmélyítése. Hittanár szakokon megadott bibliai szöveg magyarázata a Magyarországi Református Egyházban használt bibliafordítások (Károli, RÚF) alapján, kommentárok felhasználásával. A szöveg belső összefüggéseinek feltárása, kortörténeti ismeretek figyelembe vételével, irodalmi jellegzetességeinek és teológiai hangsúlyainak megértése; a szöveg értelmezéséhez kapcsolódó hermeneutikai kérdések tisztázása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség adott textusok megértéséhez. A Korinthusiakhoz írt 1. levél 1-8. fejezetének (1Kor 1-8.) magyarázata a magyar bibliafordítások szövege alapján, az eredeti szövegnek az előadásokon és a kötelező irodalomban megismert többleteivel együtt.				

Évközi tanulmányi követelmények:

- Rendszeres órai részvétel
- Referátum egy választott kommentárról (önálló jelentkezés alapján)
- Olvasónapló készítése (Balla Péter tanszékvezető professzor személyes honlapján olvasható szempontok szerint)

Kötelező irodalom

A következő, magyar nyelven megjelent kommentárok egyikének ismerete (az előadások anyaga mellett):

- CSERHÁTI Sándor: *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele*. Budapest: Luther, 2008.
KÁLVIN János: *Az első korinthusi levél magyarázata*. Budapest: Kálvin, 2015.
TÖKÉS István: *A Korinthusbeliekhez írt első levél magyarázata*. Nagyvárad: Királyhágómelléki Református Egyházkerület, 1995.

Ajánlott irodalom:

Kommentárok az 1. korinthusi levélhez:

- Peter ARZT-GRABNER et al.: *1. Korinther (Papyrologische Kommentare zum Neuen Testament)*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2006.
C. K. BARRETT: *The First Epistle to the Corinthians (BNTC)*. London: Black, 1968.
Craig L. BLOMBERG: *1 Corinthians (NIVAC)*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 1994.
Roy E. CIAMPA — Brian S. ROSNER: *The First Letter to the Corinthians (PNTC)*. Grand Rapids, MI—Cambridge: Eerdmans, 2010.
Raymond F. COLLINS: *First Corinthians (Sacra Pagina)*. Collegeville, MN: Liturgical, 1999.
Hans CONZELMANN: *Der erste Brief an die Korinther (KEK)*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1981. (2. kiadás; angolul megjelent az első kiadás fordítása a Hermeneia sorozatban, 1975-ben)
CSERHÁTI Sándor: *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele*. Budapest: Luther, 2008.
Gordon D. FEE: *The First Epistle to the Corinthians (NICNT)*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1987.
Joseph A. FITZMYER: *First Corinthians (Anchor)*. New Haven – London: Yale, 2008.
Paul GARDNER: *1 Corinthians (ZECNT)*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2018.
David E. GARLAND: *1 Corinthians (BECNT)*. Grand Rapids, MI: Baker, 2003.
Richard B. HAYS: *First Corinthians (Interpretation)*. Louisville, KY: John Knox, 1997.
Jean HÉRING: *La première épître de Saint Paul aux Corinthiens (CNT)*. Neuchâtel: Delachaux et Niestlé, 1949.
Richard A. HORSLEY: *First Corinthians (ANTC)*. Nashville, TN: Abingdon, 1998.
KÁLVIN János: *Az első korinthusi levél magyarázata*. Budapest: Kálvin, 2015.
Craig S. KEENER: *1-2 Corinthians (NCBC)*. Cambridge: University Press, 2005.
Jakob KREMER: *Der Erste Brief an die Korinther (RNT)*. Regensburg: Friedrich Pustet, 1997.
Friedrich LANG: *Die Briefe an die Korinther (NTD)*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1994. (17. kiadás)
Leon MORRIS: *1 Corinthians (TNTC)*. Nottingham — Downers Grove, IL: IVP, 1985.
PHEME PERKINS: *First Corinthians (Paideia)*. Grand Rapids, MI: Baker, 2012.
David PRIOR: *Pál első levele a korinthusiakhoz (A Biblia ma)*. Budapest: Harmat, 1995.
Adolf SCHLATTER: *Die Korintherbriefe*. Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1953.
Eckhard J. SCHNABEL: *Der erste Brief des Paulus an die Korinther (HTA)*. Wuppertal: R. Brockhaus, 2006.
Wolfgang SCHRAGE: *Der erste Brief an die Korinther (EKK)*. 4 kötet. Zürich: Benziger – Neukirchen-Vluyn: Neukirchener, 1991-2001.
Christophe SENFT: *La première épître de Saint Paul aux Corinthiens (CNT)*. Genève: Labor et Fides, 1990. (2. kiadás)
Marion L. SOARDS: *1 Corinthians (NIBC)*. Peabody, MA: Hendrickson, 1999.
Robert SOMERVILLE: *La première épître de Paul aux Corinthiens (CEB)*. 2 kötet. Vaux-sur-Seine: Edifac, 2001-2005.
August STROBEL: *Der erste Brief an die Korinther (ZBK)*. Zürich: Theologischer Verlag, 1989.
Anthony C. THISELTON: *The First Epistle to the Corinthians (NIGTC)*. Grand Rapids, MI—Cambridge: Eerdmans, 2000.
TÖKÉS István: *A Korinthusbeliekhez írt első levél magyarázata*. Nagyvárad: Királyhágómelléki Református Egyházkerület, 1995.
Ben WITHERINGTON III: *Conflict & Community in Corinth*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1995.

Dieter ZELLER: *Der erste Brief an die Korinther (KEK)*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2010.

HT ÚSZBW37 - ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZBW36 – Újszövetségi írásmagyarázat 2.	
Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szószedet, valamint házi dolgozat, zárthelyi dolgozat
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség a választott textusok megértéséhez különös tekintettel a bibliamagyarázat és az igehirdetés gyakorlatára. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise.				
1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom				
2-13. hét: Félévente változó perikópák exegézise				
14-15. hét: összefoglalás, kérdések				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
További kommentárok magyar és idegen nyelven				

HT ÚSZBW38 - ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 3.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZBW37 – Újszövetségi írásmagyarázat 2.	
Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Szószedet, valamint házi dolgozat, zárthelyi dolgozat
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				

<p>Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség a választott textusok megértéséhez különös tekintettel a bibliamagyarázat és az ígéhirdetés gyakorlatára. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise.</p> <p>1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom</p> <p>2-13. hét: Félévente változó perikópák exegézise</p> <p>14-15. hét: összefoglalás, kérdések</p>
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.</p>
<p>Ajánlott irodalom:</p> <p>További kommentárok magyar és idegen nyelven</p>

HT ÚSZBW39 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 4.				
<p>Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter</p>	<p>Féléves óraszám: L:10</p>	<p>Kredit: 2</p>	<p>Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZBw38 – Újszövetségi írásmagyarázat 3.</p>	
<p>Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid</p>	<p>Tárgy besorolása: kötelező</p>	<p>Meghirdetés féléve: tavaszi</p>	<p>Oktatás nyelve: magyar</p>	<p>Értékelés módja: Gyakorlati jegy</p>
			<p>Ajánlott félév: VIII.</p>	<p>Értékelés módszere: Szószedet, valamint házi dolgozat, zárthelyi dolgozat</p>
<p>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</p> <p>Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre.</p>				
<p>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</p> <p>Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség a választott textusok megértéséhez különös tekintettel a bibliamagyarázat és az ígéhirdetés gyakorlatára. A stúdium részét képezi a kijelölt fejezetek görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise.</p> <p>1.hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom</p> <p>2-13. hét: Félévente változó perikópák exegézise</p> <p>14-15. hét: összefoglalás, kérdések</p>				
<p>Kötelező irodalom:</p> <p>A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.</p>				
<p>Ajánlott irodalom:</p> <p>További kommentárok magyar és idegen nyelven</p>				
HT BTHBW73 – BIBLIAI TEOLÓGIA (ÓSZ.)				
<p>Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely</p>	<p>Féléves óraszám: L:10</p>	<p>Kredit: 4</p>	<p>Előtanulmányi kötelezettség: -----</p>	
<p>Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István</p>	<p>Tárgy besorolása: kötelező</p>	<p>Meghirdetés féléve: tavaszi</p>	<p>Oktatás nyelve: magyar</p>	<p>Értékelés módja: Kollokvium</p>
			<p>Ajánlott félév: VIII.</p>	<p>Értékelés módszere: Zh, szóbeli</p>
<p>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</p> <p>a) egyrészt, hogy bemutassa a tudományág kialakulását, történetét, hogy eligazítást adjon az Ószövetség különböző teológiai megközelítéseiről, azok lehetőségeiről és korlátairól;</p> <p>b) másrészt, a kiadott szakirodalom alapján átfogó képet nyújtson az Ószövetség különböző teológiai gondolatairól, illetve az azok között fennálló kapcsolatrendszeréről;</p>				

c) harmadrészt, hogy egy-egy adott teológiai témát részletesen bemutasson
 A kiadott szakirodalom alapján az Ószövetség egyes teológiai gondolatainak részletes megismerése, elemzése.
 Az Ószövetség teológiai gondolkodásmódjának és összefüggésrendszerének megismerése.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Bevezetés, a tudományág története, bibliai teológiai típusok, legjelentősebb művek
 Egyes korszakok és bibliai könyvek teológiája
 Egyes teológiai gondolatok és változásai az Ószövetségben
 Posztbiblikus (intertestamentális) teológiai fejlődések

Nagy teológiai témák részletes elemzése:

- Kiválasztás
- Bűn és bűnbocsánat
- Messiás és eszkatológia
- Ember és a nemiség
- Szeretet és gyűlölet

Évközi tanulmányi követelmények:

1. Zárthelyi dolgozat: Von Rad I. (30%)
2. Zárthelyi dolgozat: Von Rad II. (30%)

Kötelező irodalom:

G. von Rad (2000, 2001): *Az Ószövetség teológiája I-II.* Osiris Kiadó, Budapest.
 Claus Westermann (1993) *Az Ószövetség teológiájának vázlatja.* Budapest
 Hans W. Wolff (2001) *Az Ószövetség antropológiája,* Pápa-Budapest: PRTA-Harmat

Ajánlott irodalom:

Tóth Kálmán (1979): *Ószövetségi bibliai teológia* (jegyzet). Budapest.;
 H. W. Wolff (2001): *Az Ószövetség antropológiája.* Harmat-PRTA, Budapest.
 W. Bruegemann (1997): *Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy.* Fortress Press, Minneapolis.
 R. Albertz (1992): *Religionsgeschichte Israels.* Vandenhoeck & Ruprecht
 Uő. (1994): *A History of Israelite Religion in the Old Testament.* Westminster John Knox Press, Louisville, Kentucky.
 James Barr: *The Concept of Biblical Theology. An Old Testament Perspective,* London, 1999
 Brevard S. Childs: *Old Testament Theology in a Canonical Context,* London, 1985
 Brevard S. Childs: *Biblical Theology of the Old and New Testaments,* London, 1992
 Hartmut Gese: *Zur biblischen Theologie,* München, 1977
 W. Eichrodt (1933-39): *Theologie des Alten Testaments I-III.* Klotz Verlag, Stuttgart / *Old Testament Theology I-II.* Louisville, Kentucky.
 W. H. Schmidt (1987⁶), *Alttestamentlicher Glaube in seiner Geschichte.* Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn.
 Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között C. Westermann, H. D. Preuß, W. Zimmerli, A. H. J. Gunneweg, O. Kaiser, W. Brueggemann, E. S. Gerstenberger, R. Rendtorff, G. Fohrer, G. von Rad, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit.

HT BTHBW74 - BIBLIAI TEOLÓGIA (ÚSZ.)

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A bibliai teológiai tanulmányok feladata, hogy a hallgatók elsajátítsák az egyes újszövetségi iratok, iratcsoportok és szerzők teológiájának jellegzetességeit és főbb hangsúlyait. A tantárgy előadásain tematikusan tárgyaljuk az Újszövetség legfontosabb teológiai tanításait. Az első félév tárgya a szinoptikus hagyományanyag, valamint az ősgyülekezet története és tanítása (szinoptikus evangéliumok + ApCsel).

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Jézus Krisztus személye, a történeti Jézus kérdése
 A szinoptikus hagyományanyag, az egyes könyvek jellegzetességei
 A bibliai teológia története és mai kérdései
 Keresztelő János
 Jézus Krisztus igehirdetése
 Jézus Krisztus etikája
 Jézus Krisztus tettei
 Jézus Krisztus méltóságjelzői
 Jézus Krisztus passiója és a feltámadás
 Az ősgyülekezet és Jakab teológiája
 Az apostoli zsinat
 Pál apostol személye
 Pál krisztológiája
 Teológiai középpont 1. A hit általi megigazulás kérdése
 Teológiai középpont 2. Koinónia Krisztussal
 Keresztség, úrvacsora, Lélek és karizmák
 Pál etikája és antropológiai fogalmai
 A késői Páli levelek teológiája
 János teológiája 1. Krisztológia
 János teológiája 2. Jézus Krisztus küldetése – Paraklétosz – eszkatológia, koinónia
 A Jánosi levelek és a jánosi kör kérdése
 A Jelenések könyvének teológiája
 A Zsidókhoz írt levél teológiája
 A katolikus levelek teológiája

Évközi tanulmányi követelmények:

A tárgyalt anyag követése a kiadott szakirodalom alapján: minden „tételhez” rövid (2000 karakter) írott reflexiók készítése egy, a megadott ajánlott szakirodalomból választott vagy az oktatóval egyeztetett bibliai teológiai szakkönyvet követve.

Kötelező irodalom:

Bolyki János, *Újszövetségi etika*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998.
 R. Bultmann, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: Osiris Kiadó, 1998.
 Herczeg Pál, *Az Újszövetség teológiájának vázlata*. Budapest: KRE, 2004.
 L. Goppelt, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest, 1992.
 E. Schweitzer, *Teológiai bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2004

Ajánlott irodalom:

Biblikus teológiai szótár. Szent István Társulat, 2009.
 B. S. Childs, *Biblical Theology of the Old and New Testaments*. London: SCM, 1992.
 Uő., *The New Testament as Canon*. Philadelphia: Fortress, 1984.
 J. Gnülka, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: SZIT, 2007.
 Herczeg Pál, *Krisztusról és az egyházzól szölok*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2006.
 S. B. Marrow, „Biblical Theology” in *New Catholic Encyclopedia*, Vol. 2., J. Heraty, 1967. 545-550. o.
 H. G. Reventlow, „Theology (Biblical), History of” in *Anchor’s Bible Dictionary*, Vol. 6., Doubleday, 1992. 483-505. o.
 K. Stendahl, „Biblical Theology, Contemporary” in *Interpreter’s Dictionary of the Bible*, Vol. 1., Abingdon, 1962. 418-432. o.
 P. Stuhlmacher, *Biblische Theologie des NTs*. Göttingen, 1992/1999.
 Székely János, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, 2003.

HT ETRRW50 - EGYHÁZTÖRTÉNET 1. - KERESZTYÉN ÓKOR ÉS KÖZÉPKOR TÖRTÉNETE				
Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>A tantárgy a keresztyén egyház születésétől kezdve a reformáció hajnaláig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszerkezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik a keresztyénség első másfél évezredét meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azon eseményekkel, amelyek kialakították az ókori és középkori egyház arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, illetve amelyek a protestáns reformáció előkészítőiül szolgáltak.</p>				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<p>Bevezetés – Miért fontos múltunk ismerete? Az egyháztörténetírás története Keresztyénség a pogány Római Birodalomban (Római Birodalom az 1. században; a keresztyén egyházszerkezet kialakulása; a keresztyénség terjedése, belső élete) Keresztyénüldözések kora Constantinus és utódjainak egyházpolitikája Eretnekségek és szakadások a korai egyházban (gnoszticizmus, Marcion, Montanus), teológiai iskolák, ökumenikus zsinatok Ambrosius és Aurelius Augustinus élete, munkássága, hatása A keleti keresztyénség története, I. Justinianus és utódai, az iszlám felemelkedése A szerzetesség kialakulása (Antonius, Pachomius, Nursiai Benedek) A pápaság felemelkedése, a Karoling-kor A pápai hatalom megerősödése és fénykora, az investitúraharc, III. Ince pápasága A középkori egyház egyházszerkezete, belső élete, új szerzetesi mozgalmak (dominikánusok, ferencesek, ágostonosok) A pápai hatalom hanyatlása, VIII. Bonifác pápasága, a nagy nyugati egyházszakadás, keresztes háborúk Reformgondolatok az egyház szárnyai alatt - reformzsinatok Alternatív reformgondolatok – az előreformátorok (Wald, Wicliff, Husz) és Savonarola A reformáció lelki, kulturális előkészítői - a humanizmus és a reneszánsz</p>				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<p>A szorgalmi időszakban három zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból, illetve vaktérképéből. Amennyiben valamelyik zárthelyi dolgozatot a hallgató nem tudja megírni vagy az anyagából javítani szeretne, a kollokvium előtt szóban kap erre lehetőséget. Az óralátogatás alól mentesítettek szintén a kollokvium előtt szóban felelnek az évszámokból és fogalmakból, aki viszont korábban eleget tett óralátogatási kötelezettségének és a zárthelyi dolgozatokat is megírta nem kell a kollokvium előtt felelnie belőlük.</p>				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<p>Révész I. - Segesváry L., Az egyháztörténelem alapvonalai, Debrecen, 1936. (reprint 1991) Colijn, Jos, Egyháztörténelem. Sárospatak, 1996. Karl Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest, Osiris, 2000. Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906. Diarmaid MacCulloch, A reformáció története, ford. Varga Benjámín, Bp. Európa, 2011. 1255 A kezdetektől a reformációig, szerk.: Dienes-Misák, Sárospatak 2007. 146. A reformáció, szerk.: Dienes Dénes, Sárospatak, 2008. 191. Ulrich Gabler, Huldrych Zwingli, Kálvin Kiadó, 2008. 186.</p>				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<p>Adriányi Gábor: Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest: Szent István Társulat, 2001</p>				

Alföldi András: Keresztény császárok, pogány Róma, Attraktor, 2005
 Augustinus, Aurelius: Isten városáról, Budapest: Kairosz, 2005
 Billings, Malcolm: A kereszties hadjáratok: az iszlám elleni háború 1096-1798, Debrecen: Hajja, 2007
 Bozsóki Pál Gerő: Keresztes hadjáratok, Szeged: Agapé, 1995
 Brandt, Hartwin: Nagy Konstantin, az első keresztény uralkodó, Budapest: Gabo, 2007
 Brown, Peter: Az európai keresztényiség kialakulása 200-1000, Budapest: Atlantisz, 1999
 Brown, Peter: Szent Ágoston élete, Budapest: Osiris, 2003
 Canterbury Szent Anzelm: Filozófiai és teológiai művek I., Budapest: Osiris, 2001
 Chadwick, Henry: A korai egyház, Budapest: Osiris, 2003
 Classen, Peter- Cremonai Liudprand: A Nyugat és Bizánc a 8-10. században, Bizantológiai Intézet, 2005
 Csohány János: A kereszténység első évezrede: 1073-ig, Debrecen: Református Teológiai Akadémia, 1990
 Deér József: A pápaság és a normannok, Attraktor, 2010
 Egres, J. Odo: Szent Bernát élete és tanítása, Budapest: Szent István, 1990
 Félegyházy József: Az egyház a korai középkorban, Budapest: Szent István, 1967
 Fergusson, Everett: A keresztényiség bölcsője, Budapest: Osiris, 1999
 Fiala Endre: Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán, Jászberény, 1937
 Fischer-Fabian, Siegfried: Nagy Károly, az első európai, Budapest: Corvina Kiadó, 2000
 Fröhlich, Roland: Egyháztörténet évszámokban, Budapest: Jel, 2007
 Kármán Miklós: Szent Ambrosius milánói püspök közéleti munkássága, 1909
 Johnson, Paul: A kereszténység története, Budapest: Európa, 2001
 Lane, Tony: A keresztény gondolkodás rövid története, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
 Leclercq, Jean: Clairvaux-i Szent Bernát: történelmi portré, Budapest, Kairosz Kiadó, 2006
 McGrath, Alistair: Bevezetés a keresztény teológiába, Budapest: Osiris, 2003
 Molnár Tamás: Az egyház, évszázadok záróköve, Budapest: Szent István Társulat, 1997
 Pieper, Dietmar - Johannes Saltzwedel (szerk.): Nagy Károly (742–814), Budapest: Gabo, 2014
 Rác Jenő Ferenc: Aurelius Augustinus világnézete, Gyula, 1937
 Runciman, Steven: A kereszties hadjáratok története, Budapest: Osiris, 2002
 Southern, R. W. A nyugati társadalom és az egyház a középkorban, Budapest: Gondolat, 1987
 Szántó Konrád: Egyháztörténelem, Budapest: Jel, 2007

HT ETRRW511 - EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRW50 – Egyetemes egyháztörténet 1.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Vizsgálja hogyan engedelmeskedett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A reformáció kora: Kálvin János

- A XV-XVI. századi egyházi és társadalmi viszonya, és szellemi irányzatai
- Kálvin ifjúkora, megtérése, reformátorrá válása
- Kálvin első genfi tartózkodása
- Confessio De Foy szerepe, Kálvin harcai a városvezetéssel, teológiai vitái
- Az új egyházszervezet, istentiszteleti rendtartás, egyházfegyelem megteremtése, exilium
- Strassbourg 1538-41

- Újra Genfben 1541-től
- Ordonances Ecclésiastiques
- Az egyház feladata, szolgálata
- Consensus Tigurinus, sákramentumok a reformátoroknál
- Az Institutio kiadásai, és reformátori tanai
- Egyház és állam kapcsolata
- Tridenti Zsinat és határozatainak cáfolata
- Kálvin és Servet, részletek Sütő: Csillag a máglyán című drámájából
- Kálvin teológiájának, munkájának jelentősége, hatása az egyházi és társadalmi életre

Évközi tanulmányi követelmények:

Forráselemzés

Kötelező irodalom:

Révész I., A reformáció, Debrecen, 1932.
Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906.
Colijn, Jos, Egyháztörténelem. Sárospatak, 1996.
Cadier, J., Kálvin: Egy ember Isten igájában, Budapest, 1994.
McGrath, A., Kálvin, Bp. Osiris, 1996.
Theodor Béza, Kálvin János élete, Kálvin Kiadó, Budapest, 1998.
W. v Spijker, Kálvin élete és teológiája, Kálvin Kiadó, Budapest, 2003
Fazakas S. szerk.: Kálvin időszerűsége, Bp. Kálvin Kiadó, 2009.

Ajánlott irodalom:

Adriányi Gábor, Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975.
Gergely J., A pápaság története, Bp. 1982. Kossuth
Révész I., Kálvin élete és a kálvinizmus, Debrecen, 1909
Pruzsinzky P., Kálvin János, Pápa, 1909
Sebestyén J., A kálvinizmus és a kultúra, Bp. 1943.
Szénási S., Kálvin emberi arca, Bp. 1986.
Tamkó K., Egyháztörténelmi olvasmányok, Debrecen, 1907.
Szántó K., „A reformáció története”, in: A katolikus egyház története, Bp. 1983.
Gánóczy Sándor-Stefan Scheld, Kálvin hermeneutikája, Kálvin Kiadó, Bp. 1997.
O. Chadwick, A reformáció, Bp. Osiris, 1998.
Márk Ferenc, A genfi főiskola, Prot. Sz. 1907.
Bartók György, Kálvin, mint nevelő, Prot. Sz. 1909
Gyökössi Endre, A lelkigondozó Kálvin, Bp. 1996.
Révész I., A reformáció, Debrecen, 1932.
Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906.
Cadier, J., Kálvin: Egy ember Isten igájában, Bp. 1994.
McGrath, A., Kálvin, Bp. Osiris, 1996.
Theodor Béza, Kálvin János élete, Kálvin Kiadó, Bp. 1998.

HT ETRRW52 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 3.

Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRW51 – Egyetemes egyháztörténet 2.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Vizsgálja hogyan engedelmeskedett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Protestáns reformáció és katolikus restauráció – bevezető előadás
2. Loyola Ignác és a jezsuita rend
3. A trienti zsinat
4. Az ellenreformáció harcai a kontinensen (A harmincéves háború, hugenották, Németalföld)
5. Anglia az ellenreformáció korában (angol polgári forradalom, az independensek, Cromwell, Stuart-restauráció és dicsőséges forradalom)
6. A protestantizmus belső fejlődése az ellenreformáció korában (protestáns ortodoxia kialakulása, remonstráns-kontraremonstráns küzdelem, a dordrehti zsinat)
7. A felvilágosodás általános jellemzése, keresztyénségre gyakorolt hatása
8. A katolicizmus belső fejlődése 17-18. században (janzenizmus, febronianizmus, jozefinizmus)
9. A pietizmus Angliában és Németalföldön (Perkins, Amesius, Nadere Reformatie, Voetius, Coccejus)
10. A pietizmus német kultúrterületen (Spener, Francke, Zinzendorf)
11. Metodizmus (John és Charles Wesley, George Whitefield)
12. Amerikai keresztyénség a 17-18. században (puritánok, kvékerek, Jonathan Edwards, a Nagy Ébredés)
13. A jezsuita rend további története, etikája, missziói és betiltása
14. A Francia Forradalom és az egyházak
1. 15. Keresztyénség a modernitás küszöbén – összefoglaló óra

Évközi tanulmányi követelmények:

Forráselemzés

Kötelező irodalom:

Bucsay M., A legújabb kor egyetemes egyháztörténete 1814-től napjainkig, Budapest, 1969.
 Csohány J., A legújabb kor egyetemes egyháztörténete, Debrecen, 1974.
 J. Colijn, Egyháztörténelem, Sárospatak, 1996.
 K. Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Osiris, Bp. 2000.
 Theologiai Szemle, Református Egyház idevonatkozó cikkei

Ajánlott irodalom:

Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak 1906
 Pásztor J., A svájci vallásos szocializmus és hatásai a magyar reformátusok között, Budapest, 1969.
 Pásztor J., Dialogusok a református és az orthodox egyházak között, Th. Szemle, XXV. Évf. 1982.
 Horváth J., A külmiszió lényege, A külmiszió alapvetése, Teológiai tanulmányok 47., Debrecen, 1936.
 A Schweitzer, Életem és gondolataim, Budapest, 1974.
 Bodoky R., Livigstone, Budapest, 1969.
 Tamkó B., Egyháztörténeti olvasmányok, Debrecen, 1907.
 Szántó Konrád, A katolikus egyház története, Budapest, 1983.
 Adriányi G., Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975.
 M. Weber, A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme, Budapest, 1982. Gondolat.
 M. Weber, Gazdaság és társadalom, Budapest, 1967.
 M. Weber, Gazdaságtörténet, Budapest, 1979.
 J. Hubert, A Zsinatok története, Ecclesia, Bp. 1998.
 Diós I., A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai, Szent István Társulat, Bp. 2000.
 Nemeshegyi P., Mit mond nekünk a II. Vatikáni Zsinat? Korda, Kecskemét, 1996.
 Ladányi S., Abraham Kuyper, Vázlatos visszatekintés a holland református egyház utóbbi két évszázados történetére..., Th. Szemle, 1988. XXXI. 98-100.
 J. Moltmann, A jelen kor szenvedései. Az egyház mártírjai, Th. Szemle, 1987. XXX: 237-239.
 Pákozdy L. M., A hetvenéves Niemöller Márton egy emberöltő a német protestáns egyháztörténete tükrében, Th. Szemle, 1961. IV. 328-335.
 Vályi Nagy E., A protestáns-római katolikus párbeszéd, Th. Szemle, 1971. XIV. 211-216.
 Dr. Soós Károly kánonjogász meghívása a II. Vatikáni Zsinat tárgyalásához

HT ETRRW54 – MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A magyarság keresztyénné válásának megismerése, a keresztyén kultúra hatásának fokozatos beépülése és hatásának megértése, a keresztyén egyház szervezetének kialakítása, majd alakulása. A reformáció szükségességének, okainak feltárása, európai összefüggéseinek a magyarországi reformáció folyamatának, jelentősebb alakjainak megismerése, a magyar művelődésre gyakorolt hatásának megértése. A reformáció mellékágainak magyarországi megjelenése.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A keresztyénség és magyarság: a magyarság keresztyénné válása, a keresztyén egyház megszervezése és helyzete Magyarországon a középkor folyamán.
2. A magyarországi reformáció előzményei és gyökerei: a római katolikus egyház állapota Magyarországon a XV. században és a XVI. század elején, a reneszánsz és a humanizmus Magyarországon, a ferences rend obszerváns ágának tevékenysége Magyarországon a XV. és XVI. században, a huszitizmus Magyarországon, a Dózsa-féle parasztháború „ideológiája”, mindezek hatása, jelentősége a magyarországi reformáció előkészítésében, majd terjedésére.
3. A reformáció Magyarországon a mohácsi csatavesztés előtt.
4. Mohács és a reformáció: a „mohácsi vész” (csatavesztés) hatása a reformációra; „szemléletváltás”, a reformáció terjedése a királyi Magyarországon.
5. A reformáció helyzete, terjedése a török hódoltságban.
6. A reformáció terjedése, helyzete Erdélyben.
7. A reformáció terjesztői és pártfogói: a „ius patronatus” fogalma, tartalma és jelentősége, hatása a reformáció terjesztésében-terjedésében.
8. A reformáció teológiai-hitvallási irányai I.: a keresztyén humanizmus, a „wittenbergi”, Luther-Melanchthon-i („evangélikus”) irányzat; Dévai (Bíró) Mátyás, Ozorai Imre, Gálszécsi István, Sztárai Mihály, Stöckel Lénárt, Bornemisza Péter, Huszár Gál, stb.
9. A reformáció teológiai-hitvallási irányai II.: a helvét (svájci, „református”) irány megjelenése, térhódítása-elterjedése Kálmáncsehi Sánta Márton, Szegedi Kis István, Méliusz Juhász Péter, stb.
10. A reformáció teológiai-hitvallási irányai III.: az anabaptisták (Fischer András), az antitrinitárius (socinianus, unitárius) irányzat jelentkezése és elterjedése Erdélyben és Magyarországon, az ellenük való küzdelem, a hitviták (nagyharsányi, budai, pécsi, debreceni, váradi disputa); Erdélyben való elismerésük; Blandrata György, Dávid Ferenc, Heltai Gáspár, Egri Lukács, Arany Tamás, Válaszúti György.
11. A református egyházi szervezet és az egyházalkotmány kialakulása.
12. A reformáció és az iskolatügy, iskolázás; jelentősebb protestáns (főként református iskolák); külföldi tanulmányutak (peregrináció); teológiai irodalom, bibliafordítások a reformáció századában.

13. Az állam magatartása a protestantizmussal szemben (a protestantizmus vallásügyi és közjogi helyzetének alakulása) a reformáció századában a királyi Magyarországon és Erdélyben.

Évközi tanulmányi követelmények:

Óralátogatás

Kötelező irodalom:

Zsilinszky Mihály: A magyarhoni protestáns egyház története (Bp. 1907).
 Révész Imre: Magyar református egyháztörténet I. 1520 tájától 1608-ig (Debrecen, 1938., Református Egyházi Könyvtár XX.);
 Bíró Sándor-Bucsay Mihály-Tóth Endre-Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp. 1949)

Ajánlott irodalom:

Zoványi Jenő: A reformáció Magyarországon 1565-ig (Bp. 1922, reprint 1986);
 Zoványi Jenő: A magyar protestantizmus 1565-től 1600-ig (Bp. 1977);
 Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985);
 Egyháztörténet 1. (Szerk. Tóth Kása István, Tökécsky László, Bp. 1997. 2. kiad. 1999.);
 Dienes Dénes: A keresztyénség Magyarországon 1526 előtt (Sárospatak, 1992, 2. átdolg. kiad. 2001.)

HT ETRRW55 – MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRW54 – Magyar egyháztörténet 1.	
Tantárgy előadója: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A reformáció elterjedési csúcspontjának, valamint a római egyház protestantizmus elleni küzdelmének megismerése, az ellenreformáció XVII-XVIII. századi küzdelmeinek áttekintése. Annak külső és belső vonulataival, mind a protestáns, mind a római egyház helyzetének alapos megismerésével. A magyar ellenreformáció megvizsgálása a környező országok és az európai helyzet szemszögéből.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Protestantizmus ereje teljében. A XVII. század elejének állapota. Bocskai István szabadságharca és annak következményei (1608. évi törvények).
2. A kezdeti harcok a protestantizmus megtörésére. II. Mátyás uralkodásának visszassága, elnyomás a törvények ellenében.
3. Protestáns egyházszervezet. A két evangéliumi egyház szuperintendenciáinak megszerveződése, presbitériumok, egyházmegyei és egyházkerületi testületek kialakulása.
4. Pázmány Péter ellenreformációs tevékenysége. A katolikus belső megújulás jelei és eredményei a XVII. század első felében.
5. Bethlen Gábor beavatkozásai a magyar protestantizmus érdekében. Hadjáratai, békekötései. Igyekezete a magyar nemzeti királyság létrehozására.
6. Erdély önálló egyházi fejlődése Bethlen Gábor és a Rákócziak fejedelemsége idején. Rákóczi György hadjárata és a linzi béke. Annak törvénybeiktatása, illetve a meghozott törvények hatása.
7. Uralkodói magatartás a XVII. században az ellenreformáció szolgálatában. II. és III. Ferdinánd, valamint I. Lipót tevékenysége. A római egyház támogatása a törvények megszegésével.
8. Az ellenreformáció megerősödése a XVII. század második harmadában. Az alkalmazott módszerek: főúri áttérítések, jezsuiták tevékenysége, erőszak.
9. A gyászévtized és a gályarabság. A protestantizmus történetének legkomorabb időszaka. Lezárása az 1681. évi soproni országgyűlés.
10. Thököly Imre mozgalma és a török elleni harc. Ezeknek hatása az egyházak életében.
11. II. Rákóczi Ferenc szabadságharca és a szatmári béke. Az utolsó vallási színezetű szabadságmozgalom a Habsburg hatalom ellen.

12. III. Károly törekvései a protestantizmus visszaszorítása érdekében. Rendeletei, a Resolutiók.
13. Mária Terézia és az ellenreformáció utolsó erőfeszítései.
14. II. József, II. Lipót és az ellenreformáció korának lezáródása. A Türelmi Rendelet és annak hatása a protestáns egyházak életére.
15. Protestáns iskolarendszer az ellenreformáció korában.

Évközi tanulmányi követelmények:

Óralátogatás

Kötelező irodalom:

- Zsilinszky Mihály: A magyarországi protestáns egyház története (Bp. 1907)
- Bíró Sándor-Bucsay Mihály-Tóth Endre-Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp. 1949. Reprint Sárospatak 1995.)
- Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985)
- Egyháztörténet 1-2. (Szerk. Tóth Kása István, Tőkéczy László, Bp. 1997. 2. kiad. 1999.)
- Zoványi Jenő: A magyarországi protestantizmus története I-II. (Attraktor, Gödöllő, 2004.)
- Nagy Géza: A református egyház története I-II. (Attraktor, Gödöllő, 2008.)

HT ETRRW56 – MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 3.				
Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRRW55 – Magyar egyháztörténet 2.	
Tantárgy előadója: Földváryné Dr. habil. Kiss Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Szóbeli
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A XIX. századi Európa politikai és vallási küzdelmeinek a magyarországgal való összefüggésének bemutatása, megértése, a magyarság és a protestantizmus érdekeinek világossá tétele. Új egyházi lehetőségek a dualizmus korában, majd az I. világháború egyházakra gyakorolt hatásának bemutatása.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> • Ferenc és V. Ferdinánd uralkodása, egyház- és valláspolitikája; a római katolikus restaurációs törekvések és a protestantizmus elleni támadások megújulása. • Vallásügy a reformországgyűléseken, alkotmányos küzdelem a vallásegyenlőségért. • A református és evangélikus egyházak közötti uniós-törekvések újjáéledése: a „kéri szerződés” (1830) és a „nagygeresdi egyezés” (1833). • Az 1848/1849. évi forradalom és szabadságharc és a protestáns egyházak viszonya. Az 1848:XX. tc. előzményei, tartalma és jelentősége. • A szabadságharc leverése; a megtorlás és az elnyomás (abszolutizmus) kora: a provizorium, a Bach-korszak, a „protestáns pátens” és az ellene való védekezés és küzdelem, a „protestáns pátens” visszavonása, az „Októberi Diploma”, az 1867. évi május 15-i rendelet. • A protestáns (református) iskolaügy és iskolák helyzete az abszolutizmus korában; a pesti református (közös protestáns) főiskola és gimnázium. • A kiegyezés előzményei, tartalma, vallásügyi és egyházpoltikai jelentősége, valamint hatása a magyarországi protestantizmusra, a magyarországi protestantizmus közjogi helyzete a dualizmus korában, az áttérések, a vegyes házasság és az abból származó gyermekek vallása, az „elkeresztelések”, az „egyházpoltikai törvények”, a tábori lelkesítés, küzdelem a vallásegyenlőségért. • A közoktatásügy a dualizmus korában; a „népiskolai törvény” és a református iskolaügy, Eötvös József oktatás- és iskolapolitikája és a református művelődés- és neveléspolitikája, kollégiumaink helyzete, élete és jelentősége a dualizmus korában, a külföldi (protestáns) tanulmányutak (peregrináció) a XIX. században. • A református egyház belső (szervezeti) élete a dualizmus korában; az 1881. évi debreceni zsinat és előzményei, az új egyházalkotmány, a szervezetileg „egységes református egyház”, a „közalap” (domestica), a nyugdíjintézet, özvegy- és árvaegylet. • Ideológiák és teológiai irányzatok a dualizmus korában, és ezek hatása a magyarországi protestantizmus (református egyház) életére és munkájára: szabadelvű irányzatok: racionalizmus, liberalizmus, nacionalizmus (ide értve a pánszlávizmust is), új ortodoxia, a Magyar Protestáns Egylet és az „új-ortodoxia” küzdelme (Ballagi Mór, Kovács Albert, Révész Imre, Ballagi-Filó vita), a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság, az „ébresztő teológia”, a belmisszió, belmissziós mozgalmak, irányzatok, egyletek, egyesületek és intézmények, egyházi (teológiai) irodalom és sajtó, a szocializmus eszméje és az egyház szociális felelőssége, érzékenysége, magatartása a XIX. század második felében és az I. világháború előtt. • Kísérlet a katolikus-protestáns reünóra, valamint a református-evangélikus uniós törekvések újabb fejleményei. • Magyar reformátusok, református egyházak az ország határain kívül (pl. Amerikában). • A „szekták” („kisegyházak”) és keletkezésük okai, történetük alakulása, a református egyház viszonya a szektákhoz, és „szektakérdéshez”. • Az I. világháború és a református egyház. 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				

Óralátogatás
Kötelező irodalom:
Zsilinszky Mihály: A magyarhoni protestáns egyház története (Bp. 1907) Bíró Sándor – Bucsay Mihály – Tóth Endre – Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp. 1949) Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985)
Ajánlott irodalom:
Révész Imre [ifj.]: Révész Imre élete 1826-1881 (Debrecen, 1926)

b.) Rendszeres sáv

HT DOERW15 - HITVALLÁSISMERET 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Czéntár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek a tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hit és hitvallás. HK 21-24 Isten kijelentése és a Szentírás. HH I-II Az egyetlen vigasztalás és a HK néhány jellegzetessége. HK 1-5 Az ember nyomorúsága, az eredendő bűn és szabad akarat kérdése. HK 6-9, 11-14, HH VIII-IX A szabadító személye. HK 15-19, HH XI A Szentháromság Isten HK 25, HH III A teremtő, mindenható Atya, a látható és láthatatlan világ HK 26, HH XI A gondviselő Isten HK 27-28, HH VI Krisztus hármassága a miénk HK 31-34 Krisztus útja a megaláztatástól a felmagasztalásig HK 35-37, 40-46, 49, 52				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók				
Kötelező irodalom:				
Szűcs Ferenc: <i>Hitvallásismeret</i> . Budapest, 1995 <i>A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás</i> . Budapest, 1981				
Ajánlott irodalom:				
John N.D. Kelly: <i>Early Christian Creeds</i> . London, 1972 Szent Ágoston: <i>A hit és hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999 Philip Melancton: <i>Loci communes 1521</i> . Lateinisch-Deursch, Gütersloh, 1997 <i>Luther Márton négy hitvallása</i> . Budapest, 1983. Zwingli Ulrik: <i>Commentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525</i> . Budapest, 1999 Kálvin János: <i>A Genfi egyház kátéja 1545</i> . Pápa, 1907 Kálvin János: <i>Tanítás a keresztyén vallásra 1559</i> . Rövidített formában. Budapest, 1986 Heinrich Bullinger: <i>A keresztyén vallás summája 1556</i> . Szentendre, 1997. <i>Belga Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1998. <i>Skót Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999. <i>Westminsteri Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999.				

Ír Hitvallás, Kolozsvár, 1999.
La Rochelle-i Hitvallás, Kolozsvár, 2000.
Doedrecht Kánonok, Kolozsvár, 2000.
Bekentnisse der Kirche. Bekenntnistexte aus zwantig Jahrhunderten. Wuppertal, 1997
Reformierte Zeugnis huete. Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus de reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988.

HT DOERW11 - HITVALLÁSISMERET 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERW15 – Hitvallásismeret 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek az alapvető tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Szentlélek és az egyház. HK 53-55. HH XVII-XVIII
 Isten kegyelmi kiválasztása és a megigazulás, megszentelődés. HK 60-62.64. HH X.XV-XVI
 A Sákramentumok: a szent keresztség. HK 65-66.68.69.71-72.74. HH XIX.XX
 Az úri szent vacsora. HK 75-78.81. HH XXI.
 A kulcsok hatalma HK 83-85.
 A bűnbánat és megtérés HK 88-91.
 Isten törvénye. HK 92-93. HH XII.
 A Tízparancsolat: Az első kőtábla parancsolatai HK 94.96.99.101.103
 A második kőtábla parancsolatai HK 104-105.108.110.112-114.
 Az imádkozásról HK 116. HH XXIII.-XXVII.
 A hitvallások különleges összefüggései

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók.

Kötelező irodalom:

- Szűcs Ferenc: *Hitvallásismeret*. Budapest, 1995
- *A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás*. Budapest, 1981

Ajánlott irodalom:

- John N.D. Kelly: *Early Christian Creeds*. London, 1972
- Szent Ágoston: *A hit és hitvallás*. Kolozsvár, 1999
- Philip Melancton: *Loci communes 1521*. Lateinisch-Deursch, Gütersloh, 1997
- *Luther Márton négy hitvallása*. Budapest, 1983.
- Zwingli Ulrik: *Commentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525*. Budapest, 1999
- Kálvin János: *A Genfi egyház kátéja 1545*. Pápa, 1907
- Kálvin János: *Tanítás a keresztyén vallásra 1559*. Rövidített formában. Budapest, 1986
- Heinrich Bullinger: *A keresztyén vallás summája 1556*. Szentendre, 1997.
- *Belga Hitvallás*. Kolozsvár, 1998.
- *Skót Hitvallás*. Kolozsvár, 1999.
- *Westminsteri Hitvallás*. Kolozsvár, 1999.
- *Ír Hitvallás*, Kolozsvár, 1999.
- *La Rochelle-i Hitvallás*, Kolozsvár, 2000.
- *Dordrecht Kánonok*, Kolozsvár, 2000.
- *Bekentnisse der Kirche. Bekenntnistexte aus zwantig Jahrhunderten*. Wuppertal, 1997

- *Reformierte Zeugnis huete.* Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus der reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988.

HT DOERW29 - DOGMATIKA PROLEGOMENA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERW11 – Hitvallásismeret 2.	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy célja a rendszeres teológiai terminológia elsajátítása, ismerkedés a teológiai tudományos módszerekkel, a rendszeres teológia fogalmával és eszközeivel, a református dogmatika alapelveivel.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Tématismeret: A dogma, hitvallás, herezis fogalma, szerepe. TKSZ: 195-218, 119-123,126-137. BKD: 20-24, McGB: 144-147 A dogmatika fogalma és feladata. TKSZ 219-222, 110-115,137-155. BKD: 9-14 Tudományos eszközök és módszerek a dogmatikában. TKSZ 222-241, 115-118. McGB: 135-142 A dogmatika helye a teológiai tudományok között. TKSZ 242-250. McGB: 176-181. Zh. a felsorolt anyagból, valamint a terminológia 6.6 anyagával bezárólag (292-302 o.). Isten kijelentése. TKSZ 251-268, 156-169. McGB: 394-405. Az Ige hármaskör alakja és a Sola Scriptura elv. TKSZ 269-287, 70-94, 166-172, 174-179. McGB:148-170. Az Írás magyarázása és a hirdetett Ige. TKSZ 288-291, 95-109, 173-174, 179-181, McGB: 170-174, 181-183. A kijelentésre válaszoló hit. BKD: 14-29. Második Zh. (6-9), valamint a terminológia 6.7-6.10 (302-310 o.)				
Évközi tanulmányi követelmények:				
2 zárthelyi dolgozat				
Kötelező irodalom:				
Török-Kocsis-Szűcs, <i>Dogmatikai prolegomena</i> , Budapest, 2000 (TKSZ) Bart Károly, <i>Kis dogmatika</i> , Budapest, é.n. (Ford: Pilder Mária) (BKD) Alister McGrath, <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i> , Budapest, 1995 (McGB)				

HT DOERW14 - DOGMATÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERW11 – Dogmatika prolegomena	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				

A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történeti háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A keresztyén gondolkodás történeti forrásai. A hagyományozódás az ősegyházban. Az apostoli kor krisztológiai, trinitárius formulái. Korai krisztológiai herezisek (ebionitizmus, doketizmus)

Az apostoli atyák. Az antiochiai és az alexandriai iskolák.

A gnoszticizmus és hatása a teológiára. Markion. Montanizmus.

Az apologeták. Pogány támadások a keresztyénség ellen (Kelszosz, Porphyrius)

Az első dogmatikai rendszerek: Irenaeus, Órigenész

Krisztológiai dogmafejlődés. Arianizmus, Athanásziosz, az I. Nikaiai Zsinat. A Szentlélek személye: Konstantinápolyi Zsinat

Krisztus kettős természetének vitái: az Efézusi és Kalkedóni Zsinatok

Kappadókiai atyák és a keleti trinitástan

Augustinus

Keleti és nyugati tanfejlődés a kora középkorban. Ikonológia, sakramentológia

A korai skolasztika, Canterbury Anselmus

Évközi tanulmányi követelmények:

2 zárthelyi dolgozat keretében számadás az átvett anyagról

Kötelező irodalom:

Jonathan Hill: *A keresztyén gondolkodás története* Atheneum, Budapest, 2000.

Tony Lane, *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Harmat-Kálvin, 2000.

A. McGrath, *Bevezetés a keresztyén teológiába*, Osiris, Budapest

Vanyó László (szerk.) *Ókeresztyén írók* sorozat kijelölt szövegei

Kálvin János, *Tanítás a keresztyén vallásra*, MRE Zsinati Iroda, Budapest 1986. 1-151.o olvasmánynapló szerű kijegyzetelés

Az előadásokhoz küldött szöveg, jegyzet

Ajánlott irodalom:

A. von Harnack, *Dogmatörténet*, Szentendre

Bengt Haeglund, *Geschichte der Theologie*, Berlin, E.V.

Louis Berkhof, *The History of Christian Doctrines*, Grand Rapids, Mich. 1988.

Bernhard Lohse, *A Short History of Christian Doctrine*, Fortress, Philadelphia, 1985.

Órigenész, *Kelszosz ellen*, Kairosz, Budapest, 2008.

Szent Ágoston, *Vallomásai*

Szent Ágoston, *Isten városáról* I-IV.

HT DOERW20 – DOGMATÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERW14 – Dogmatörténet 1.	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történeti háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A humanizmus jelentősége, teológiája és antropológiája, elő-reformáció

2. A reformáció teológiája I. (Luther)

3. A reformáció teológiája II. (Melancton, Zwingli)

4. A reformáció teológiája III. (Kálvin I.) 5. A reformáció teológiája IV. (Kálvin II.) 6. A protestáns ortodoxia 7. <i>I. Zárthelyi dolgozat a fenti (1-6.) anyagból</i> 8. A felvilágosodás és a XVIII. század teológiája 9. A XIX. századi liberális teológia I. (Schleiermacher) 10. A XIX. századi liberális teológia II. (Ritschl) 11. A XX. század teológiája I. (neo-ortodoxia és belső vitái: Barth, Brunner) 12. A XX. század teológiája II. (Bonhoeffer, Tillich, Moltmann) 13. <i>II. Zárthelyi dolgozat a fenti (8-12.) anyagból</i>
Évközi tanulmányi követelmények:
2 zárthelyi dolgozat keretében számadás az átvett anyagról
Kötelező irodalom:
T. Lane: <i>A keresztyén gondolkodás rövid története.</i> Budapest, 2001 A. E. McGrath: <i>Bevezetés a keresztyén teológiába.</i> Budapest, 1995 J. Hill: <i>A keresztyén gondolkodás története.</i> Budapest, 2000 Kálvin János: <i>A keresztyén vallás rendszere I-II.</i> Pápa, 1909-1910
Ajánlott irodalom:
M.E. Osterhaven: <i>Az egyház hite. Történeti fejlődés ref. szempontból.</i> Budapest, 1995 Bernhard Lohse: <i>A Short History of Christian Doctrine.</i> Philadelphia, 1985 Karlmann Beyschlag: <i>Grundriss der Dogmengeschichte I-III.</i> Darmstadt, 1982 <i>Handbuch der Dogmen- und Theologiegeschichte I-III.</i> Göttingen, 1999 Wilhelm Niesel: <i>Kálvin teológiája.</i> Budapest, 1998 Friedrich Wilhelm Kantzenbach: <i>Teológiai irányzatok.</i> Budapest, 1996 Heinz Zahrnt: <i>Az Isten-kérdés. Protestáns teológia a XX. században.</i> Budapest, 1997 Gerhard Ebeling: <i>Luther. Bevezetés a reformátor gondolkodásába.</i> Budapest, 1997 Eugenio Garin: <i>Reneszánsz és műveltség.</i> Budapest, 1988

HT DOERW19 – DOGMATIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERW29 – Dogmatika prolegomena	
Tantárgy előadója: Dr. Czentrár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerzi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világgépről.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az Istenről szóló tan. Tulajdonságok, transzcendencia és immanencia, metafizika A trinitástan. Bibliai alapok és dogmatörténeti kérdések, mai problémák A teremtő és gondviselő Isten A láthatatlan világ és az ember Jézus Krisztus személye				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Referátum				
Kötelező irodalom:				
Barth Károly: <i>Kis dogmatika.</i> Budapest, é.n.				

Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás. Budapest, 1995.
 Sebestyén Jenő: Református dogmatika. Gödöllő, 1994.
 Alistér McGrath: Bevezetés a keresztény teológiába. Budapest, 1995.
 Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985.
 Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret. Budapest, 1995.

Ajánlott irodalom:

M. Eugene Osterhaven: Az egyház hite. Budapest, 1995.
 Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Band. Berlin, 1969.
 Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996.
 Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994.

HT DOERW21 – DOGMATIKA 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERW19 – Dogmatika 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerezi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztény világnépről.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Szótérológia. Krisztus váltságműve értünk.
 Az engedelmisség, szenvedés kereszt
 A pokolra szállás, a feltámasztás, a mennybemenetel
 Az ordo salutis, predestináció, vocatio, megigazulás és megszentelődés
 Megtérés, újjászületés
 A Szentlélek személye és munkája
 Az egyház, krisztológiai alapja, látható és láthatatlan egyház, ismertető jegyei, szervezete és kormányzása
 A kulcsok hatalma, a tan-és egyházfegyelem
 Az egyház szolgálói, a kálvini négyes rend
 A sakramentumok: keresztség és úrvacsoratanok
 Eszkhatológia

Évközi tanulmányi követelmények:

Referátum

Kötelező irodalom:

Barth Károly: Kis dogmatika, Budapest, é.n.
 Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás, Budapest, 1995.
 Sebestyén Jenő: Református dogmatika, Gödöllő, 1994.
 Alistér McGrath: Bevezetés a keresztény teológiába, Budapest, 1995.
 Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985.
 Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret, Budapest, 1995.

Ajánlott irodalom:

Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996.
 Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Berlin, 1962.
 John Macquarrie: Principles of Christian Theology. New York, 1977.
 Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994.
 Gerhard Ebeling: Dogmatik des christlichen Glaubens. II-III. Berlin, 1966.
 Szathmáry-Török-Kocsis: Eszkhatológia. Budapest, 2001.

Oscar Cullmann: Az Újszövetség krisztológiája. Budapest, 1990.
Louis Berkhof: Keresztyén dogmatika. H. és é.n.

HT DOERW28 – FELEKEZETISMERET - SZIMBOLIKA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy célja megismertetni a hallgatókkal a református egyházon kívül a különböző keresztyén felekezetek sajátosságait: kialakulásuknak történetét, a magyar történelemben betöltött szerepüket és helyüket, teológiai alaptanításukat, ünnepeiket és istentiszteletüket, liturgiájukat, szervezeti felépítésüket, jellegzetes egyházművészetüket, amennyiben van, szerzetesrendjeiket, illetve szolgálatuknak legjellemzőbb területeit. A keresztyén felekezetek legfontosabb tanításainak, istentiszteleti gyakorlatának és szervezeti felépítésének összehasonlító elemzése. Mindez a református hitvallási tradícióhoz való viszonyítás alapján történik, a református identitás megerősítésének, de egyben a másféle tradíciók iránti nyitottság szándékával is.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A félév során a tárgyalt különböző felekezetek sajátosságuk szerinti részletezettséggel: Monofizita egyházak Keleti ortodox egyházak A Római Katolikus Egyház Unitárius Egyház Magyarországi kiségyházak (baptisták, metodisták, pünkösdisták, Hetednap Adventista Egyház)				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel. Az előadáson elhangzottak és a megadott irodalom alapján történő számonkérés a félév befejeztével.				
Kötelező irodalom:				
Wilhelm Niesel: <i>Az evangélium és az egyházak, A Szimbolika tankönyve</i> (Ford. Juhász Tamás), Kolozsvár-Napoca, 1979. Az előadások során ajánlott felekezeti dogmatikák szemelvényei, liturgiai és szervezeti vonatkozású szövegei.				
Ajánlott irodalom:				
Valamennyi alkalommal a megfelelő témában az előadó irodalommal látja el a hallgatókat.				

HT DOERW30 – ETIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERW21– Dogmatika 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Czentnár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben egyrészt az általános etikai kategóriák kerülnek szóba, másrészt pedig az etika történetének jelentősebb állomásaival ismerkedik meg a hallgató.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Ethosz és etika				

Kicsoda az ember? Teológiai antropológia Evangélium és törvény Lelkiismeret, erkölcsi felelősség és szabad akarat Rendek, mandátumok és intézmények I. zárthelyi dolgozat A keresztyén ókor etikái A skolasztika etikája A reformáció etikája A liberális teológiai etika A 20. századi protestáns etika II. zárthelyi dolgozat
Évközi tanulmányi követelmények:
Zárthelyi dolgozatok megírása
Kötelező irodalom:
Szücs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993 Török István: Etika. Kolozsvár, 1997 Sebestyén Jenő: Református etika. Budapest, Gödöllő, 1993 Szathmáry Sándor: Teológiai Antropológia dióhéjban. Budapest, 1990 Barth Károly: Evangélium és törvény. Budapest, 1997
Ajánlott irodalom:
Anzenbacher, Arno: Einführung in die Ethik. Düsseldorf, 1992 Anzenbacher, Arno: Keresztény társadalometika. Budapest, 2001 Bonhoeffer, Dietrich: Etika. Szentendre, 1999 Frey, Christofer: Die Ethik des Protestantismus von der Reformation bis zur Gegenwart. Gütersloh, 1989 Nyíri Tamás: Alapvető etika. Budapest, 1994 Pinckaers, Servias: A keresztény erkölcssteológia forrásai. Budapest, 2001 Weber, Helmut: Általános erkölcssteológia. Budapest, 2001 Weber, Helmut: Speciális erkölcssteológia. Budapest, 2001

HT DOERW31 – ETIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOERW30 – Etika 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Czéntnár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben a Tízparancsolat szerkezete mentén az élet valamennyi főbb etikai kérdései kerülnek szóba.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az egyetlen szabadító, képtilalom és a bálványok (I-II. parancsolat) A beszéd etikája (III. parancsolat) Ünnep és munka (IV. parancsolat) A tisztelet etikája (V. parancsolat) Az élet tisztelete (VI. parancsolat) Szexualitás és házasság (VII. parancsolat) Gazdaság etikája (VIII. parancsolat) Hazugság, vád, árulás, hamis tanúzás (IX. parancsolat) A bűnös vágy (X. parancsolat)				

Évközi tanulmányi követelmények:
Házi dolgozat Zárthelyi dolgozat
Kötelező irodalom:
Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993 Török István: Etika. Kolozsvár, 1997 Weber, Max: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Budapest, 1982 Douma, J.: A Tízparancsolat. Budapest, 1994 Lochman, Jan Milic: A szabadság útjelzői. Etikai vázlatok a Tízparancsolathoz. Budapest, 1993
Ajánlott irodalom:
A parancsolatok által meghatározott témák tárgyalásánál az órán külön kerül kiadásra az az irodalomlista, amelyet a hallgatók felhasználhatnak házi dolgozatuk elkészítéséhez.

HT FILRW30 – BEVEZETÉS A FILOZÓFIÁBA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: L:5	Kredit: 1	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Pethő Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy proedeutikai jellegű. Elsődleges célja, hogy a hallgatót megismertesse a nyugati filozófiai gondolkodás alapkategóriáival, történetének fontosabb koraszakkaival.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A kurzus során a hallgatók elsajátíthatják a filozófiai gondolkodás alapelemeit, megismerkedhetnek a filozófia fontosabb területeivel, betekintést nyerhetnek az e területeken megfogalmazódott problémákba, illetve a velük kapcsolatos kérdésekre adott meghatározó jellegű válaszokra.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az órákon való aktív részvétel Részvétel a forrásirodalom feldolgozásában				
Kötelező irodalom:				
Kötelező:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Azenbacher: Bevezetés a filozófiába. Budapest, 1993. 15-56, 252-295, 358-383.o. ▪ Nigel Warburton, A filozófia világa, Budapest, 1993. 				
Kötelező forrásirodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A Bevezetés a filozófiába (Szöveggyűjtemény), (szerk. Steiger Kornél), Budapest, 1992 egészében, különös tekintettel az alábbi részekre: <ul style="list-style-type: none"> - 21-24.old. Hérakleitosz B1 - 48-64.old. Platón, Phaidón, 95b-107b. - 78-82.old. Arisztotelész, Politika III,1,6,7. fejezet. - 119-121.old. Augustinus, Vallomások, VII,5, 10-11;8,19. 9-22. - 132-133.old. Anzelm, Proslogion, 2. fejezet. - 152-159.old. Th. Hobbes, Leviatán, (részletek) - 231-237.old. J.J. Rousseau, A társadalmi szerződésről (részlet) - 280-282.old. G.W.Fr. Hegel, A filozófiai tudományok enciklopédiájának alapvonalai (részlet). - 294-297.old. K. Marx, Tézisek Feuerbachról. - 301-304.H. Bergson, Bevezetés a metafizikába (részlet) - 325-332. K. Jaspers, Bevezetés a filozófiába (részlet) 				
Ajánlott irodalom:				
A hallgatói érdeklődésnek megfelelően az órán kerül kiadásra.				

HT FILRW31 – FILOZÓFIATÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Írásbeli beugró (szövegfelismerés) + szóbeli vizsga
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A kurzus célja bevezetésszerűen megismertetni a hallgatókat késő ókori és középkori filozófia legfontosabb irányzataival, fogalmaival, előkészíteni a modern filozófia, valamint az egyes filozófiai részterületekkel (pl. vallásfilozófia, metafizika, logika) foglalkozó kurzusokat.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Plátón Arisztotelész Sztoa Újplatonizmus-Augustinus Anselmus Abaelardus Aquinói Tamás Descartes				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Plátón, <i>Allam</i> , V. könyv 474d – 480a; VII. könyv 505a-519c, in: <i>Plátón összes művei</i> , Budapest, Európa, 1984. II. 367-384.o.; 436-464.o. Plátón, „Timaios”, 27 c - 47 e, <i>Plátón összes művei</i> , Bp. Európa, 1984. III. kötet 324-348. Arisztotelész, <i>Nikomakhoszi Etika</i> Bp. 1987.; 1.-2.k. (5-53.o.) Arisztotelész: „A lélekről”, II. könyv, in: <i>Arisztotelész, Lélekképzési írások</i> (ford. Steiger K.) Budapest, Akadémiai Kiadó, 2006, 35-64. Cicero: <i>Az istenek természetéről</i> , Budapest, Helikon, 1985. 57-95. (II. könyv, 1./1-34/88.) Epiktétosz: „A szabadságról”, in: <i>Sztoikus etikai antológia</i> (szerk. Steiger K.) Bp. 1983. 73-103. Plótinosz, "A három eredendő valóságról". In: <i>Plótinosz, Az egyről, a szellemről és a lélekről</i> , Bp. 1986. 223-240 (= in: <i>Bevezetés a filozófiába. Szöveggyűjtemény</i> /szerk. Steiger Kornél/) Szent Ágoston, <i>Vallomások</i> (ford. Városi István), Budapest, Gondolat, 1982., 10-11. könyv Anselmus: „Proszlogion”, in: <i>Canterbury-i Szent Anselm, Filozófiai és teológiai művek</i> . Budapest, Osiris, 2001. 165-204. Abaelardus, <i>Etika</i> /ford. Turgonyi Zoltán/ MTA Filozófiai Intézet, (Religio könyvek), Budapest 1989 Aquinói Tamás, <i>A teológia foglalatata</i> . I. rész, 1-3. kérdés; 12. kérdés, in: <i>Aquinói Tamás, Summa theologiae – A teológia foglalatata</i> (ford. Tudós-Takács J.), Budapest, Telosz Kiadó, 1994. Aquinói Tamás, <i>A világ örökkévalóságáról</i> . Ford. Borbély G., Budapest, Józsefvárosi Könyvtár, 1998. R. Descartes, <i>Elmélkedések az első filozófiáról</i> . Ford. Boros G. (Budapest: Atlantisz, 1994), I-III. könyv (25-78.o)				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<i>Boros Gábor (szerk.) Filozófia</i> , Akadémiai kiadó, 2007. (vonatkozó fejezetek)				

HT FILRW32 – FILOZÓFIATÖRTÉNET 2.			
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT FILRW31 – Filozófiatörténet 1.

Dr. habil. Kendeffy Gábor				
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Pethő Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus a Filozófiatörténet 1. kurzusra épül. Annak tematikáját folytatja. Célja, hogy a hallgatóságot az új és legújabbkor európai filozófiatörténetének főbb vonalaival megismertesse, egyszersmind lehetővé tegye, hogy a téma forrás és másodlagos irodalmában önállóan tájékozódni tudjanak. A kurzus a vallásfilozófia kurzus bevezetésétől is használ.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A reneszánsz természet és politikai filozófiája
A Kartézianizmus
B. Spinoza és az azonosság filozófiája
G.W. Leibniz
Empírizmus és szkepticizmus
I. Kant és az észkritika
G.W.Fr. Hegel
S. Kierkegaard és az egzisztencia-filozófia kezdetei
Fr. Nietzsche
Martin Heidegger és az egzisztencializmus
L. Wittgenstein és a logikai pozitivizmus
K. Jaspers és a vallásos egzisztencializmus

Kötelező irodalom:

Giordano Bruno, Az okról, az elvről, és az egyről. In: G. Bruno, Két párbeszéd (ford. Szemere Samu), Budapest, 1972, 5-139.o.
N. Machiavelli, A fejedelem (több kiadásban, több fordításban is elérhető, bármelyik jó)
R. Descartes, Értekezés az ész helyes vezetésének és a tudományos igazság kutatásának módszeréről. In: Descartes Válogatott művei (ford. Szemere Samu), Budapest, 1980, 167-215.o.
Spinoza, Etika V. könyv (fordította Szemere Samu), Budapest, 1979, 353-403.o.
G.W. Leibniz, Metafizikai értekezés. In: Leibniz Válogatott művei (ford. Endreffy Zoltán és Nyíri Tamás), Budapest, 1886, 5-57.o.
J. Locke, Értekezés az emberi értelemről (ford. Dienes Valéria), I, kötet Első könyv 23-91.o.
I. Kant, A tiszta ész kritikája, Budapest, 1913 (reprintben), Bevezetés, 28-45.o.
G. W. Fr. A szellem fenomenológiája (ford. Szemere Samu) Budapest, 1979, 9-47.o.
S. Kierkegaard: Félelem és reszketés. In: S. Kirkegaard válogatott művei (ford. Dani Tivadar et al), Budapest, 1982, 266-321.o.
Fr. Nietzsche, Így szólt Zarathustra. In: Nietzsche válogatott írásai (ford. Szabó Ede), Budapest, 1984, 219-297.o. Uő. Az antikrisztus (ford. Csejtei Dezső), Budapest, 2005.
M. Heidegger, Lét és idő (ford. Vajda Mihály et al), Budapest, 1987, 87-106.o.
L. Wittgenstein, Tractatus logico-philosophicus (több kiadásban hozzáférhető. Csak az órán tárgyalt problémák kerülnek számonkérésre).
K. Jaspers, A Filozófiai hit (ford. Csejtei Dezső et al), Gödöllő, 2004, 60-91.o.

Ajánlott irodalom:

A hallgatói igényeknek megfelelően az órán kerül kijelölésre.

HT BTHBW64 - PROSZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----
---	---------------------------------	---------------------	--

Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó Prof. Dr. Hanula Gergely	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Zárthelyi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A proszemínárium célja, hogy a hallgatót bevezesse az egyetemi tanulás és teológiai tudományos munka módszertanába. Megismerteti a hallgatókat a teológiai tudományok rendszerével, felépítésével, a jegyzetelés, könyvtározás és dolgozatírás módjaival, követelményeivel.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A teológia tudományos jellege és a teológus hallgató hite 2. A teológiai tudományok forrásainak felkutatása 3. Könyvtárismeret 4. Könyvtárhasználat 5. Tanulásmódszertan A 6. Tanulásmódszertan B 7. Írásbeli munkák 8. A szemináriumi dolgozat 9. A TDK dolgozat 10. A szakdolgozat 11. Tudományos írások műfajai 12. ZH				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív órai munka, bibliográfia készítése, zárthelyi dolgozat.				
Kötelező irodalom:				
Alister McGrath: Bevezetés a keresztény teológiába (Budapest: Osiris 1995) Umberto Eco: Hogyan írjunk szakdolgozatot? (Budapest: Kairosz 2005) Gyurgyák János: Szerzők és szerkesztők kézikönyve (Budapest: Osiris 2005)				
Ajánlott irodalom:				
Kärner Károly: Bevezetés a theológiába (Budapest: 1954) Kocsis Elemér: Bevezetés a theológiába (Debrecen. 1979) Horváth Tibor-Papp István: Könyvtárosok kézikönyve 1-5 (Budapest: Osiris 1999-2003)				

HT GYKGW65-66 - BESZÉDTECHNIKA 1-2.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Tőkés Antónia Paula	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz-tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I-II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tiszta, jól érthető, kifejező és szép beszéd elsajátítása a helyes, nagy kapacitású rekeszlégzés kialakításával és begyakorlásával, a megfelelő, erőteljes hangadás elsajátításával, a szabályos beszédritmus megteremtésével, kiejtés - és kifejező gyakorlatokkal. A szólamegységek felismertetése, a szövegértelmezés jártasságának kialakítása, a hangsúlyviszonyok tanulmányozása, hanglejtés-variációk gyakoroltatása, váltások és fokozások megtanulása, a hangszíngyakorlatok, a szónoki eszköztár fejlesztése, retorikai alapok.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				

Az egyéni sajátosságok figyelembevételével személyre szabott, differenciált beszédtechnikai fejlesztés. A verbális, nonverbális kommunikációs készségek további fejlesztése, a metakommunikációs jelzések jobb megértése, a beszédképesség, beszédfigyelem és beszédészlelés fejlesztése, a rekeszlégzés automatizálása, a hangtalan belégzés begyakorlása, a szünettartás tudatosítása, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés szabályozása. Az erőteljes mellhang és a pergő, tiszta szövegmondás kialakítása, pontos artikuláció. A hangkapcsolatok szabályos ejtésének begyakorlása, a gége kímélése a feszítés-, vagy erőlködésmentes hangadás elsajátítása, tudatosítása. Az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése. A szónoki beszéd alapjai a gyakorlatban.

Évközi tanulmányi követelmények:

Órákon való aktív részvétel, gyakorlati feladatok megoldása, egy szabadon választott prózai és verses mű előadása.

Kötelező irodalom:

Montágh Imre: Tiszta beszéd

Ajánlott irodalom:

Montágh Imre: Szó-Hang-Gesztus

HT HIMGW66 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:
Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

- mivel az egyházi éneklés legfőbb mértéke a Szentírás, ismerje meg, mit tanít a Biblia az éneklésről; illetve mit tanítanak reformátor eleink az éneklésről
- ismerje meg, melyek Csomasz Tóth Kálmán szerint a helyes egyházi ének ismertetőjegyei
- ismerje meg a 16. század legfontosabb énekgyűjteményeit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit
- ismerje meg a 16. században keletkezett magyar énekköltés legfontosabb darabjait
- ismerje meg énekeskönyvünk humanista metrikus énekeit

Tematika:

1. Az egyházi ének ismertetőjegyei
2. Biblia és ének:
  - Az Ószövetség tanítása az éneklésről
  - A Zsoltárok Könyve
  - Az Újszövetség tanítása az éneklésről
3. A reformátorok tanítása az éneklésről: Kálvin és az egyházi ének
- 4-5. A genfi zsoltároskönyv keletkezése
6. A genfi zsoltárok feldolgozásai a 16. században
7. A 16. századi magyar históriás énekstílus
- 8-10. A 16. századi magyar egyházi énekstílus
11. A legfontosabb gyülekezeti énekeskönyvek a 16-17. században

<p>12. A humanista metrikus énekek</p> <p>Évközi tanulmányi követelmények:</p> <p>A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.</p> <p>Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:</p> <p><u>Kívülről</u>   5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.</p> <p><u>Kottából</u>   1, 2, 3, 9, 16, 20, 21, 22, 30, 34, 35, 40, 46, 50, 61, 101, 103, 107, 113, 119, 125, 128, 133, 143.</p> <p>A félév során felmondandó tételek listája:</p> <p><u>Kívülről:</u> 10 db, a fenti listából választott zsoltár + 146. zsoltár, valamint az alábbi dicsérek: 447, 161, 475, 380, 220, 256, 236, 286, 450, 258, 254, 399, 255, 379, 257, 242, 241, 311, 240, 369, 317, 213, 273, 353, 205, 372, 162, 408, 225, 251, 196. Az Éneklő Egyházból (katolikus énekes könyv): 72, 190, 213.</p> <p><u>Kottából:</u> 7 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek: 403, 386, 476, 387, 237, 163, 486, 260, 318, 339, 244, 368, 378, 209, 501, 400.</p> <p>Kötelező irodalom:</p> <p>Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950. 9–44.   Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: A Ráday Gyűjtemény évkönyve II (1981), 57–73.   Dobszay László: Az egyházzene tiszta eszméje. Magyar Egyházzene I (1993/1994), 12–17.   Kálvin János: Előszó a Zsoltárokhoz. Zsoltár I/4. (1994) 2-3. vö.: Kálvin János: A keresztyéneknek... in: Goudimel, Claude: Zsoltárok 1565. Közreadja: Bólya József. Budapest 2002. 6-8.   „...eleitől fogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. ReZeM 1993. 7–12, 33–35. (47–52).   Bourgeois, Loys: A muzsika igaz útja. Ford.: Jeney Zoltán. Budapest 2003. Olvasandó: Ferenczi Ilona utószavából: Louis Bourgeois, a zenész és zeneszerző. 65–68.</p> <p>Ajánlott irodalom:</p> <p>Csomasz Tóth Kálmán: A református gyülekezeti éneklés. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.   Csomasz Tóth Kálmán: Dicsérvétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.   Csomasz Tóth Kálmán: A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században. Újabb kiadása: Hagyomány és haladás Budapest 2003. 491-519.   Dobszay László: A magyar népének I. Veszprém 1995.   Dobszay László: A magyar egyházzene történet forrásai. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]   Luther Márton: A muzsika dicsérete. Zsoltár I/3. (1994) 2-3.   Papp Anette.: A 16. századi metrikus énekek. A genfi zsoltár. (A magyar népének II. 3 A) Egyházzenei Füzetek I/18. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.   Papp Anette: A 16. század magyar eredetű népénekei. (A magyar népének II. 2.) Egyházzenei Füzetek I/17. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.   Papp Anette: A protestáns graduálok introitus-repertoárja. in: "Inter sollicitudines", MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.   Papp Anette: A XVI–XVII. századi református gyülekezeti énekeskönyvek szerkezete, éneksorrendje. in: „A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicsérek” – Népénektáraink tegnap és ma. Az „Éneklő Egyház” megjelenésének 20. évfordulóján tartott tudományos ülésszak és emlékülés előadásai. Budapest, 2005. december 8–10, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport 2011. 283–292.</p>
--

HT HIMGW67 – EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<p>Egyházi ének: Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni). Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.</p> <p>Zenetörténet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ismerje meg református múltunk énekeskönyveit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit - szerezzen alapvető ismereteket a 16. századi német korárról - ismerje meg énekeskönyvünk humanista metrikus énekeit - mélyítse el a genfi zsolttárról szerzett ismereteit - szerezzen alapvető ismereteket a 16-17. század magyar illetve európai egyházzene történetéről 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
30 népének felmondása memoriter, 20 népének felmondása kottából. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.				
Kötelező irodalom:				
<p>Csomasz Tóth Kálmán: Egyházi művelődésünk a magyar zenetudomány tükrében. <i>Theologiai Szemle</i> 4 (1961) 95–101. Újabb kiadása: <i>Hagyomány és haladás</i>. Budapest 2003. 737-750.</p> <p>Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: <i>A Ráday Gyűjtemény évkönyve II</i> (1981), 57–73.</p> <p>Csomasz Tóth Kálmán: Szenci Molnár Albert és a magyar zenei írásbeliség. Újabb kiadása: <i>Hagyomány és haladás</i> Budapest 2003. 436-451.</p> <p>Csomasz Tóth Kálmán: A négyszáz éves genfi zsolttár magyar tanulságai. Újabb kiadása: <i>Hagyomány és haladás</i> Budapest 2003. 481-490.</p> <p>Ecsedi Zsuzsanna: Énekeskönyvünk néhány Luther-énekéről. <i>Magyar Egyházzene</i> VI. (1998/1999), 133-141.</p> <p>Csomasz Tóth Kálmán: Iskolai énekoktatás, in: <i>Magyarország zenetörténete II</i>, 1541-1686. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 125–133.</p>				
Ajánlott irodalom:				
<p>Csomasz Tóth Kálmán: <i>A református gyülekezeti éneklés</i>. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.</p> <p>Csomasz Tóth Kálmán: <i>Dicsérvétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről</i>. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.</p> <p>Csomasz Tóth Kálmán: A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században. Újabb kiadása: <i>Hagyomány és haladás</i> Budapest 2003. 491-519.</p> <p>Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: A magyar egyházi népének vázlatos története. <i>IAH Bulletin</i> 11. 6-31. Újabb kiadása: <i>Hagyomány és haladás</i> Budapest 2003. 778-797.</p> <p>Csomasz Tóth Kálmán: Die Melodien des Lutherliedes in Ungarn. <i>Studia Musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae</i>, 10 (1968), 11–36.</p> <p>Dobszay László: <i>A magyar népének I</i>. Veszprém 1995.</p> <p>Dobszay László: <i>A magyar egyházzenetörténet forrásai</i>. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]</p>				

- Dürr, Alfred: *Das protestantische Kirchenlied im 16. und 17. Jahrhundert: Text-, musik- und theologiegeschichtliche Probleme*. Wiesbaden, Harrasowitz, 1986.
- Ecsedi Zsuzsanna: *Luther-énekek a magyar evangélikus énekeskönyvekben*. Egyházzene-doktori disszertációk, III. MTA Támogatott Kutatóhelyek Irodája – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport, 2006.
- Hahn, Gerald – Henkys, Jürgen (Hrsg.): *Handbuch zum Evangelischen Gesangbuch*, Band 3: Liederkunde. Göttingen (ab 2000 in Einzelheften)
- Herbst, Wolfgang (Hrsg.): *Wer ist wer im Gesangbuch?* 2., durchgesehene und aktualisierte Auflage, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2001
- Jenny, Markus: *Luther, Zwingli, Calvin in ihren Liedern*. Zürich, Theologischer Verlag 1983.
- Mahrenholz, Christhard – Söhnngen, Oskar – Schließke, Otto (Hrsg.): *Handbuch zum Evangelischen Kirchengesangbuch*, Band 3: Liederkunde. Göttingen 1990.
- Moser, Hans Joachim: *Die Melodien der Lutherlieder, Welt des Gesangbuchs*, Heft 4., Hamburg und Leipzig, 1935.
- Rößler, Martin: *Liedmacher im Gesangbuch. Liedgeschichte in Lebensbildern*. Calwer Verlag Stuttgart 2001.
- Varjas Béla: A reformáció énekirodalma, in: *A magyar irodalom története 1600-ig*. A magyar irodalom története I. Szerkesztette: Klaniczay Tibor, Budapest 1964, 311–382.
- Zahn, Johannes: *Die Melodien der deutschen evangelischen Kirchenlieder*, 6 Bände, Gütersloh, 1889-1893.

HT HIMGW70 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 3.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1.a A gregorián ének története

1.b A gregorián ének műfajai

1. A recitatív műfajok

2. A neumatikus-melodikus műfajok

3. A melizmatikus műfajok

4. Új műfajok

1.c A gregorián ének és a liturgia – Liturgikus struktúrák

A mise szerkezete

A zsoltosma szerkezete

2. GRADUÁL

1. A könyvek keletkezése

2. A könyvek használata

3. A legfontosabb forrásokról

4. A graduálkönyvek műfajai:

A főistentisztelet műfajai: Introitus, Kyrie, Gloria, Próza, Credo, Prefáció, Sanctus.

A mellékistentisztelet: műfajai: antifóna, himnusz, rezponzorium, verzikulus, benedicamus, invitatórium

Speciális nagyheti műfajok: Litánia, Kyrie puerorum, Passió, Lamentáció

5. Kutatástörténet

3. GREGORIÁN EREDETŰ NÉPÉNEKEK AZ ÉNEKESKÖNYVBEN

1. Gregorián énekek a középkori használatban

2. Gregorián énekek a népzeneben

3. Gregorián dallamok a 16-17. századi népénekek között
4. Német közvetítéssel befogadott gregorián énekek
4. A 17. SZÁZADBAN KELETKEZETT MAGYAR EREDETŰ REPERTOÁR
  1. Történeti bevezetés
  2. A 17. századi népének hagyományos rétege
  3. A 17. századi népének „barokkos”rétege

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása október 16-ig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 17, 20, 21, 22, 30, 34, 35, 40, 46, 50, 61, 75, 101, 103, 107, 112, 113, 119, 125, 128, 133, 143, 148.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 11 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicséretetek:

151, 183, 192, 233, 301, 302, 310, 330, 373, 500, 337, 371, 152, 171, 207, 215, 206, 436, 370, 315. ÉE: 20., 111. EvÉK: 108.
6 db graduál-ének.

Kottából: 7 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicséretetek:

157, 158, 176, 177, 178, 218, 243, 344, 351, 314, 354, 320, 416, 278, 335, 159, 346, 350, 327.

Kötelező irodalom:

Bárdos Kornél: Harcok a passió éneklése körül Magyarországon. *Theológiai szemle* 1971.

Czegléd Sándor: Megifjodó öreg graduálok, *Confessio* 2 (1978) 4.sz. 68–78.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál úrvacsorai liturgiája, *Református Egyház* 1955, 342–348.

(Csomasz Tóth Kálmán:) *graduálok*. Címszó, in: Brockhaus-Riemann Zenei Lexikon. Szerkesztette Carl Dahlhaus és Hans Heinrich Eggebrecht. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. II. kötet, Budapest 1984, 62–63.

Dávid István: Kiegészítések és következtetések Dávid László „Az éneklőszék” című cikkéhez, *Magyar Egyházzene VIII* (2000/2001), 435–438.

Ferenczi Ilona: Kísérlet a liturgia egyesítésére az Erdélyi Fejedelemségben (a 17. század első felében). *Magyar Egyházzene* 1993/1994, 21–30.

Karasszon Dezső: Megifjodó öreg graduálok, *Zsoltár I/2* (1994) 9–13.

http://silver.drk.hu/zsoltar/Zsolt%C3%A1r/album/Zsolt%C3%A1r_1994/2.%20sz%C3%A1m/slides/Zsoltar_1994_2_009.html

Ajánlott irodalom:

Borsa Gedeon: Huszár Gál 1560. évi énekeskönyve, mint zenetörténeti emlék, *Magyar Zene* 1976. 119–133.

Botta István: Huszár Gál élete, művei és kora (1512?–1575). Akadémiai Kiadó Budapest 1991.

Czegléd Sándor: A debreceni kollégiumi Nagykönyvtár írott graduáljai, *Református Egyház* 9 (1957), 265–270.

Czegléd Sándor: „Emberi hagyományok ostromozása”, *Református Egyház* 3, (1964) 59–63.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál énekeskönyve (1560) és zenei jelentősége, *Magyar zene* 22 (1981), 176–208.

Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: *A Ráday Gyűjtemény évkönyve II* (1981), 57–73.

Csomasz Tóth Kálmán: Gyülekezeti és graduális éneklés, Magyar evangélikusok, Reformátusok, Graduálok (Egyházi zeneélet c. fejezetben Protestáns egyházak c. alfejezet), in: *Magyarország zenetörténete II*, 1541–1686. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 187–189, 189–199, 202–205.

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.

Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérjétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.

Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: A magyar egyházi népének vázlatos története. *IAH Bulletin* 11. 6-31. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*, Budapest 2003. 778-797.

Dávid László: Az éneklőszék, *Magyar Egyházzene VIII* (2000/2001), 431–434.

Dobszay László: *A magyar népének I*. Veszprém 1995.

Dobszay László: A magyar graduál-irodalom első emléke, *Magyar Könyvszemle* 98., 1982. 100–112.

Dobszay László: *Bevezetés a gregorián énekekbe*. Egyházzenei Füzetek I/5. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzei Társaság, 1995.

- Dobszay László: *A zsolozsma*. Egyházzenei Füzetek I/3. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzei Társaság, 1995.
- Fekete Csaba: Graduál és református istentisztelet. Liturgiátörténeti áttekintés az Öreg Graduál somorjai példányának kéziratos pótlékai alapján, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 207–355.
- Ferenczi Ilona: A graduálkutatás története. *Magyar Egyházzene* 1999/2000. 275–282.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*-9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*-9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ráday XVII*. Musicalia Danubiana 16. Budapest 1997.
- Geleji Katona István-Keserői Dajka János (szerk.): *Öreg Gradual, mely mind az első fordításban vagy ujjonnan való szerkesztésben, s-mind pedig az egy exemplárból másban való irattatásban esett fogyatkozásokat szorgalmasan meg tisztogattatott, és sok hozzá kívántatott szükséges részekkel meg öregbítettett*. Gyulafehérvár 1636. RMK I. 658.
- Hiley, David: *Western Plainchant*. Oxford 1993.
- H. Hubert Gabriella: Lelki éneklésről régi magyarok (A XVI-XVII. századi protestáns éneklés adattára), *Magyar Egyházzene* VII (1999/2000), 327–366.
- H. Hubert Gabriella: Geleji Katona István *versiculusai* és a perikóparend, *Magyar Egyházzene* VI (1998/1999), 251–258.
- Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek*. Kálmáncsehi Márton: *Reggeli éneklések, Debrecen 1560–1561*. Borsa Gedeon tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 12, Budapest 1983.
- Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek és imádságok, Komjáti 1574*. Hubert Gabriella tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 13, Budapest 1986.
- Karasszon Dezső: Synopsis Gradualis. A gregorián ének és a magyar református istentisztelet, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 139–206.
- Kurta József: *Az Öreg Graduál századai Erdélyben*. Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 8. Kolozsvár 2002.
- Papp Anette: A magyar graduálforrások introitusai ádventtől vízkeresztig. *Magyar Zene*, 2006/I. 53–72.
- Papp Anette: A protestáns graduálok introitus-repertoárja. in: „*Inter sollicitudines*”, MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.
- Papp Anette: Apostolok és szentek ünnepe a reformáció után – Gondolatok Huszár Gál 1574-ben nyomtatott graduáljának utolsó istentiszteleti rendje kapcsán. *Zsoltár* X/1. (2004), 6–9.
- Papp Anette: *A graduál-antifónák középkori kapcsolatai*. Budapest 2001. [Egyházzenei füzetek I/11. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]
- Papp Anette: *Gregorián eredetű népénekek*. Budapest 2013. [A magyar népének II. 1 A. Egyházzenei Füzetek I/16. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság]
- Protestáns graduál. Szemelvények a 16-17. századi protestáns graduálok anyagából istentiszteleti és oktatási célra*. Készítette: Ferenczi Ilona, Dobszay László, Bódiss Tamás, Farkas Zoltán. ReZem Budapest 1996.
- Schrems, Theobald: *Die Geschichte des gregorianischen Gesanges in den protestantischen Gottesdiensten*. Veröffentlichungen der gregorianischen Akademie zu Freiburg in der Schweiz XV. Heft, Freiburg 1930.
- Szendrei Janka: *A magyar középkor hangjegyes forrásai. Műhelytanulmányok a magyar zenetörténethez I*. Közzéteszi az MTA Zenetudományi Intézet. Budapest 1981.
- Szendrei Janka: Első hangjegyes népénekünk. A Te Deum-dallam magyarországi története, in: *Népzene és Zenetörténet* III. Budapest

HT HIMGW71 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 4.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Egyházi ének:				

Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).

Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stiláris, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

A hallgató ismerje meg a kanció eredetű népekeinket valamint a 17. századi énekköltés darabjait.

Évközi tanulmányi követelmények:

30 népeke felmondása memoriter, 20 népeke felmondása kottából. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: *A 16. század magyar dallamai*. Akadémiai Kiadó, Budapest 1958.

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.

Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérvétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.

Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: *A magyar egyházi népeke vázlatos története*. *IAH Bulletin* 11. 6-31. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*, Budapest 2003. 778-797.

Dobszay László: *A magyar népeke I*. Veszprém 1995.

Dobszay László: *A magyar egyházzenetörténet forrásai*. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

HT VPPGW136 – BEVEZETÉS A KATECHÉZISBE

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBW70 – Bibliaismeret 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A katechetika tárgy a gyülekezetben folyó olyan pedagógiai tevékenységek elméleti és gyakorlati kérdéseit taglalja, amelyek az iskolai és iskola-rendszerű gyülekezeti hitoktatás feladatkörén kívül esnek. Ide tartoznak a gyermekmunka, a konfirmációi előkészítő, az ifjúsági munka és a felnőttoktatás legkülönbözőbb alkalmai. Ezeknek a feladatoknak a szakszerű ellátásához nyújt elméleti és gyakorlati ismereteket a kurzus. Ma gyülekezetpedagógiának nevezik ezt a gyakorlati részdiszciplínát.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- A gyülekezet pedagógiai feladatai
- Gyermek a családban
- Nevelői attitűdök
- Nehézségek a családi nevelésben
- A konfirmáció története és aktuális problémái
- A konfirmációi oktatás tartalma
- A konfirmációi oktatás módszertana
- Az ifjúság vallásossága
- Csoportmódszerek az ifjúsági munkában
- A felnőttoktatás alkalmai a gyülekezetben

Évközi tanulmányi követelmények:

Zárthelyi dolgozat: F. J. Mönks – A.M. Knoers, *Fejlődéslektan*, Budapest 2004. c. könyv tartalmi ismeretének a felmérésére.

Kötelező irodalom:

Imre Lajos, *Katechetika*, Bp. 1941.

Enyedy Andor, *A magyar református kátéirodalom*, Budapest, 1928.

Farkas Ignác, *Katechetikai alapvetés*, Csikesz Sándor emlékkönyv 3.

Csikesz Sándor, A valláspedagógia igazi válsága, Csikesz Sándor emlékkönyv 3.
 Dr. Gyökössy Endre, Hogyan tartsunk gyermekbibliaórárt, Budapest 1992.
 Dr. Gyökössy Endre, Pszichokatechetikai problémák, Theológiai Szemle 1980, 39.
 Dr. Boross Géza, Katechetika (jegyzet)

HT VPPGW137 - GYŰLEKEZETPEDAGÓGIA

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT VPPGW136 – Bevezetés a katechézisbe	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A Bevezetés a katechézisbe elméleti szinten megismert eljárási módok és módszerek műhelymunkaszerű kipróbálása mintaanyag kidolgozásával az egyes korosztályok számára. Egyéni, valamint csoportmunkával, s az eredmények reflektálásával fejlesztjük a hallgatók készségét tartalmi blokkok, ill. egész éves tanmenetek megtervezésére, az életkor-adekvát feldolgozási módok, tanítási módszerek és eszközök megtalálására, valamint az egyes foglalkozások szakszerű előkészítésére és szervezésére. Ebben a tanegységben biztosítunk helyet a katechézis történetének az áttekintésére az egyháztörténet kezdetétől napjainkig.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ul style="list-style-type: none"> A keresztyén katechézis története a kezdetektől a reformációig A reformáció hagyományai a katechézisben Új fejlemények a XX. században A magyar református katechézis története Fiatalszülők „szeminárium” a keresztyén nevelésről Gyermekistentiszteleti munkaterv és egy foglalkozás előkészítése A konfirmandusokkal folyó munka módszerei és egy óraterv kidolgozása Ifjúsági csendeshét megtervezése Bibliaiskola tartalmi és módszertani terve Beteg- és családlátogató csoport felkészítése (munkaterv) 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Házi dolgozat készítése, amelyben az 5-10. témakörök közül kettő részletes kidolgozása történik meg				
Kötelező irodalom:				
Segédkönyvek, segédanyagok				

HT VPPGW138 - VALLÁSDIDAKTIKA GYAKORLAT 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHBW71 – Bibliaismeret 2.	
Tantárgy előadója: Dr. Thoma László Róbert	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A gyakorlati lelkipásztori munka egyik lényeges és hangsúlyos része a katechézis. A tanegység célja az elméleti pedagógiai és katechetikai ismeretek gyakorlati alkalmazása, valamint a metodikai felkészültség fejlesztése a konkrét gyakorlatban egy bizonyos gyülekezetre, ill. azon belül egy bizonyos korosztályra összpontosítva.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ul style="list-style-type: none"> Bevezetés az óravázlat- és bírálatkészítés gyakorlatába A csoport, ill. a gyakorlat helyszínének megismerése 				

Hospitálás iskolai hittanórán Gyakorlati hittanoktatói munka vegyes csoportban 3. osztályos tananyag alapján
Évközi tanulmányi követelmények:
Részvétel a kötelező megbeszéléseken (beleértve a hospitálást követő kiértékelő megbeszéléseket is), hospitálás a kijelölt alkalmakon, óravázlat-, ill. elemző bírálatkészítés, egy hittanoktatási óra megtartása, ill. egy óraadás bírálata.
Kötelező irodalom:
Ld.: Ajánlott irodalom
Ajánlott irodalom:
MRE Hit- és erkölcsstan kerettanterv az 1-8. évfolyamok számára, RPI, Budapest, 2012. Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998. Kreatív katechézis c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2012/2. Gyermekek az egyházban c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2011/2. Ever Kujt: 365 bibliai történet gyermekeknek és tanítóknak, CD, Parakletos könyvesház, 2008. Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998. MRE Hit- és erkölcsstan kerettanterv az 1-8. évfolyamok számára, RPI, Budapest, 2012. Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998. Kreatív katechézis c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2012/2. Gyermekek az egyházban c. tematikus szám, Magyar Református Nevelés, 2011/2. Ever Kujt: 365 bibliai történet gyermekeknek és tanítóknak, CD, Parakletos könyvesház, 2008.

HT VPPGW139 - VALLÁSDIDAKTIKA GYAKORLAT 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT VPPGW138 – Vallásdidaktika gyakorlat 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Thoma László Róbert	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tanegység célja az elméleti pedagógiai és katechetikai ismeretek gyakorlati alkalmazása, a metodikai felkészültség fejlesztése a gyakorlatban egy bizonyos gyülekezetre, szolgálati helyzetre, ill. azon belül egy bizonyos korosztályra összpontosítva.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az óravázlat-készítés alapszabályai. A használandó módszerek és eszközök kiválasztásának modelljei, lehetőségei. A hallgatóknak lehetőségük lesz óvodai, általános iskola alsó- illetve felső tagozat, valamint középiskolás fiatalok között végzett hittanoktatói munkába betekinteni. Az adott foglalkozások témái az adott csoport tanmenetétől függően változóak, de a kurzus indulásakor ismeretesebbek lesznek a hallgatók számára.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Részvétel a kötelező megbeszéléseken (beleértve a hospitálást követő kiértékelő megbeszéléseket is), rendszeres hospitálás, óravázlat-, ill. elemző bírálatkészítés, egy hittanoktatási óra megtartása, ill. egy óraadás bírálata.				
Kötelező irodalom:				
Ld.: Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
A Kálvin Kiadó és a Református Pedagógiai Intézet gondozásában megjelent tankönyvsorozatok. Fodorné Nagy Sarolta: A katechézis kommunikációs problémái, Budapest, 1996. Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest 1998.				

HT VPPGW44 - PASZTORÁLPSZICHOLÓGIA

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A pasztorálpszichológia a gyakorlati teológia egyik alapidimenziója, amelynek ismerete segítséget nyújt a lelkipásztori gyakorlat tudatos reflektálásához. A tantárgy oktatásának célja, hogy a hallgatók megismerjék a pasztorálpszichológia főbb kutatási területeit, módszereit és eredményeit, és ezáltal elméleti megalapozást kapjanak a lelkigondozói helyzetek, ill. saját lelkigondozói viselkedésük (és attitűdjeik) reflektálásához. A pasztorálpszichológiai ismeretek elsajátítása elősegíti az önismeret, a kommunikációs képességek fejlődését és a – lelkigondozottal, valamint a terápiát végző és terápiás folyamatokat kísérő szakemberekkel való – együttműködés szintjének növekedését.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Mi a pasztorálpszichológia?
- A pszichoterápia és a lelkigondozás kapcsolata
- Mit tanulhatunk a mélylélektantól?
- Mit tanulhatunk a humanista pszichoterápiától?
- Mit tanulhatunk a logoterápiás pszichoterápiától?
- A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei
- A lelkigondozó személye a pasztorálpszichológia szemléletében
- A segítség pasztorálpszichológiai szemlélete
- A beszélgetés vezetése
- Villámbeszélgetések
- A hit szimbólumai a lelkigondozás folyamatában

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel

Kötelező irodalom:

Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Budapest, 2003.
 Hézszer Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest, 1995 (3. kiadás).
 Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992.
 Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések a lelkigondozásban és a tanácsadásban, Budapest 2009

Ajánlott irodalom:

Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Budapest, 2003.
 Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe?, Budapest, 1999.
 Hézszer Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest, 1995 (3. kiadás)
 Hézszer Gábor: Miért? Pasztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest, 1997.
 Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen, 2002.
 Klessmann, Michael: Pastoralpsychologie. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn, 2004.
 Lohse, Timm H.: Das Kurzgespräch in Seelsorge und Beratung. Eine Methodische Anleitung, Göttingen, 2003.
 Lohse, Timm H.: Das Trainingsbuch zum Kurzgespräch. Ein Werkbuch für die seelsorgliche Praxis, Göttingen, 2006.
 Piper, Hans-Christoph: A kommunikálás kialakulása a lelkigondozás és prédikálás terén, Debrecen, 1999.
 Rebell, Walter: Psychologisches Grundwissen für Theologen. Ein Handbuch, München, 1988.
 Schneider-Harpprecht, Christoph (Hg.): Zukunftsperspektiven für Seelsorge und Beratung, Neukirchen-Vluyn, 2000.
 Szabó Lajos (Szerk.): A lelkigondozás órája, Budapest, 2000.
 Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992.
 Ziemer, Jürgen: Seelsorgelehre, 2. Aufl., Göttingen, 2004.

HT VPPGW45 – LELKIGONDOZÓI GYAKORLAT				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT VPPGW44 - Pasztorálpszichológia	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere: Zh, a gyakorlat, az olvasónapló és a verbatim-elemzés értékelése ötfokú skálán
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A lelkigondozást, a lelkipásztori szolgálat egyik legszebb feladatát és lehetőségét nem lehet csupán elméletből megtanulni. A hallgatók – klinikai lelkigondozó által felügyelt – kórházban végzett gyakorlatát kísérő tanegység célja a gyakorlati lelkigondozás különböző szituációiban szerzett tapasztalatok feldolgozása, az ezzel kapcsolatos ismeretek reflektálása és bővítése, a hallgatók önismeretének és lelkigondozói kompetenciájának fejlesztése a gyakorlatban szerzett tapasztalatok figyelembevételével. Ezen célok elérését a klinikai gyakorlat mellett a kiscsoportos feltáró-elemző munka hivatott elősegíteni.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Lelkigondozás a kórházban A lelkigondozói beszélgetés kezdete, íve és vége A verbatim és elemzése Lelkigondozói beszélgetések elemzése				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozat megírása (anyaga: Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest 1992), olvasónapló készítése (anyaga: Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések, Budapest 2009). Rendszeres lelkigondozói beszélgetés-vezetés (/esetleg blokkosított/ kórházi gyakorlaton); verbatim-készítés; csoportos beszélgetés-elemzés; egyéni verbatim-elemzés.				
Kötelező irodalom:				
Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések, Budapest, 2009. Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992.				
Ajánlott irodalom:				
Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe?, Budapest, 1999. Hézszer Gábor: Miért? Pasztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest, 1997. Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen, 2002. Lohse, Timm H.: Das Trainingsbuch zum Kurzgespräch. Ein Werkbuch für die seelsorgliche Praxis, Göttingen, 2006. Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések, Budapest, 2009. Piper, Hans-Christoph: Beszélgetés-elemzések, Debrecen, 1998. Szabó Lajos (Szerk.): A lelkigondozás órája, Budapest, 2000. Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992.				

HT VPPGW72 – KOLLÉGIUMI NEVELÉS ÉS LELKIGONDOZÁS				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				

A kurzus célja, hogy bevezesse a hallgatókat a nevelőtanári tevékenység fő feladatköréibe. Megismerjék a középiskolás korú fiatalok életproblémáit, kérdés-felvetési módjait és megoldási kísérleteit. Szerezzenek jártasságot mind a közösségi, mind az egyéni konfliktus-kezelési, valamint személyiségfejlesztő, ill. identitás-alakító módszerek és technikák alkalmazása terén. Képesse váljanak nevelési célok és lelkipozíciói szempontok egyidejű érvényesítésére.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Elsajátítandó készségek, kompetenciák:

- A kollégiumi élet belső folyamatainak és dinamikájának megismerése, valamint a benne rejlő nevelési és lelkipozíciói feladatok felfedezése
- Képeség a fiatalok közösséggé formálására a közösségépítés módszereinek elsajátítása által
- Problémaérzékenység a fiatalok életének jellegzetes belső és küldő konfliktusainak felismerésére és készség segítő kapcsolat felajánlására a megoldások keresésében.

A tantárgy programja:

A protestáns kollégiumi nevelés hagyományai
 A kollégiumi nevelés funkciói
 A serdülő- és ifjúkor lelki sajátosságai
 Közösségépítési feladatok és módszerek
 Műhelymunka
 Az egyéni lelkipozíció alkalmi
 A segítő beszélgetés
 Hospitálás
 Etikai orientáció a kollégiumi nevelésben
 A kollégiumi nevelés tevékenységrendszer
 Műhelymunka

Évközi tanulmányi követelmények:

Hospitálás, előadásokon való aktív részvétel

Kötelező irodalom:

Ld. ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

Baacke, D., Die 13-18jährigen, München etc. 1976.
 Bajkó M., A magyarországi és az erdélyi protestáns kollégiumok 1777-1848 között, Debrecen, 1992.
 Benedek I., Kollégiumi neveléstan, Budapest, 1997.
 Erikson, E.H., Jugend und Krise, Frankfurt M. etc. 1981.
 Fend, H., Entwicklungspsychologie des Jugendalters, Opladen 2001.
 Gordon, Th., A tanári hatékonyság fejlesztése, Budapest, 1990.
 Lamesch, G., Schulseelsorge als soziales System, Stuttgart 2000.
 Rác J., Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998.
 Rosta G.(szerk.), Ifjúság, értékrend, vallás, Budapest, 2003.
 Schweitzer, F., Die Suche nach eigenem Glauben, Gütersloh 1996.
 Simon I., A kollégiumi tanár, Budapest, 1993.
 Vikár Gy., Az ifjúkor válságai, Budapest, 1980.

HT VPPGW57 - EGYHÁZI ÉS GYÜLEKEZETI KOMMUNIKÁCIÓ

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hittanoktató üzenetközvetítő személy. Küldetését akkor töltheti be eredményesen, ha a közvetlen emberi kommunikáció kínálta lehetőségekkel megtanul tudatosan élni, és képes konstruktívan kezelni, illetve kiküszöbölni az elkerülhetetlenül fellépő kommunikációs zavarokat. Az ehhez szükséges ismeretek gyarapításához és képességek fejlesztéséhez kíván hozzájárulni ez a kurzus. A hallgatók különböző felekezetek istentiszteletein és gyülekezeti alkalmain megadott szempontok szerint megfigyeléseket végeznek a kommunikáció jellegzetességeivel kapcsolatosan, melyről írásos beszámolót készítenek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az egyház mint *communio sanctorum*
Hítmódok és kommunikációs stílusok a gyülekezetben
A gyülekezet (egyház) struktúrája és működése
Hallgatói beszámolók
A vallásosság nyelvi és rituális kifejezési formái
A prédikáció mint kommunikáció
Meditáció és imádság
Hallgatói beszámolók
A lelkigondozói kommunikáció sajátosságai
Valláspedagógiai kommunikáció

Évközi tanulmányi követelmények:

Hospitálási jegyzőkönyv beadása
Hallgatói beszámolók
Zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

Friedrich Schulz von Thun: A kommunikáció zavarai és feoldásuk
Németh Dávid: Pasztorálintropológia, KRE-L'Harmattan, Budapest, 2012. (177-239.)

Ajánlott irodalom:

H.-Ch. Piper, A kommunikáció tanulása a lelkigondozásban és a prédikálás terén, Debrecen 1999.
F. Schweitzer, Vallás és életút, Budapest 1999.
Ch. Thomann/ F. Schulz von Thun, Tisztázó beszélgetések, Budapest 1992.
J. Ries (szerk.), A szent antropológiája, Bp. 2003.
Hézszer G., Pasztorálpszichológiai szempontok az istentisztelet útkereséséhez, Bp. 2005.
R. Otto, A szent, Bp. 1997.
F. Schulz von Thun, Miteinander reden 1-3. 2002.
W. Simon, Grundlagen der Kommunikation, Offenbach 2004.
K.H. Delhees, Soziale Kommunikation, Opladen 1994.
J.M. Sautter, Spiritualität lernen, Neukirchen-Vluyn 2004.
R. Hajduk, Die seelsorgliche Dimension der Predigt, St. Ottilien 1995.
M. Klessmann, Pastoralpsychologie, Neukirchen-Vluyn 2004.

HT VPPGW132 - DIFFERENCIÁLÓ PEDAGÓGIA

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Zh/házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hátrányos helyzetű emberek és problémáik iránti szociális érzékenység kialakítása és fejlesztése, kiutak keresése, érvek kialakítása és ütköztetése, valamint a pedagógiai módszertani konzekvenciák levonása.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A hátrányos helyzetű emberek problémáinak megismerése, saját szociális érzékenységének elmélyítése révén a vallásánári pályára készülő hallgató alkalmat kap (szakmai) kommunikációs készségének fejlesztésére és differenciált (különböző képességű személyek és csoportok körében való) alkalmazásának gyakorlására. Ez segíthet abban, hogy a nem fogyatékos tanulókat is ösztönözni tudja a sajátjuktól eltérő magatartásformák, a más konstellációban más hangsúlyt kapó értékek elfogadására és megbecsülésére. A nézőpontváltás képességének fejlesztése révén – a keresztyéni hitben is gyökerező – felelős embertársi kapcsolat alakulhat ki a fogyatékossgal együtt élő emberek, valamint a hallgató, ill. később a hallgatókra bízott tanulók között.

A tantárgy programja:

(Halmozottan) hátrányos helyzetű embertársaink – teológiai és szociológiai alapú megközelítés

A hátrányos helyzet kialakulásának problematikája

Hátrányos helyzetű növendékek az iskolában és a gyülekezet periferiáján

A diszkrimináció kérdésköre

A fogyatékossg jelensége a teológiában, a történelemben és a szociológiában

A roma identitás

A hátrányos helyzetben levők segítése a pedagógia módszereivel

A hátrányos helyzetben levők segítése az egyházban

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel. Egy tudományos igénnyel elkészített dolgozat (10 oldal terjedelemben), valamint egy zárthelyi dolgozat megírása.

Kötelező irodalom:

Internet, valamint ld.: Ajánlott irodalom

HT VPPGW140 – CSALÁDI KOMMUNIKÁCIÓ ÉS NEVELÉS

Tantárgy felelőse: Dr. Thoma László Róbert	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy felelőse: Fodorné dr. Ablonczy Margit	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Zh/házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Mélyebb betekintést adni a kommunikáció primer közegében való működésre. A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségeinek a családi kapcsolatokban való speciális megjelenési formáit felismerni és jelentéseit mélyebben megismerni. A tapasztalati anyagot a teamekben elkészített családi videofelvételek elemzése fogja adni ehhez. Az elméleti háttér: a megadott, ill. javasolt szakirodalom alapján.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kommunikáció fejlődése és zavarai a családban

A diadikus és triadikus kommunikáció Bowen-i szemlélete

A család, mint kis csoport kommunikációs sajátosságai

Konfliktuskezelés a családban

Diszfunkcionális kommunikáció korrekciós lehetőségei

A Home video módszere

A hallgató a vonatkozó szakirodalom egyéni feldolgozása és csoportos diszkussziója, illetve módszertani demonstráció, oktatófilm megtekintése révén elméleti és gyakorlati ismereteket szerez a családon belüli kommunikációs formák értelmezéséről és elemzéséről, és ezek segítő kommunikációs gyakorlatában hasznosítani tudja.

Évközi tanulmányi követelmények:

Videofelvétel elemzése megadott szempontok alapján, valamint egy 15 perces demonstrálandó anyag elkészítése.

Kötelező irodalom:

Bagdy Emőke (szerk.) : Párkapcsolatok dinamikája. Animula, 2002.

Buda B.: „Double bind”. Magyar Pszichológiai Szemle, 1965. 22. 640–645. o.

Buda B.: A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei. Animula, Bp. 2001.
Cseh-Szombathy László: A házastársi konfliktusok szociológiája. Gondolat, Bp. 1985. 4-6.fej.
Chapman, Gary: Családi összhangzattan. Harmat, Bp. 2001.
Egymásra hangolva.
Kamaszokra hangolva.
Gyermekekre hangolva.
Szólóban.
A szeretet másik arca – a harag.
Schepers, G.- König, C.: Családi videotrénning. Animula, 2000.

HT VPPGW141 – ÖNISMERETI GYAKORLAT (HIVATÁSTISZTÁZÁS)

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Fodorné dr. Ablonczy Margit	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: A gyakorlaton való részvétel és az írásbeli beadványok értékelése ötfokú skálán

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A vallástanárképzésen belül lehetőséget, teret és időt biztosítani az érdeklődő (vallástanári munkára készülő) hallgatók számára ahhoz, hogy – nem utolsósorban a választott hivatás vonatkozásában – elemezzék önértékelésüket, alaposabban megismerjék személyiségüket, és önismeretüket tudatosan használják feladatuk körük betöltése közben.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A motiváció
Az identitás
Életrajzunk meghatározó eseményei
Verbális és nonverbális kommunikációnk jellemzői
Problémás helyzetekben tanúsított viselkedésünk
Személyes értékrendünk
Viszonyulásunk a másik nemhez
Erőforrásaink és tartalékaink

Évközi tanulmányi követelmények:

Önismereti csoportban való aktív részvétel
Olvasónapló és önreflexió készítése

Kötelező irodalom:

Ld.: Ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

F. Várkonyi Zsuzsa: Tanulom magam, Balatonfenyves 2000.
Horney, Karen: Selbstanalyse, 3. Aufl., München 1980.
Rattner, Josef: Selbsterkenntnis und Menschenkenntnis, 2. Aufl., München 1975.
Riemann, Fritz: Grundformen der Angst. Eine tiefenpsychologische Studie, München 1999 (1961).
Rudas János: Delfi örökösei. Önismereti csoportok: elmélet, módszer, gyakorlat, 4. kiadás, h.n. 1990.
Schick, Erich: Seelsorge an der eignen Seele. Geistliche Lebensregeln zur inneren Ordnung, Hamburg 1963.
Thomas, Klaus: Selbstanalyse. Die heilende Biographie, ihre Abfassung und ihre Auswirkung, 2. verb. Aufl., Stuttgart 1976.

HT VPPGW142 – FÜGGŐSÉGEK MEGELŐZÉSE ÉS A VESZÉLYEZTETETTSÉG ÉSZLELÉSE

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Erdős Eszter	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Gyakorlati jegy az órai munka és az elkészített dolgozat alapján

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az egyéni tragédiák és az osztálytársadalmi kérdés képében egyaránt jelentkező probléma iránti érzékenység kialakítása, ill. fejlesztése a szenvedélybetegség alapos elméleti bemutatása, a prevenció lehetőségeinek megismertetése, a vonatkozó szakirodalom egyéni feldolgozása és csoportos megvitatása révén.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A hallgató ismerje meg a szenvedélybetegségek téma- és problémaköre kapcsán használt fogalomrendszert, a szenvedélybetegségek kialakulásának törvényszerűségeit és prevenciójának lehetőségeit, hogy vallásánári munkája során keresztyén hit iránti elkötelezettséggel, elmélyített problémaérzékenységgel tudja fejleszteni a tanulók kritikai gondolkodását, önálló problémalátását, valamint önmagukért, a problémával küzdő embertársért és a közösségért vállalt felelősségét.

A tantárgy programja:

- A szenvedélybetegségek problematikája és sokféle arca
- A drogok típusai és csoportosításuk
- Az alkoholizmus típusai és biológiai hatásai
- Az alkoholfüggőség kialakulása és pszichodinamikája
- A drogkarrier kialakulása
- A szenvedélybetegek családja
- Drogprevenció és egészségfejlesztés
- Drogprevenció és iszákosmentés az egyházban

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel. Egy tudományos igényű elkészített dolgozat (esettanulmány 8-10 oldal terjedelemben) és egy filmreflexió megírása.

Kötelező irodalom:

Ld.: Ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

- Antal Zoltán: Menekülés az életbe, Budapest 1997.
- Arenz-Greiving, Ingrid/Dikger, Helga (Hrsg.): Elternsüchte-Kindernöte. Berichte aus der Praxis, 2. Aufl., Freiburg im Breisgau 1994.
- Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok, 4. kiadás, Budapest 1995.
- Battergay, Raymond: Vom Hintergrund der Süchte. Zum Problem der Drogen- und Alkoholabhängigkeiten, 4. Aufl., Bern-Wuppertal 1982.
- Bánki M. Csaba: Az alkoholizmus biológiai kutatásának eredményei, Budapest 1984.
- Bäuerle, Dietrich: Im Kampf gegen die Drogensucht. Hilfen für Eltern und ihre Kinder, Frankfurt am Main 1991.
- Bölcsföldi András (Szerk.): A misszió alternatívái, Budapest 2009.
- Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája, 4. kiadás, Budapest 1995.
- Burian, Wilhelm: Die Psychotherapie des Alkoholismus. Unter besonderer Berücksichtigung des Frauenalkoholismus, Göttingen 1984.
- Bühne, Wolfgang (Hrsg.): Ruhe der Rastlosen. Aussteiger berichten, 3. Aufl., 1985 Wuppertal.
- Deutsche Hauptstelle gegen die Suchtgefahren (Hrsg.): Alkohol. Konsum und Missbrauch. Alkoholismus. Therapie und Hilfe, Freiburg im Breisgau 1996.
- Ferenczi Zoltán: Drog és vallás. Előéletek és előítéletek. Gyakorlati kézikönyv lelkipásztoroknak, diakónusoknak, gyülekezeti munkásoknak, Budapest 2001.
- Ferenczi Zoltán M.S.: Drogprevenció, pedagógus, iskola, Budapest 2003.
- Gyermek- Ifjúsági és Sportminisztérium: Jelentés a magyarországi kábítószerhelyzetről, Budapest 2001., ill. 2003.

Kopp Mária/Skrabski Árpád: Magyar lelkiállapot, h.n. 1995.
 Rácz József et al.: A drogkérdésről őszintén, Budapest 2000.
 Rácz József, Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák, Budapest, 1998.
 Rennert, Monika: Co-Abhängigkeit. Was Sucht für die Familie bedeutet, 2. Aufl., Freiburg im Breisgau 1990.
 Siklós József: Pohárcsere, Budapest 1984.
 Simek Zsófia/Fekete János: Az alkoholológia megújításáért I. és II. kötet, Budapest 1994.
 Tizenkét lépés és tizenkét hagyomány (A.A.W.S.), New York 1993.

HT ETRRW62 - EGYHÁZSZOCIOLÓGIA

Tantárgy felelőse: Dr. Lányi Gábor János	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: szabadon választható	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az egyház- és vallásszociológia oktatásának célja, hogy a hallgatók alkalmassá váljanak arra, hogy a gyülekezeti közösségszervezést és a profán környezettel való kapcsolatépítést szociológiai szempontból szakszerűen végezzék. Segítséget kapnak ahhoz, hogy szociológiai szempontból a lokális és globális környezetben egyaránt sikeres lelkeszi szolgálatot végezzenek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szaktárgy sikeres elvégzése révén református lelkészeink megismerik a gyülekezet- és az egyházszerzés szociológiai aspektusait, az egyházat és a gyülekezeteket körülvevő szakrális közösségek és profán társadalmak jellegzetességeit és szerveződésének módjait, valamint az egyház és a gyülekezetek és a mindennapok szakrális közösségei és a modern, valamint globális társadalmak közötti kapcsolatok szociológiai vonásait. A hallgatók megismerkednek a vallás- és egyházsociológia legfontosabb nemzetközi és hazai elméleteivel, valamint a klasszikus és mai kutatások módszertanának alapkérdéseivel, eredményeivel. Mindezek mellett a kurzus során figyelmet fordítunk a rendszerváltás óta megváltozott vallási környezetre, a társ- és a rivális egyházak, szekták fontosabb szociológiai jellegzetességeire. A hallgatók betekintést nyernek továbbá a szociológiai kutatás alapkérdéseibe, s ennek alapján az adatfelvétel és feldolgozás, valamint kiértékelés módszertanába. Ezen keresztül a leendő lelkészek áttekintést kapnak arról a társadalmi valóságról, amelyben munkájukat végzik, s korszerű ismertekkel vértelődnek fel a profán környezetben lehetséges és szükséges lelkeszi szolgálat szociológiai összetevőiről.

A tantárgy tematikai felépítése:

- A szociológia tudományos szemlélete
- A szociológiai kutatás módszertana
- A vallás mint a szociológia tárgya
- Elméletek: A vallás értelmezése a klasszikus szociológiában
- Elméletek: A szekularizációs tézis és kritikája
- Elméletek: A vallási piac és a racionális döntés elmélete
- Elméletek: A vallási individualizáció és vallási privatizáció
- Elméletek: A vallás mint intézményesült társadalmi valóság
- Elméletek: A modernizáció, a globalizáció és a vallás
- Elméletek: Új vallási mozgalmak
- Tények és értelmezések: Vallási tendenciák a globalizáció korában
- Tények és értelmezések: A magyarországi vallási változás napjainkban

Évközi tanulmányi követelmények:

Rendszeres, aktív órai részvétel
 Kötelező szakirodalom olvasása
 Önálló dolgozat készítése a kötelező és az oktató által ajánlott szakirodalom alapján egyeztetett témában, oktatói instrukció mellett; VAGY egy szociológiai interjú elkészítése és feldolgozása oktatói instrukciók alapján

Kötelező irodalom:

Davie, Grace (2010): A vallás szociológiája. Bencés Kiadó, Pannonhalma
 Hamilton, Malcolm B. (1998): Vallás, ember, társadalom. Elméleti és összehasonlító vallásszociológia. AduPrint, Budapest
 Tomka Miklós (2000): Vallásszociológia (jegyzet).
 Letölthető: http://www.fil.hu/uniworld/vt/szoc/tomka_1.htm
 Tomka Miklós (2011): A vallás a modern világban. A szekularizáció értelmezése a szociológiában Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet – Párbeszéd (Dialogus) Alapítvány, Budapest

Ajánlott irodalom:

Ajánlott magyar és angol irodalom a hallgatók által választott és az oktatóval egyeztetett témákhoz kapcsolódva, egyéni igények szerint biztosítható

HT GYKGW67 - EKKLEZIASZTIKA

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Órai munka, házi dolgozat, zárthelyi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók tekintélyes része erősen szekularizált háttérből érkezik és nincs kellő ismeretük a Magyar Református Egyház életéről. A stúdium célja, hogy leíró tájékoztatást adjon egyházunk életéről. Az ekkleziasztika tudománya az egyház adott pillanatában vizsgálja az egyházi életet, azaz egyház a jelenben. A tantárgyi követelmények is erre irányulnak, hogy a Református Egyház helyzetét a jelenben vizsgálja meg.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az ekkleziasztika a gyakorlati teológia körébe tartozik és megkülönböztetendő az ekkleziológiától, amely rendszeres teológiai tárgy. A hallgatóknak szükséges, hogy alapvető egyházi ismereteket elsajátítsanak, mert csak így lehetséges a gyülekezetben végzett szolgálat eredményességére legalább kísérletet tenni.

Az évközi követelmények szűkülő körben vizsgálják az egyház és benne a lelkészek helyzetét a társadalmi kerettől indulva, a teológia tudományán keresztül a gyülekezeti, sőt családi kerethez megérkezve.

A Magyar Református Egyház és a mai társadalom (posztmodern és magyar helyzetkép)

A Magyar Református Egyház szervezeti felépítése és története

A gyakorlati teológia preskriptív és proskriptív jellege

Egyházunk igehirdetési gyakorlata

Egyházunk diakóniája és missziója

A gyülekezet teológiai és ekkleziisztikai szempontból

A presbitérium munkája

A gyülekezeti éneklés helyzete

Kiscsoportok működése a gyülekezetben

Egyház és iskolaügy

A Budapesti Református Teológia története és a teológus diák „útja”

A lelkipásztor helyzete a gyülekezetben

Kötelező irodalom:

Dr. Nagy István : A magyar református ekkleziasztika nagy vonalakban, 1970-2000 Budapest 2003
 Imre Lajos: Ekkleziasztika, 1941
 Fekete Károly: A gyülekezetépítés szolgálatában Budapest 2000
 Douglass: Új reformáció Budapest 2002

Douglass: Isten szeretetének ünnepe, Kálvin és Luther Kiadó 2005
 Kádár Ferenc: Egyház itt és most, Az ekkléziasztika művelésének alapjai, eredményei és mai lehetőségei, Doktori kézirat, Sárospatak 2006.
 Makkai Sándor: Az egyház bűnei; és Egyházi életünk Válsága. Kálvin Kiadó 2005

HT VPPGW90- TANÁRI PORTFÓLIÓ

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N:0	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Alapvizsga
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tanári szakdolgozat egyik elemének, vagyis a portfóliónak a tanári mesterszak során végzett gyakorlati tevékenységek értékelésében kiemelkedő szerepe van. Lehetőséget teremt a hallgató szakmai fejlődésének megismerésére és munkájának értékelésére. Elkészítése a képzési idő utolsó szemeszterében kötelező, értékelése a tanári záróvizsga részét képezi.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A portfólió a hallgató kompetenciáit bemutató, illusztráló dokumentum, amely tükrözi az egyéni kompetenciafejlesztési terv alapján kialakuló, személyenként változó szakmai különbségeket. Azonos kritériumok alapján készülő, mégis egyedi dokumentumokat, önreflexiókat, speciális kompetenciákat megjelenítő anyagokat tartalmaz, különös tekintettel a tanári kompetenciák fejlődését bemutató dokumentumokra.

Évközi tanulmányi követelmények:

A záróvizsgára a jelölt prezentációt készít, amelyet a záróvizsgán bemutat és megvéd. A prezentáció során a jelölt röviden bemutatja a portfólió és a kapcsolódó dolgozat legfontosabb elemeit, hogy a vizsgabizottság előtt bizonyosságot tegyen az elsajátított tanári kompetenciákról, ill. a megszerzett széleskörű szakmai és pedagógiai tudásáról. A prezentáció időtartama 8-10 perc, a tartalmi szempontok mellett az időkorlátok betartása, ill. formai (esztétikai és prezentációs-technikai) szempontok is az értékelés alapját képezik.

A portfólió elbírálását a Tanárképző Központ és a szaktanszékek közösen végzik a hallgatók számára is ismert bírálati szempontrendszer alapján.

A portfólió érdemjegyet az egyes bírálatok egész számra kerekített számtani átlaga adja. A portfólió érdemjegye a szakdolgozat érdemjegyének részét képezi; bemutatását és védését (a kapcsolódó dolgozat védésével együtt) a záróvizsga bizottság külön érdemjeggyel értékeli.

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Bedő Andrea – Schlotter Judit (2008): Az interaktív tábla. Műszaki Kiadó, Budapest.
 Falus Iván - Kimmel Magdolna (2009): A portfólió. ELTE PPK, Neveléstudományi Intézet, Budapest.
 Falus Iván (2004, szerk.): Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
 Ginnis, Paul (2007): Tanítási és tanulási receptkönyv. Alexandra, Budapest.
 Gordon Győri János (2004): Tehetségpedagógiai módszerek. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, VII. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.
 Kagan, Spencer (2001): Kooperatív tanulás. Ökonet, Budapest.
 M. Nádasi Mária (2003): Projektoktatás. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, V. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.
 Petriné Feyér Judit (2004): A problémaközpontú csoportmunka. Oktatás-módszertani Kis-könyvtár, VI. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.
 Szivák Judit (2010): A reflektív gondolkodás fejlesztése. Géniusz Könyvek 4. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége.

Ajánlott irodalom:

Petneki Katalin (2005): Portfólió a nyelvszakos tanárképzésben. ÚPSZ, 55.10.118.p.

Szakmódszertan

HT VPPGW152- HITTANÁR-NEVELŐTANÁR SZAKMÓDSZERTAN 1. (VALLÁSDIDAKTIKA I.)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hit- és erkölcsstan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról a didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismerteti a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezeti a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ul style="list-style-type: none"> A vallásdidaktika feladata Főbb didaktikai koncepciók I. Főbb didaktikai koncepciók II. A tantervkészítés alapelvei Oktatási célok a vallásitanításban Az óra-előkészítés lépései Az óra felépítése A bibliatanítás didaktikai elvei A bibliatanítás céljai A bibliai tananyag oktatásának módszerei I. A bibliai tananyag oktatásának módszerei II. A bibliai tananyag oktatásának módszerei III. 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Házi dolgozat				
Kötelező irodalom:				
K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998 Bodó S., ifj. Fekete Károly, Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, Debrecen, 1998. Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000				
Ajánlott irodalom:				
H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996 F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997 J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992 R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999 G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001. Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002. G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002. Ch. Grethlein, Fachdidaktik Religion, Göttingen 2005.				

HT VPPGW153- HITTANÁR-NEVELŐTANÁR SZAKMÓDSZERTAN 2. (VALLÁSDIDAKTIKA II.)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:			Oktatás nyelve:	Értékelés módja:

Prof. Dr. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	magyar	Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hit- és erkölcs tanterv oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról az általános didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismerteti a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezeti a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel. A vallásdidaktika II. kötetének I. fejezeteként a hitvallás-ismereti, az etikai és az egyháztörténeti tananyag oktatásával didaktikai kérdések tárgyalása és leginkább használható módszerek bemutatása.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- A hitvallásismereti tananyag oktatásának didaktikája
- A hitvallásismereti tananyag oktatásának módszertana
- Az etikai tananyag oktatásának didaktikája
- Az etikai tananyag oktatásának módszertana
- Az egyháztörténeti tananyag oktatásának didaktikája
- Az egyháztörténeti tananyag oktatásának módszertana

Évközi tanulmányi követelmények:

Házi dolgozat, zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

- K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998
- Bodó S., ifj. Fekete Károly, Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, Debrecen, 1998.
- Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000
- G. Adam/F. Schweitzer (szerk.), Etikai oktatás az iskolában, Bp. 2005.
- Homor T. (szerk.), Az etikatanítás gyakorlata, Budapest 2003.
- Csepela Jánosné et al., A történelemtanítás gyakorlata, Budapest 2003.

Ajánlott irodalom:

- Dobos L., Játék a hittanórán, Abaliget 2002.
- H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996.
- F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997.
- J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992.
- F. Oser/ W. Althof, Moralische Selbstbestimmung, Stuttgart 1992.
- R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999
- G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001.
- Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002.
- G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.
- V. Pfeifer, Didaktik des Ethikunterrichts, Stuttgart 2003.
- R. Mokrosch/ A. Regenbogen (Hg.), Werte-Erziehung und Schule, Göttingen 2009.

HT VPPGW154 – HITTANÁR-NEVELŐTANÁR SZAKMÓDSZERTAN 3. (HITÉLETRE NEVELÉS)

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy vizsgálja a vallásosság jelentőségét az egyén és a társadalom életében, a vallásosság alakulásának életkori sajátosságait, valamint a vallási szocializáció hatásait. Rámutat a vallásosság fejlesztésének pedagógiai lehetőségeire, sorra veszi azokat a célokat és feladatokat, amelyeket a keresztyén nevelésnek be kell töltenie.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Vallás és vallásosság
Vallás és hit
A vallásosság élettörténeti fejlődése I.
A vallásosság élettörténeti fejlődése II.
A vallásstanár személye
Vezetői attitűdök
Az érett vallásosság ismérvei
Pedagógiai alapfogalmak valláspedagógiai megközelítésben I.
Pedagógiai alapfogalmak valláspedagógiai megközelítésben II.
A keresztyén nevelés feladatai
A keresztyén nevelés céljai
A valláspedagógia története
A valláspedagógia főbb koncepciói

Kötelező irodalom:

Boross G., Bevezetés a valláspedagógiába (jegyzet)
Pálhegyi Ferenc, Pedagógiai kalauz, Budapest 1997.
Németh Dávid, Hit és nevelés, Budapest, 2002.

Ajánlott irodalom:

H. Schmidt, Leitfaden Religionspädagogik, Stuttgart 1991.
G.R. Schmidt, Religionspädagogik, Göttingen 1993.
Ch. Grethlein, Religionspädagogik, Berlin, New York 1998.
J. Kunstmann, Religionspädagogik, Tübingen-Basel 2004.

HT VPPGW155 - IKT ÉS KOLLABORÁCIÓS TÉR A HITTANOKTATÁSBAN

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:5	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Siba Balázs	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere: Írásbeli beadvány

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium a szakmódszertani ismeretek gyakorlati alkalmazását célozza. A hallgatók megismerik az egyháztörténeti, hitvallásismereti és etikai középiskolai vallásoktatási tankönyveket, tanári segédkönyveket, és segédanyagokat, hospitálás által saját tapasztalatokat szereznek, tanmenetet készítenek, gyakorolják az óratervezés lépéseit, adott tananyagok szaktudományos és didaktikai elemzését, valamint az óravázlat készítés módjait. Módszertani bemutató gyakorlatok keretében egymás munkájának reflektálása.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Képesség szakdidaktikai ismeretek önálló alkalmazása konkrét feladatok megoldásában
- Csoportos munkában együttműködési képesség,
- Saját erősségek és gyengeségek felismerése és szükséges korrekciója
- Egymás munkájának értékelése és segítése

A tantárgy programja:

Tankönyvismeret
Tanári segédkönyvek használata
Hospitálás (megfigyelési feladatokkal)
Hospitálási megfigyelések kiértékelése
Szaktudományos elemző munka meghatározott tananyaghoz
Didaktikai analízis készítése
Módszertani gyakorlatok és reflexiójuk
Segédanyagok felkutatása és használata

Oktatási segédesszközök használata
Óravázlat készítése, bemutatása megbeszéléssel

Évközi tanulmányi követelmények:

Házi dolgozat

Kötelező irodalom:

11. és 12. osztályos hittankönyvek és tanári segédkönyvek
Egyháztörténeti, dogmatikai és etikai szakkönyvek,
Módszer- és ötletgyűjtemények,
Lexikonok

HT VPPGW156 - SZAKOS, SZAKMÓDSZERTANI GYAKORLATKÍSÉRŐ SZEMINÁRIUM (HITTANÁR)

Tantárgy felelőse: Dr. Simonfi Zsuzsanna	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

Gyakorlóiskolai gyakorlat, amely gyakorlatvezető tanár irányításával történik. A gyakorlat időtartama 30 óra, amely magában foglalja a hospitálást, az óramegbeszéléseket és legalább 15 óra önálló megtartását. A gyakorlatnak a Budapesti Lónyay utcai Református Gimnázium, a Nagykőrösi Arany János Ref. Gimnázium, a Szentendrei Református Gimnázium és a KRE további gyakorlóiskolái adnak helyet.

HT VPPGW143 - ISKOLAI TAPASZTALATOK, NÉZETEK, TANULÁSMÓDSZERTAN

Tantárgy felelőse: Dr. Pesti Csilla	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Pazonyi Judit Dr. Pesti Csilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy a pedagógusjelölt a tanári képzés elején tudatosítsa saját korábbi iskolai tapasztalatait és pedagógiai nézeteit. A tantárgy sokféle tapasztalatszerzési lehetőséggel és a saját korábbi tapasztalatokra épülő elemzéssel kívánja megalapozni a pedagógiai tevékenységekhez kötődő tudásrendszer formálódását, az esetleges fogalmi váltást, valamint alapot teremti a reflektív pedagógiai gondolkodáshoz.

A tanítás-tanulás alapvetően a hallgatók igényeihez igazodva az általuk megfogalmazott pedagógiai tapasztalatok, kérdések feldolgozása mentén halad. A különféle módszerek alkalmazása során szerzett tapasztalatokat felhasználjuk az önelemzéshez, a pedagógiai jelenségek értelmezéséhez. A tárgy keretében a hallgatók két alkalommal oktatási intézménybe is ellátogatnak, az itt szerzett tapasztalatokat az oktatóval közösen beszéljük meg.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Közoktatásban szerzett tapasztalatok, élmények, neveléssel kapcsolatos nézetek
Gyermekkép, tanulóképek
A pedagógusszerep értelmezése
Élet- és pályatervezés
Tanulásmódszertan

Évközi tanulmányi követelmények:

Oktatási intézmény látogatása a félév során 2 alkalommal

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

N. Kollár, K. & Rapos, N. (2015, szerk.). Tanár leszek: A társas, társadalmi viszonyok. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. ISBN: 9789632846897. url:

https://www.eltereader.hu/media/2015/11/Tanar_leszek_READER.pdf

Gombocz, J. & Trencsényi, L. (2007). Változatok a pedagógiára. Budapest: OKKER. 72-94. o. ISBN: 9638088192.

Falus, I. & Szűcs, I. (2021, szerk.). Didaktika - Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz. Budapest: Akadémiai Kiadó. ISBN: 9789634547211. (javasolt fejezetek: 4. A tanuló, 8. A pedagógus).

Ajánlott irodalom:

Falus, I. & Szűcs, I. (2021, szerk.). Didaktika - Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz. Budapest: Akadémiai Kiadó. ISBN: 9789634547211. (javasolt fejezetek: 3. A tanulás, 18. Tanulási környezet, 21. A kezdő pedagógus)

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása a KKK „A tanári felkészítés követelményei”, valamint a szakos kkk 5. és 4.2.1. pontja alapján, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- Rendelkezzen alapvető ismeretekkel a különböző tanulási környezetben megvalósuló szocializációs folyamatokról.
- Ismerje az esélyteremtési lehetőségeket.
- Rendelkezzen a tanulási környezet fizikai, emocionális, társas, tanulási sajátosságainak, feltételeinek megteremtéséhez szükséges ismeretekkel.
- Ismerje meg a pedagógusszerepre vonatkozó neveléstudományi, szociológiai, pszichológiai elméleteket, a tanári elhivatottsággal, szereppel kapcsolatos elvárásokat.

b) képességei

- Képes legyen saját, pedagógiai nézeteinek megfogalmazására.
- Képes legyen mindenkiben meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden tanítványához.
- Érzékeny legyen a tanulók egyéni problémáira.
- Képes legyen értelmezni és felhasználni azokat a társadalmi-kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a tanulók esélyeit, iskolai, illetve iskolán kívüli életét.

c) attitűdje

- Legyen érzékeny a tanulók egyéni problémáira.
- Az iskola világában tudatosan törekedjen a nemzeti és európai kultúra alapját képező értékek elfogadtatására.
- Legyen nyitott a különböző tanulási környezetekben megvalósuló szocializációs, támogató folyamatok lehetőségeinek megismerésére, fogadja el és értse azok működését.
- Célul tűzze ki az ismereteken alapuló, mérlegelő gondolkodás képességének kialakítását a tanulóknál.
- Tartsa fontosnak az etnikumok és nemzetiségek iránti tolerancia kialakítását.
- Legyen nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt.
- Törekedjen önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére.
- Reflektív módon törekedjen tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére.

HT VPPGW144 - BEVEZETÉS A PSZICHOLOGIÁBA

Tantárgy felelőse: Dr. Hadházi Éva	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Bokor Petra Katalin Durányik Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy a hallgatók elsajátítsák azokat az alapvető pszichológiai ismereteket és kompetenciákat, amelyek alapján képesek lesznek egy gyermek személyiségéről, annak felépítéséről, funkcionalitásáról, a személyiséget formáló hatásokról és a személyiség fejlesztésének lehetséges módjairól gondolkodni. A kurzus elméleti ismeretanyaga lefedi a legfontosabb, napjainkban is aktuális személyiségelemzéseket, valamint azok pedagógiai vonatkozásait. A kurzus gyakorlati részében a hallgatók, iskolalátogatáson szerzett benyomásait, valamint iskoláskorú gyermekkarakterek elemzésén keresztül gyakorolják a gyerekek személyiségéről való elméletalkotást, megtanulják beazonosítani a gyermekeknél a támogatásra, fejlesztésre szoruló személyiségvonásokat és felismerni a problémás tanulókat. Fejlesztésre kerülnek azon tanári kompetenciák, amelyek megalapozzák, hogy a leendő tanárok protektív faktorként és követendő szociális mintaként legyenek jelen a diákok életében. A kurzus során bemutatásra kerülnek a vallásosság pszichológiájának kognitív és motivációs elméletei is.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A személyiségelméletek kultúrközege, jelentősége.
 Típuselméletek, vonásméletek, a személyiség dinamikus megközelítése.
 Rogers és Maslow személyközpontú megközelítése. A modell alkalmazásának lehetőségei az iskolai kapcsolatokban.
 A pozitív pszichológia személyiségképe, flow élmény, karaktererőségek. A kognitív pszichológia személyiségképe, mentális reprezentációk, személyes konstrukciók, én-sémák.
 A tehetség pszichológiája, a tehetséggondozás pszichológiai támogatása.
 Érzelmi intelligencia, szociális intelligencia, énkép és ezek hatása az iskolai teljesítményre és kapcsolatokra.
 Családi bántalmazás jelei iskoláskorban.
 Transzperszonális és valláspszichológiai megközelítések.
 Iskolalátogatáson szerzett benyomások és kortárs gyermekkarakterek karakterjellemezése és karakterelemzése, a személyiségfejlesztéshez szükséges ismeretek és kompetenciák gyakorlása.

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Atkinson, R.C. & Hilgard, E. (2005, szerk.): Pszichológia. Budapest: Osiris Kiadó. ISBN: 9789633897133.
 Carver, C.S. & Scheier, M.F. (2006): Személyiségpszichológia. Budapest: Osiris Kiadó. ISBN: 9789633897096.
 N. Kollár, K. & Szabó, É. (2017): Pedagógusok pszichológiai kézikönyve. Budapest: Osiris. ISBN: 9789632762791.

Ajánlott irodalom:

Markham, L. (2016): Békés szülő, boldog gyermek. Budapest: Ursus Libris. ISBN: 9789639718883.
 Mirnics, Zs. (2006): A személyiség építőkövei. Egyetemi jegyzet. Budapest: HEFOP. ISBN: 9639704172.

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása a KKK „A tanári felkészítés követelményei”, valamint a szakos kkk 5. és 4.2.1. pontja alapján, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- Megalapozott neveléstudományi ismeretekkel, valamint interdiszciplinális szinten pszichológiai tudással rendelkezik a tanulói személyiség sajátosságaira és fejlődésére vonatkozó nézetekről, illetve az alaptörvénybe foglalt értékrendszerről. A tanár ismeretekkel rendelkezik a szocializációról és a perszonalizációról, az egyéni bánásmódról, a személyiségfejlődés zavarairól, a magatartásproblémák okairól, a gyermeknevelés, a tehetséggondozás és a teljes körű egészségfejlesztés módszereiről.

- Ismeri a pedagógusszerepre vonatkozó neveléstudományi, pszichológiai elméleteket, a tanári elhivatottsággal, szereppel kapcsolatos elvárásokat. Ismeretekkel rendelkezik a reflektív gondolkodás szerepéről a szakmai fejlődésben, a továbbképzés lehetőségeiről, a lelki egészség megőrzésének elméleti és gyakorlati módszereiről.

b) képességei

- Képes reális képet kialakítani a tanulók fejlettségi szintjéről, a nevelés és a tanulói személyiség fejlesztésének lehetőségeiről. Képes tapasztalt kollégák, mentorok segítségével a tanulók sajátosságait figyelembe véve olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek elősegítik a tanulók értelmi, érzelmi, társas-lelkületi és erkölcsi fejlődését, az egészséges életvitel kialakítását. Képes a különböző adottságokkal, képességekkel, illetve előzetes tudással rendelkező tanulók tanulásának, fejlesztésének megfelelő módszerek megválasztására, tervezésére és alkalmazására, a pályaorientáció segítésére. Döntéseiben szakmai önreflexióra és önkorrekcióna képes. A pedagógiai folyamatokat és a tanulók személyiségfejlődését folyamatosan értékeli, elemzi.
- Képes pedagógiai tapasztalatai és nézetei reflektív és mérlegelő értelmezésére, elemzésére, értékelésére. Képes meghatározni saját szakmai elhivatottságát, szerepvállalását.

c) attitűdje

- Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek folyamatos elsajátítására. Felelősségteljesen viszonyul a tanulók személyiségfejlesztéséhez, képes mindenkiben meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden tanítványához. Érzékeny a tanulók egyéni problémáira, törekszik az egészséges személyiségfejlődés feltételeit biztosítani minden tanuló számára.
- Törekszik önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére, testi-lelki egészségének megőrzésére. Figyelemmel kíséri saját tevékenységének másokra gyakorolt hatását, reflektív módon törekszik tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére. Kész a folyamatos neveléstudományi megújulásra.

HT VPPGW145 – AZ ISKOLAI NEVELÉSI FELADATOKRA VALÓ ELMÉLETI FELKÉSZÜLÉS

Tantárgy felelőse: Majzikné Dr. Lichtenberger Krisztina	Féléves óraszám: L:5	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Majzikné Dr. Lichtenberger Krisztina	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a nevelés elméleti kérdéseivel foglalkozik, pl. keresztény erkölcsi nevelés, egészséges életmódra való nevelés, értelmi nevelés, esztétikai nevelés, a világban való önálló tájékozódásra nevelés stb. E nevelési területeket a Nemzeti Alaptantervben foglalt fejlesztési területekkel összhangban tárgyaljuk. A tantárgy alapvető célja még, hogy a hallgatók gyakorlati példákon keresztül megismerjék az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, a különleges bánásmódhoz alkalmazkodó szemlélet célját, a keresztény nevelői attitűdöt, a fejlesztés, a gyakorlatban való megvalósítás lehetőségeit.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Megismerje saját korának nevelési eszményeit, módszereit, a pedagógiai személyiségértelmezéseket, legyen képes kritikusán gondolkodni a nevelés ma is aktuális kérdéseiről, problémáiról; ismerje a keresztény pedagógiai felfogást.
Ismerje meg az iskolába járó generációk sajátosságait, a nevelés szempontjából releváns generációs jellemzőket
Ismerje meg a nevelési színtereket, lássa az iskolai nevelés helyét, szerepét, lehetőségeit és korlátait a nevelés egészében

Képes legyen önállóan értelmezni nevelési szituációkat, nevelési helyzetekben elméletileg megalapozott, a keresztény értékek mentén helyes pedagógiai döntéseket hozni.
Szerezzen ismereteket a tanulók megismerésének módszereiben, megismerje a pedagógiai diagnózis és egyéni fejlesztési terv készítésének alapelveit.

Évközi tanulmányi követelmények:

A neveléstudomány tárgya, helye a neveléstudomány rendszerében;
A nevelés, mint érték közvetítő folyamat, egyéni és erkölcsi értékek közvetítése; a keresztény nevelés céljai
A nevelés hatásrendszerei, direkt és indirekt nevelési módszerek;
A nevelés tényezői, színterei; (pl: kollégium, művészeti iskola, cserkészlet, egyházi közösség)
A családi életre nevelés, az iskola és a család együttműködésének korszerű formái;
A különleges bánásmódot igénylő csoport fogalma, típusai, az eltérés okai, oktatásuk elméleti kérdései;
Gyermekmegismerés, pedagógiai diagnózis. Egyéni nevelési, fejlesztési tervek készítése.

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Bábosik, I., Dr. Borosán, L., Hunyady, Gy., M. Nádasi, M., & Schaffhauser, F. (2011): Pedagógia az iskolában. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. ISBN: 9789633120422.
Bodonyi, E., Busi, E., Hegedűs, J., Magyar, E., & Vizely, Á. (2006): Család, gyermek, társadalom. Budapest: Bölcsész Konzorcium. ISBN: 9639704644. url: <http://mek.niif.hu/05400/05461/05461.pdf>
Payne, K.J. (2018): Melegsívű fegyelmezés. Budapest: Kulcslyuk Kiadó. ISBN: 9786155281549.
Pécsi, R. (2013): A nevelés az élet szolgálata 5. kötet – Bizalom, fegyelmezés, tekintély. Pécs: Kulcs a muzsikához Kiadó. ISBN: 9789638936639.

Ajánlott irodalom:

Faber, A. & Mazlish, E. (2013): Beszélj úgy, hogy érdekelje, hallgasd úgy, hogy elmesélje. Budapest: Reneszánsz Kiadó. ISBN: 9786155336157.

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása a KKK „A tanári felkészítés követelményei”, valamint a szakos kkk 5. és 4.2.1. pontja alapján, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- A szakképzett tanár megalapozott neveléstudományi ismeretekkel rendelkezik a tanulói személyiség sajátosságaira és fejlődésére vonatkozó nézetekről, illetve az alaptörvénybe foglalt értékrendszeréről.
- Ismeri a pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése, elemzése hatását a tanulók személyiségfejlődésére.
- A tanár ismeretekkel rendelkezik a szocializációról és a perszonalizációról, az egyéni bánásmódról, a hátrányos helyzetű tanulókról, a gyermeknevelés, a tehetséggondozás és a teljes körű egészségfejlesztés módszereiről.
- Alapvető ismeretekkel rendelkezik a különböző tanulási környezetben megvalósuló szocializációs folyamatokról és ezek hatékony kezelésének lehetőségeiről.
- A tanításban is képes a Nemzeti alaptanterv fejlesztési területeinek és nevelési céljainak érvényesítésére, tananyagtartalmainak elsajátíttatására.

b) képességei

- A szakképzett tanár a gyermek személyiségfejlődésére vonatkozó elméleti tudása felhasználásával képes a megtapasztalt pedagógiai gyakorlatot, az iskola mindennapi valóságát elemezni.
- Képes reális képet kialakítani a tanulók fejlettségi szintjéről, a nevelés és a tanulói személyiség fejlesztésének lehetőségeiről.
- Képes a csoportok, közösségek számára olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek biztosítják azoknak közösséggé fejlődését és egészséges működését.
- Képes a tanulókat helyi, nemzeti és egyetememes emberi értékek elfogadására nevelni.

c) attitűdje

- Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek folyamatos elsajátítására.
- Felelősségteljesen viszonyul a tanulók személyiségfejlesztéséhez, képes mindenkinben meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden tanítványához.
- Érzékeny a tanulók egyéni problémáira, törekszik az egészséges személyiségfejlődés feltételeit biztosítani minden tanuló számára.
- Elkötelezett a családi életre nevelés feladatainak végrehajtásában, a demokratikus gondolkodásra nevelésben, valamint fontosnak tartja a fenntarthatóság és környezettudatosság, illetve a médiatudatosság kialakítását a tanulóknál.
- Az iskola világában tudatosan törekszik a nemzeti és európai kultúra alapját képező értékek elfogadtatására.

HT VPPGW146 - AZ ISKOLAI NEVELÉSI FELADATOKRA VALÓ ELMÉLETI FELKÉSZÜLÉS

Tantárgy felelőse: Dr. Hadházi Éva	Féléves óraszám: L:5	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Durányik Réka Bokor Petra Katalin	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy a hallgató sajátítsa el a pszichológiai alapfogalmakat, lássa át a gyermeki fejlődés alapkérdéseit, alapvető folyamatait. Legyen tájékozott a pszichológia gyermek- és emberképének változásait illetően. Ismerje a modern fejlődéseméleteket, melynek talaján felismeri a tipikustól eltérő fejlődésmentet, valamint komplexen, folyamatában képes látni az egyes diákok fejlődését. Tudást szerezzen az egyes fejlődési jellemzők iskolában, az oktatás-nevelés folyamán megjelenő viselkedéses jegyeiről. Ismerje meg az egyes életkorok, különösen a serdülőkor fejlődési nehézségeit, problémáit. Felismerje az eltérő fejlődésmentű, különleges bánásmódú diákokat, képes legyen az egyéni bánásmód és a személyiségfejlődés lehetőségét biztosítani. A kurzus további célja, hogy megismertesse a hallgatókat az erkölcsi fejlődés fontosabb kérdéseivel, azok vallási vetületeivel.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus célja, hogy a hallgató sajátítsa el a pszichológiai alapfogalmakat, lássa át a gyermeki fejlődés alapkérdéseit, alapvető folyamatait. Legyen tájékozott a pszichológia gyermek- és emberképének változásait illetően. Ismerje a modern fejlődéseméleteket, melynek talaján felismeri a tipikustól eltérő fejlődésmentet, valamint komplexen, folyamatában képes látni az egyes diákok fejlődését. Tudást szerezzen az egyes fejlődési jellemzők iskolában, az oktatás-nevelés folyamán megjelenő viselkedéses jegyeiről. Ismerje meg az egyes életkorok, különösen a serdülőkor fejlődési nehézségeit, problémáit. Felismerje az eltérő fejlődésmentű, különleges bánásmódú diákokat, képes legyen az egyéni bánásmód és a személyiségfejlődés lehetőségét biztosítani. A kurzus további célja, hogy megismertesse a hallgatókat az erkölcsi fejlődés fontosabb kérdéseivel, azok vallási vetületeivel.

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

N. Kollár, K. & Szabó, K. (2017): Pedagógusok pszichológiai kézikönyve. Budapest: Osiris. ISBN: 9789633896723.

K. Németh, M. & Koller, É. (2015): Serdülőkor: normatív krízis vagy deviancia, Iskolapszichológiai füzetek 33. Budapest: Elte Eötvös. ISBN: 9789632846781.

Danis I., Farkas M., Herczog M., & Szilvási L. (2011): A génektől a társadalomig: a koragyerekkori fejlődés szinterei. Biztos Kezdet Kötetek I. Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet. ISBN

9789637366277. url: <http://mek.oszk.hu/14800/14803/14803.pdf> <http://mek.oszk.hu/14800/14803/14803.pdf>

Mérei, F. & V. Binét, Á. (2017): Gyermeklélektan. Budapest: Libri, ISBN: 9789633107997.

Vikár, Gy. (2000): Az ifjúkor válságai. Animula Kiadó. Budapest. ISBN: 9634081

Ajánlott irodalom:

Danis, I., Németh, T., Prónay, B., Góczán-Szabó, I., & Hédervári-Heller, É. (2020, szerk.): A kora gyermekkori lelki egészség támogatásának elmélete és gyakorlata. Budapest: Semmelweis Egyetem Egészségügyi Közzszolgálati Kar Mentálhigiéné Intézet. ISBN: 9786155722165. url:

https://semmelweis.hu/mental/files/2020/12/Kora-gyermekkori-lelki-egeszseg_I-kotet.pdf

Cole, M. & Cole, S. (2006): Fejlődéslelektan. Budapest: Osiris Kiadó. ISBN: 9633894735.

Atkinson, R.C. & Hilgard, E. (2005): Pszichológia. Budapest: Osiris. ISBN: 9633897130.

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása a KKK „A tanári felkészítés követelményei”, valamint a szakos kkk 5. és 4.2.1. pontja alapján, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- A szakképzett tanár megalapozott pszichológiai tudással rendelkezik a tanulói személyiség sajátosságaira és fejlődésére vonatkozó nézetekről
- A tanár ismeretekkel rendelkezik a perszonalizációról, a személyiségfejlődés zavarairól, a magatartásproblémák okairól, a gyermeknevelés, a tehetség gondozás módszereiről
- Tisztában van szaktárgyának a tanulók személyiségfejlődésében betöltött szerepével, lehetőségeivel

b) képességei

- A szakképzett tanár a gyermek személyiségfejlődésére vonatkozó elméleti tudása felhasználásával képes az iskola mindennapi valóságát elemezni.
- Képes reális képet kialakítani a tanulók fejlettségi szintjéről, a nevelés és a tanulói személyiség fejlesztésének lehetőségeiről
- Képes tapasztalt kollégák, mentorok segítségével a tanulók sajátosságait figyelembe véve olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek elősegítik a tanulók értelmi, érzelmi, társas-lelkületi és erkölcsi fejlődését, az egészséges életvitel kialakítását
- Döntéseiben szakmai önreflexióra és önkorrekcióna képes.

c) attitűdje

- Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek használatára

HT VPPGW147 - AZ ISKOLAI NEVELÉSI FELADATOKRA VALÓ ELMÉLETI FELKÉSZÜLÉS

Tantárgy felelőse: Dr. Hadházi Éva	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Durányik Réka Bokor Petra Katalin	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy az elméleti ismeretek birtokában a hallgatók gyakorlati tapasztalatokat szerezzenek a különböző életkorú diákok lélektani folyamatainak felismerésében. Képesek legyenek megérteni és rálátni a tanulók viselkedése mögött húzódó lehetséges fejlődéslelektani folyamatokra, eltérő fejlődésmentre, stresszhelyzetre, rizikó- és védőfaktorokra. Tudjanak támogatást nyújtani számukra nehézségeik kapcsán, ha szükséges megfelelő szakemberhez forduljanak a diák fejlődése és kiegyensúlyozottsága érdekében. A kurzus további célja, hogy gyakorlatok során a hallgatók képessé váljanak pozitív érzelmekkel fordulni a diákok felé, biztosítani tudják számukra a személyiségfejlesztés feltételeit, képesek legyenek meleg, elfogadó légkört teremteni, és folyamatos önreflexióval kísérve rálássanak ennek nehézségeire, buktatóira.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A kurzus célja, hogy az elméleti ismeretek birtokában a hallgatók gyakorlati tapasztalatokat szerezzenek a különböző életkorú diákok lélektani folyamatainak felismerésében. Képesek legyenek megérteni és rálátni a

tanulók viselkedése mögött húzódó lehetséges fejlődéslelektani folyamatokra, eltérő fejlődésmentre, stresszhelyzetre, rizikó- és védőfaktorokra. Tudjanak támogatást nyújtani számukra nehézségeik kapcsán, ha szükséges megfelelő szakemberhez forduljanak a diák fejlődése és kiegyensúlyozottsága érdekében. A kurzus további célja, hogy gyakorlatok során a hallgatók képessé váljanak pozitív érzelmekkel fordulni a diákok felé, biztosítani tudják számukra a személyiségfejlesztés feltételeit, képesek legyenek meleg, elfogadó légkört teremteni, és folyamatos önreflexióval kísérve rálássanak ennek nehézségeire, buktatóira.

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

N. Kollár, K. & Szabó, K. (2017): Pedagógusok pszichológiai kézikönyve. Budapest: Osiris. ISBN: 9789633896723.

Séllei B. & Takács I. (2014): Pszichológia a gyakorlatban. Budapest: Typotex Kiadó. ISBN: 9789632794020.

Bodrogai, T., Pápay, N., Soltész, É., & Vaskó, Gy. (2012): Sajátos nevelési igényűek pedagógiája és pszichológiája. Budapest: Szent István Társulat. ISBN: 978 963 277 363 6.

Dr. Selikowitz, M. (2010): ADHD - a hiperaktivitás-figyelemzavar tünetegyüttes. Szentendre: Geobook. ISBN: 9786155015014.

Gyarmathy, É.: Tanulási zavarok azonosítása és kezelése. Új pedagógiai szemle, 1998. url: <http://ofi.hu/tudastar/tanulasi-zavarok-090617>

Ajánlott irodalom:

Danis, I., Németh, T., Prónay, B., Góczán-Szabó, I., & Hédervári-Heller, É. (2020, szerk.): A kora gyermekkori lelki egészség támogatásának elmélete és gyakorlata. Budapest: Semmelweis Egyetem Egészségügyi Közszolgálati Kar Mentálhigiéné Intézet. ISBN: 9789637366277. url: https://semmelweis.hu/mental/files/2020/12/Kora-gyermekkori-lelki-egeszseg_I-kotet.pdf

K. Németh, M. & Koller, É. (2015): Serdülőkor: normatív krízis vagy deviancia, Iskolapszichológiai füzetek 33. Budapest: Eötvös. ISBN: 9789632846781.

Vikár, Gy. (2000): Az ifjúkor válságai. Budapest: Animula Kiadó. ISBN: 9634081312.

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása a KKK „A tanári felkészítés követelményei”, valamint a szakos kkk 5. és 4.2.1. pontja alapján, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- A szakképzett tanár megalapozott pszichológiai tudással rendelkezik a tanulói személyiség sajátosságaira és fejlődésére vonatkozó nézetekről
- A tanár ismeretekkel rendelkezik a personalizációról, az egyéni bánásmódról, a hátrányos helyzetű tanulókról, a személyiségfejlődés zavarairól, a magatartásproblémák okairól, a gyermeknevelés, a tehetség gondozás.
- Tisztában van a sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges módszertanokkal.
- Tisztában van szaktárgyának a tanulók személyiségfejlődésében betöltött szerepével, lehetőségeivel.

b) képességei

- A szakképzett tanár a gyermek személyiségfejlődésére vonatkozó elméleti tudása felhasználásával képes az iskola mindennapi valóságát elemezni.
- Képes reális képet kialakítani a tanulók fejlettségi szintjéről, a nevelés és a tanulói személyiség fejlesztésének lehetőségeiről.
- Képes tapasztalt kollégák, mentorok segítségével a tanulók sajátosságait figyelembe véve olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek elősegítik a tanulók értelmi, érzelmi, társas-lelkületi és erkölcsi fejlődését, az egészséges életvitel kialakítását
- Képes a tehetséges, a nehézségekkel küzdő vagy a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, valamint a tantárgyában egyéni bánásmódot igénylő tanulókat

felismerni, hatékonyan fejleszteni és a többi tanulóval együtt differenciáltan nevelni, oktatni, számukra differenciált bánásmódot nyújtani.

- Döntéseiben szakmai önreflexióra és önkorrekcióna képes.
- A tanulók személyiségfejlődését folyamatosan értékeli, elemzi.

c) attitűdje

- Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek elsajátítására és használatára
- Nyitott a tanulók személyiségének megismerésére, képes minden esetben meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel szeretettel viszonyulni minden tanítványához

HT VPPGW148 – AZ ISKOLAI NEVELÉSI FELADATOKRA VALÓ GYAKORLATI FELKÉSZÜLÉS – TANULÓK ÉS TANULÓCSOPORTOK MEGISMERÉSE

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Bodonyi Edit	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Pestí Csilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja, hogy a hallgatók gyakorlati példákon keresztül megismerjék az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, a különleges bánásmóddhoz alkalmazkodó szemlélet aspektusait, a fejlesztés, a gyakorlatban való megvalósítás lehetőségeit. A tárgy erősen kapcsolódik a képzés elméleti tartalmához, különös tekintettel az iskolai nevelési feladatokra való elméleti felkészülés c. tárgyhoz.

A tárgy gyakorlati tartalmát a tanulók közötti különbségek, sajátosságok, ezek megismerésének, a különleges bánásmódot igénylő tanulók és csoportok jellemzőinek kérdései alkotják. A hallgatók esettanulmányok segítségével ismerkednek meg a pedagógiai diagnózis, valamint az egyéni nevelési és fejlesztési tervek készítésének gyakorlati aspektusaival.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Tanulók és tanulócsoportok megismerésének módszerei
Pedagógiai diagnózis, egyéni nevelési, fejlesztési tervek
A különböző nevelési szintek és a pedagógus
A nevelés hatásrendszerei, tényezői és módszerei a gyakorlatban
A különleges bánásmódot igénylő tanulók az iskola világában
Tehetségfejlesztés, tehetséggondozás a gyakorlatban

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Czető, K., Lénárd, S., Solymosi, K., & Széll, K. (2020): Megismerni? Hogyan? Miért? A tanulók megismerését támogató módszerek pedagógusoknak. Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem. ISBN (pdf): 9789634892250. url: http://mindenkiiskolaja.elte.hu/wpcontent/uploads/2020/06/ELTE_megismerni-hogyan-miert_ONLINE.pdf

Bodonyi, E., Busi, E., Hegedűs, J., Magyar, E., & Vizely, Á. (2006): Család, gyermek, társadalom. Budapest: Bölcsész Konzorcium. ISBN: 9639704644. url: <http://mek.niif.hu/05400/05461/05461.pdf>

Bábosik, I., Dr. Borosán, L., Hunyady, Gy., M. Nádas, M., & Schaffhauser, F. (2011): Pedagógia az iskolában. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. ISBN: 9789633120422.

Faber, A. & Mazlish, E. (2013): Beszélj úgy, hogy érdekelje, hallgasd úgy, hogy elmesélje. Budapest: Reneszánsz Kiadó. ISBN: 9786155336157.

Ajánlott irodalom:

Nagy, Á. & Trencsényi, L. (2012): Szocializációs közegek a változó társadalomban. Budapest: ISZT Alapítvány. ISBN: 9789630841412.

Magyar Református Nevelés c. folyóirat aktuális számai. url: <http://refpedi.hu/mrn>

Pécsi, R. (2013): A nevelés az élet szolgálata 5. kötet – Bizalom, fegyelmzés, tekintély. Pécs: Kulcs a muzsikához Kiadó. ISBN: 9789638936639.

Payne, K.J. (2018): Melegszívű fegyelmzés. Budapest: Kulcslyuk Kiadó. ISBN: 9786155281549.

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása a KKK „A tanári felkészítés követelményei”, valamint a szakos kkk 5. és 4.2.1. pontja alapján, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- Ismeri a tanulók pedagógiai megismerésének módszereit.
- Ismeri a csoportok és a tanulók társas helyzetére vonatkozó fontosabb feltáró módszereket, a közösség kialakítását, fejlesztését elősegítő pedagógiai módszereket.

b) képességei

- A végzett tanár a gyermek személyiségfejlődésére vonatkozó elméleti tudása felhasználásával képes a megtapasztalt pedagógiai gyakorlatot, az iskola mindennapi valóságát elemezni.
- Képes reális képet kialakítani a tanulók világáról, a nevelés és a tanulói személyiség fejlesztésének lehetőségeiről.
- Képes a különböző adottságokkal, képességekkel, illetve előzetes tudással rendelkező tanulók tanulásának, fejlesztésének megfelelő módszerek megválasztására, tervezésére és alkalmazására, a pályaorientáció segítésére.
- Képes a tehetséges, a nehézségekkel küzdő vagy a sajátos nevelési igényű, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a tantárgyában különleges bánásmódot igénylő tanulókat felismerni, hatékonyan nevelni, oktatni, számukra differenciált bánásmódot nyújtani.
- Képes az iskolai és osztálytermi, továbbá a különböző tanulási környezetben megvalósuló toleráns, esélyteremtő légkör megteremtésére.

c) attitűdje

- Figyelemmel kíséri saját tevékenységének másokra gyakorolt hatását, reflektív módon törekszik tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére.
- Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek elsajátítására.
- Érzékeny a tanulók problémáira, törekszik az egészséges személyiségfejlesztés feltételeit biztosítani minden tanuló számára.
- Felelősségteljesen végzi tanári munkáját, igyekszik az egyéni bánásmódot igénylő tanulók esetében az inklúzió szemléletét érvényesíteni.
- Elkötelezett a nemzeti értékek és azonosságtudat iránt, nyitott a demokratikus gondolkodásra és magatartásra nevelés, valamint a környezettudatosság iránt.
- Elkötelezett a családi életre nevelés feladatainak végrehajtásában, a demokratikus gondolkodásra nevelésben, valamint fontosnak tartja a fenntarthatóság és környezettudatosság, illetve a médiatudatosság kialakítását a tanulóknál.
- Törekszik a tanulók fiatalos nézetrendszeréről minél több ismeretet szerezni.

HT VPPGW149 – TANULÁS PSZICHOLOGIÁJA

Tantárgy felelőse: Majzikné Dr. Lichtenberger Krisztina	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Durányik Réka Bokor Petra Katalin	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tárgy célja, hogy a hallgatók betekintést nyerjenek a tanulási folyamatok pszichológiai aspektusaiba, és megismerjék a tanulást megalapozó és befolyásoló főbb lélektani folyamatokat, rálátásuk legyen a tanulás kognitív és érzelmi folyamatainak összefüggésére.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A félév során a hallgatók megismerkednek az iskolai tanulással kapcsolatban gyakorlatokkal, tesztekkel, kísérletekkel, ami egyrészt segíti őket, hogy saját tanulási élményeikre rálátásuk legyen, másrészt képessé teszi őket a diákok tanulási folyamatának megértésében és tudatosabb támogatásában. Az ismeretek és a saját tapasztalat lehetővé teszi, hogy a tanulási folyamat tervezésénél a hallgatók képesek legyenek az affektív és kognitív tényezők figyelembevételére.

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

N. Kollár, K. & Szabó, K. (2017): Pedagógusok pszichológiai kézikönyve. Budapest: Osiris. ISBN: 9789633896723.

Atkinson, R.C. & Hilgard, E. (2005): Pszichológia. Budapest: Osiris. ISBN: 963389713.

Cole, M. & Cole, S. (2003): Fejlődéslélektan. Budapest: Osiris Kiadó. ISBN: 9633894735.

Ajánlott irodalom:

Oláh, A. (2006): Pszichológiai alapismeretek. Budapest: Bölcsész Konzorcium. ISBN: 963 9704 73 3.

Csépe, V., Győri, M., & Ragó, A. (2007, szerk.): Általános pszichológia. 1. Észlelés és figyelem. Budapest: Osiris. ISBN: 9789633899182.

Csépe, V., Győri, M., & Ragó, A. (2007, szerk.): Általános pszichológia 2. Tanulás - emlékezés – tudás. Budapest: Osiris. ISBN: 9789633899199.

Csépe, V., Győri, M., & Ragó, A. (2007, szerk.): Általános pszichológia 3. Nyelv, tudat, gondolkodás. Budapest: Osiris. ISBN: 9789633899205.

Pléh, Cs. (2015): A tanulás és gondolkodás keretei, A népi pszichológiától a gépi pszichológiáig. Budapest: Typotex. ISBN: 9789632798646.

Gombos, K., Bányai, É., & Varga, K. (2009): A tanulás affektív pszichológiai nézőpontból, Pedagógusképzés, 7(36), 2009/2-3., 103-127. ISSN: 2732-3463.

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása a KKK „A tanári felkészítés követelményei”, valamint a szakos kkk 5. és 4.2.1. pontja alapján, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- A szakképzett tanár megalapozott pszichológiai tudással rendelkezik a tanulói személyiség sajátosságaira és fejlődésére vonatkozó nézetekről.
- Alapvető ismeretekkel rendelkezik a különböző motiváció-elméletekről osztályteremben és digitális térben egyaránt, a tanulási motiváció felismerésének és fejlesztésének módszereiről

b) képességei

- Képes reális képet kialakítani a tanulók fejlettségi szintjéről, a nevelés és a tanulói személyiség fejlesztésének lehetőségeiről.
- Képes tapasztalt kollégák, mentorok segítségével a tanulók sajátosságait figyelembe véve olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek elősegítik a tanulók értelmi, érzelmi, társas-lelkületi és erkölcsi fejlődését, az egészséges életvitel kialakítását.
- Képes a tanulási teljesítmény javítására megfelelő motivációs eszközöket használni
- Képes a tanulási nehézségek felismerésére, és a különböző adottságokkal, képességekkel, illetve előzetes tudással rendelkező tanulók tanulásának, fejlesztésének megfelelő módszerek megválasztására, tervezésére és alkalmazására

c) attitűdje

- Fontosnak tartja a tanulókkal való együttműködés, társas-megértés megvalósítását a tanulási folyamat hatékonyságának érdekében. Törekszik az életkori, egyéni és csoport-sajátosságoknak megfelelő, aktivitást, interaktivitást, differenciálást elősegítő tanulási-tanítási stratégiák, módszerek alkalmazására.

- Felelősségteljesen viszonyul a tanulók személyiségfejlesztéséhez, képes mindenkinben meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden tanítványához.
- Érzékeny a tanulók egyéni problémáira, törekszik az egészséges személyiségfejlődés feltételeit biztosítani minden tanuló számára

HT VPPGW150 – TANULÁS-TANÍTÁS TÁMOGATÁSA

Tantárgy felelőse: Majzikné Dr. Lichtenberger Krisztina	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Majzikné Dr. Lichtenberger Krisztina	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy oktatása során arra törekszünk, hogy a hallgatók megalapozott oktatáseméleti műveltséget kapjanak a pedagógiai tudás fajtáinak, értelmezésének, szerkezetének, szerveződésének és változásának tekintetében. A tantárgy célja a tanulás és tanítás rendszerszemléletű modelljének, a pedagógiai célrendszer(ek)nek, a tanulási és tanítási folyamatnak; az eredmény-, az ellenőrzés- és az értékelés összefüggésrendszerének feltárása. Fontos cél még a differenciálás fajtáinak, alapelveinek és pedagógiai lehetőségeinek megismertetése a hallgatókkal, gyakorlati példákkal jártassá tenni őket a tanulás tervezésében, értékelésében, a pedagógiai feladatokhoz kapcsolódó speciális kompetenciák fejlesztésében. Mindemellett fontosnak tartjuk felkészíteni a hallgatókat a tanulási motiváció kialakítására, a gyerekek közti egyéni különbségek felmérésére, a differenciált tanulásszervezési munkaformákkal, eszközökkel történő személyiségfejlesztésre.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Megismerje és értse az oktatásemélet alapfogalmait;
 Megismerje a tudásközvetítési célok, az oktatási tartalmak és a didaktikai eljárások összefüggéseinek, valamint a pedagógiai értékelés funkcióinak és eljárásainak célját;
 Értse az oktatási és tanulási folyamatra egyaránt reflektáló elmélet és gyakorlat kérdésfeltevéseit és válaszait;
 Tájékozottá váljon a pedagógiai differenciálás témakörében, a legfrissebb szakirodalmakban;
 Elkötelezett legyen a tanulás és tanítás folyamatának megszervezésében a hatékony tanulási környezet; az eredményes tanulást mozgósító stratégiák, módszerek, szervezeti és munkaformák, eszközrendszer, tanári és tanulói tevékenységek; a különleges bánásmódot igénylő gyermekek, csoportok tanulásának segítésében, támogatásában.

Évközi tanulmányi követelmények:

Az oktatásemélet tárgya, interdiszciplinaritása, fogalmi. Oktatáseméleti felfogások, elméletek, irányzatok;
 A tanulás értelmezése, a tanulásról alkotott elméletek. A tanulás hatékonysága, minősége, eredményessége;
 A tudás fogalma, tudástípusok;
 Az oktatási célképzetek, a célok forrásai és szerkezete;
 Tanterv és az oktatás tervezése;
 Oktatási módszerek, stratégiák és szervezeti formák;
 A differenciálás, egyéni fejlesztés megjelenése a köznevelés dokumentumaiban; és a református köznevelési dokumentumokban
 Differenciálás, adaptivitás. Inkluzív és adaptív iskola;
 Új tanulásszervezési formák az oktatásban. Kooperatív technikák. Projekt.
 Fejlesztő értékelés.

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Arató Ferenc – Varga Arnaka (2012): Együtt-tanulók kézikönyve Mozaik Kiadó, Szeged ISBN: 9789636976811
 Falus Iván (szerk.) (2021): Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához Akadémiai Kiadó, Budapest ISBN: 978 963 454 721 1

Rapos Nóra – Gaskó Krisztina – Kálmán Orsolya – Mészáros György (2011): Az adaptív-elfogadó iskola koncepciója. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest ISBN: 978-963-682-686-4

Ajánlott irodalom:

Prievara Tibor (2015): A 21. századi tanár. Egy pedagógiai szemléletváltás személyes története. Neteducatio Kft. ISBN: 9786158032803

Révész, László; K, Nagy Emese; Falus, Iván (szerk.) (2018): A Komplex Alapprogram Koncepciója, EKE Líceum Kiadó ISBN: 978-615-5621-80

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása a KKK „A tanári felkészítés követelményei”, valamint a szakos kkk 5. és 4.2.1. pontja alapján, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- A szakképzett tanár ismeri a pedagógiai tevékenységet meghatározó dokumentumokat, a Nemzeti alaptantervet és a kerettanterveket, átlátja ezeknek az oktatás tartalmi szabályozásában betöltött szerepét. Ismeri a tervezéshez szükséges információforrásokat, ismeretrendszereket, értékvilágot.
- A szakképzett tanár ismeri az általános pedagógiai-pszichológiai képzésben tanult módszerek, eljárások oktatásban való alkalmazásának speciális szempontjait, lehetőségeit.
- Alapvető ismeretekkel rendelkezik a különböző motiváció-elméletekről osztályteremben és digitális térben egyaránt, a tanulási motiváció felismerésének és fejlesztésének módszereiről.
- Rendelkezik a tanulási környezet fizikai, emocionális, társas, tanulási sajátosságainak, feltételeinek megteremtéséhez szükséges ismeretekkel.
- Tájékozott a differenciális pedagógia, az adaptív tanulásszervezés, a nevelési-oktatási stratégiák, módszerek kiválasztásának és alkalmazásának kérdéseiben.
- A szakképzett tanár az értékelés funkcióival, folyamatával, formáival és módszereivel kapcsolatban megalapozott tudással rendelkezik.
- Tisztában van az alapvető értékelési és mérésmetodikai szabályokkal, összefüggésekkel.
- A szakképzett tanár ismeri a technológia alapú értékelés módszereit.

b) képességei

- Az iskola pedagógiai programja, a tanulói személyiség fejlesztésére vonatkozó tantervi célkitűzések, a tanulók életkora, az elsajátítandó tudás sajátosságai, a rendelkezésre álló taneszközök és a pedagógiai környezet közötti összhang megteremtésével képes pedagógiai munkájának megtervezésére.
- Képes a célokhoz és az adott szituációhoz alkalmazkodva kreatívan, különböző megoldásokat mérlegelve gondolkodni, tudatos döntést hozni.
- A szakképzett tanár képes a tanítási céloknak megfelelő, átgondolt stratégiákhoz a motivációt, a differenciálást, a tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességének fejlesztését segítő módszerek, szervezési formák kiválasztására, illetve megvalósítására.
- A szakképzett tanár képes az értékelés különböző céljainak és szintjeinek megfelelő értékelési formák, módszerek meghatározására, az értékelés eredményeinek felhasználására, tisztában van a korrekt értékelés hatásával és jelentőségével.
- Képes elősegíteni a tanulók reális önértékelését és alkalmazni a tanulók önbecsülését segítő ellenőrzési módszereket.
- Képes a tanulásközpontú oktatás felismerésére, a korszerű didaktikai alapelvek megindoklására
- Képes egy tanóra, oktatási helyzet és iskolai koncepció elemzésére a hatékony tanulásszervezés elveinek mentén

c) attitűdje

- A szakképzett tanár fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást. A tervezés során együttműködik a munkatársakkal és a tanulókkal, kész figyelembe

venni az adott tanulócsoport sajátosságait (motiváltság, előzetes tudás, képességek, szociális felkészültség).

- A szakképzett tanár fontosnak tartja a tanulás és tanítás folyamatainak tudatosítását, a megértés harmóniáját, a tanulás támogatásához szükséges tudás és képesség megszerzését, a tanulási képességek fejlesztését, továbbá fontosnak tartja az egész életen át tartó tanulást.
- Reálisan ítéli meg a pedagógus szerepét a fejlesztő értékelés folyamatában. Elkötelezett a tanulást támogató értékelés mellett.

HT VPPGW129 - ISKOLAI TÁRSAS KAPCSOLATOK PSZICHOLÓGIÁJA

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Bodonyi Edit	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Durányik Réka Bokor Petra Katalin	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tárgy célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a szociálpszichológia témakörébe tartozó csoportlélektan alapjaival, hogy elsajátítsák a társas lélektani szemléletet és az iskolai körülmények között is alkalmazható vizsgálati módszereket és képessé váljanak a tanulócsoportok elemző vizsgálatára. Cél továbbá, hogy a hallgatók elsajátítsák az erőszakmentes iskolai légkör kialakításához szükséges kompetenciákat és gyakorolják az iskolai erőszak megelőzéséhez, feltárásához és kezeléséhez szükséges csoportdinamikai intervenciókat. A kurzus során a hallgatók megismerkednek a hatékony konfliktuskezelési módszerekkel és személyes konfliktuskezelési stratégiáikkal. Kiemelt hangsúly kerül a resztoratív szemlélet elsajátítására, a hallgatók tanár-diák valamint diák-diák konfliktushelyzetek elemzésén és megoldásán keresztül fejlesztik ezen kompetenciáikat. A közösség személyiségfejlesztő hatásainak és vallási vetületeinek bemutatására is sor kerül.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A társas interakciók, az interakció fogalma, szintjei.
 Személyészlelés, személyészlelési torzítások, benyomáskeltés.
 Attribúciós folyamatok, attribúciós torzítások.
 A csoportalakulás, a csoportnyomás és csoportnorma, a csoportstruktúra feltárása.
 Interakció a csoportban, szerepek, bűnbakképzés.
 Konformizmus és deviancia, kooperáció, versengés, befolyásolás és meggyőzés.
 Bullying és cyberbullying jelensége, a bullying csoportdinamikai háttere.
 Erőszakmentes iskolai légkör kialakítása, hatékony és erőszakmentes tanári kommunikáció.
 Iskolai konfliktuskezelés adaptív módjai, resztoratív konfliktuskezelési szemlélet.
 Virtuális kapcsolatok az online térben, ezek hatása az offline világ kapcsolódási felületein.

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

N. Kollár, K. & Szabó, K. (2017): Pedagógusok pszichológiai kézikönyve. Budapest: Osiris, ISBN: 9789632762791.
 Forgas, J.P. (2019): A társas érintkezés pszichológiája. Budapest: Kairosz Könyvkiadó Kft. ISBN: 9789635140008.
 Aronson, E. (2008): A társas lény. Budapest: Akadémiai Kiadó. ISBN: 9789630586283.

Ajánlott irodalom:

Mérei, F. (2006): Közösségek rejtett hálózata. Budapest: Osiris Kiadó Kft. ISBN: 9789633894583.
 Mészáros, A. (2004): Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. II. és IV. fejezet (145-286; 323-488. oldal). ISBN: 9789634635581.

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása a KKK „A tanári felkészítés követelményei”, valamint a szakos kkk 5. és 4.2.1. pontja alapján, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- Megalapozott tudással rendelkeznek a társadalmi és csoportközi folyamatokról. Alapvető ismeretekkel rendelkeznek a különböző tanulási környezetben megvalósuló szocializációs folyamatokkal és ezek hatékony kezelésének lehetőségeivel. Ismeri a csoport, a csoportfejlődés és a közösségek pszichológiai, szociológiai és kulturális sajátosságait, az esélyteremtési lehetőségeket. Ismeri a csoportok és a tanulók társas helyzetére vonatkozó fontosabb feltáró módszereket. Segíti a közösség kialakítását, fejlesztését, ismeri az azt elősegítő pedagógiai módszereket.
- Ismeri az oktatás-nevelést segítő kommunikáció sajátosságait.

b) képességei

- Képes a csoportok, közösségek számára olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek biztosítják azoknak közösséggé fejlődését és egészséges működését. Mind a szaktárgyi oktatás keretében, mind a szabadidős tevékenységek során alkalmazza az együttműködést segítő, motiváló módszereket. Képes a konfliktusok és a bántalmazás megelőzésére és adott esetben hatékony kezelésére. Aktívan közreműködik a csoporttagok közösség iránti elkötelezettségének, felelős, aktív szerepvállalásának kialakításában. Képes a tanulókat helyi, nemzeti és egyetemes emberi értékek elfogadására nevelni. Képes értelmezni és felhasználni azokat a társadalmi-kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a tanulók esélyeit, iskolai, illetve iskolán kívüli életét. Képes az iskolai és osztálytermi, továbbá a különböző tanulási környezetben megvalósuló toleráns, esélyteremtő légkör megteremtésére.
- Képes a tanulókkal a kölcsönös tiszteletre és bizalomra épülő társas-lelkületi kapcsolatrendszer megteremtésére, az együttműködési elvek és formák közös kialakítására, elfogadtatására.

c) attitűdje

- A szakképzett tanár elkötelezett a nemzeti és egyetemes értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Törekszik úgy nevelni, hogy tanítványai mások véleményét, értékeit tiszteljék. Nyitott a különböző tanulási környezetekben megvalósuló szocializációs, támogató folyamatok lehetőségeinek megismerésére, elfogadja és érti azok működését. Célul tűzi ki az ismereteken alapuló, mérlegelő gondolkodás képességének kialakítását a tanulóknál. Fontosnak tartja az etnikumok és nemzetiségek iránti tolerancia kialakítását. Törekszik a tanulók fiatalos nézetrendszeréről minél több ismeretet szerezni. Igyekszik elsajátíttatni tanulóival azok jogait és kötelességeit. Folyamatosan együttműködik a szülőkkel.
- A szakképzett tanár pedagógiai helyzetekben képes mérlegelésre, együttműködésre, kölcsönösségre, asszertivitásra, segítő, érzelmi, lelki kommunikációra. Hivatástudattal kezeli a konfliktushelyzeteket, a problémák feltárását, illetve megoldásuk érdekében szakmai segítséget kér és elfogad.
- Jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában. Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepét a szakmai együttműködés kialakítására. Egyenrangú partner a szakmai kooperációban.

HT VPPGW130 – DIGITÁLIS PEDAGÓGIA

Tantárgy felelőse: Dr. Pesti Csilla	Féléves óraszám: L:5	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Pesti Csilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja a digitális pedagógia alapvető elméleti és gyakorlati aspektusainak rendszerezése, illetve a tanítási-tanulási folyamatok digitális térben történő újra értelmezése a digitális módszertanok, gondolkodásmódok, valamint a szervezési, értékelési, támogatási és együttműködési folyamatok mentén. A hallgatók gyakorlati feladatokon keresztül ismerkednek meg a tanítási-tanulási folyamatok tervezésének, lebonyolításának, támogatásának és értékelésének szempontjaival és lépéseivel, digitális pedagógiai elvek mentén. Továbbá hangsúlyosan megjelenik a tárgy keretében a digitális kompetenciák fejlesztésének jelentősége és lehetőségei, úgy a tanárok, mint a tanulók szempontjából.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Digitális pedagógia fogalmi meghatározása, jellemzői
- Információs társadalom, digitális kultúra
- Digitális tanári és tanulói kompetenciák
- A digitális pedagógia gyakorlati vonatkozásai
- Tanulási-tanítási folyamatok tervezése, lebonyolítása, támogatása és értékelése digitális pedagógiai elvek mentén

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Szűts, Z. (2020): A digitális pedagógia elmélete. Budapest: Akadémiai Kiadó. ISBN: 9789634545866.
sz. n. (2020): Digitális munkarend – pedagógiai megoldások. Digitális Pedagógiai Módszertani Központ. url: <https://dpmk.hu/2020/03/27/digitalis-munkarend-pedagogiai-megoldasok/>
Ollé, J., Papp-Danka, A., Lévai, D., Tóth-Mózer, Sz., & Virányi, A. (2012): Oktatás-informatikai módszerek. Tanítás és tanulás az információs társadalomban. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. ISBN: 9789633121573. url: <http://bit.ly/oktinfmodszerek>
Tóth-Mózer, Sz. & Misley, H. (2019): IKT-eszközök integrálása az oktatásba. Módszertani útmutató pedagógusoknak. Budapest: ELTE. ISBN (pdf): 9789634891291. url: http://mindenkiiskolaja.elte.hu/wp-content/uploads/2019/09/Digit%C3%A1lis-eszk%C3%B6z%C3%B6k-integr%C3%A1l%C3%A1sa-az-oktat%C3%A1sba_INTERA.pdf

Ajánlott irodalom:

Kis-Tóth, L. & Lengyel, T. (2014): IKT innováció. Eger: Líceum Kiadó. A TÁMOP-4.1.1.C-12/1/KONV-2012-0001 projekt keretében készült digitális tananyag. url: http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/kezek/05_ikt_02_27/index.html

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása a KKK „A tanári felkészítés követelményei”, valamint a szakos kkk 5. és 4.2.1. pontja alapján, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- Rendelkezik a tanulókörzontú tanulási környezet fizikai, emocionális, társas, tanulási sajátosságainak, feltételeinek megteremtéséhez szükséges ismeretekkel.
- Ismeri a különböző tanulási környezetek tanulási eredményességre gyakorolt hatásait.
- Tájékozott a differenciális pedagógia, az adaptív tanulásszervezés, a nevelési-oktatási stratégiák, módszerek kiválasztásának és alkalmazásának kérdéseiben.
- Ismeri az egész életen át tartó tanulásra felkészítés jelentőségét.
- Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során felhasználható nyomtatott és nem nyomtatott információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit, a digitális tankönyveket, taneszközöket, tanulásszervezési módokat, fontosabb módszereket, tanítási és tanulási stratégiákat.

b) képességei

- Képes a szaktárgya tanítása-tanulása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat kritikusan elemezni, a konkrét céloknak megfelelően kiválasztani (különös tekintettel az információ-kommunikációs technológiára).
- Képes a célokhoz és az adott szituációhoz alkalmazkodva kreatívan, különböző megoldásokban gondolkodni, tudatos döntést hozni.
- Képes a hagyományos és az információ-kommunikációs technikákra épülő eszközök, digitális tananyagok hatékony, szakszerű alkalmazására.

- Képes elősegíteni a tanulók reális önértékelését és alkalmazni a tanulók önbecsülését támogató ellenőrzési módszereket.
- Az értékelés során képes figyelembe venni a differenciálás, individualizálás szempontjait.
- Képes céljainak megfelelően az értékelés eszközeinek megválasztására vagy önálló eszközök elkészítésére.

c) attitűdje

- A szakképzett tanár fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást.
- Törekszik az életkori, egyéni és csoport sajátosságoknak megfelelő, aktivitást, interaktivitást, differenciálást elősegítő tanulási-tanítási stratégiák, módszerek alkalmazására.
- Törekszik a tanulók tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli tevékenységének összehangolására, az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos pozitív attitűdök kialakítására.
- Reálisan ítéli meg a pedagógus szerepét a fejlesztő értékelés folyamatában.
- Elkötelezett a tanulást támogató értékelés mellett.

HT VPPGW109 – MULTIKULTURÁLIS ISKOLA

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Bodonyi Edit	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Bodonyi Edit Dr. Pazonyi Judit	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy alapvető célja, hogy a hallgatók betekintést nyerjenek az inter- és multikulturális nevelés egyes kérdéseibe, fogalmának értelmezésébe, ismerjék meg fejlődését, és tisztán lássák, hogy mitől lesz egy oktatási intézmény multikulturálisan érzékeny.

A tananyagban az elmélet és a gyakorlat szorosan összefonódik, az elméleti órák egyrészt előkészítik a gyakorlatokat, másrészt a tapasztalatok megbeszélésére, elemzésére és a reflexiókra adnak lehetőséget.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Kisebbségi és többségi identitás, az identitás fejlődése, ennek pedagógiai vetületei.

A cigányság élete, hagyományai, szokásai, nyelve és kultúrája, ezek hatása a tanuló iskolai pályafutására. Integráció/szegregáció.

Külföldi gyermekek a hazai iskolákban. A kölcsönös elfogadás folyamatának tényezői, segítő és hátráltató befolyások a folyamatban.

A nemzetiségi kisebbségek helyzete és oktatása Magyarországon.

Az MRE gyülekezeteinek segítői formái, református tanodák, szakkollégium.

Vallási kisebbségek Magyarországon: egyházi oktatás és vallási kisebbségek az állami közoktatási intézményekben.

Évközi tanulmányi követelmények:

Három - a multikulturális pedagógia szempontjából - különböző iskola meglátogatása, tevékenységük megfigyelése, elemzése, reflektálás a tapasztalatokra

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Bodonyi, Edit; Pazonyi, Judit A nemzetiségi oktatás Magyarországon. In: Jazykovedné, literárnovedné a didaktické kollokvium L-2: Linguistic, Literary and Didactic Colloquium L-2 Pozsony, Szlovákia: Z-F LINGUA, (2019) pp. 10-31., 22 p. ISBN: 978-80-8177-058-6

Bodonyi Edit – Pazonyi Judit, A multikulturalizmus jelenléte a magyar köznevelésben. (2019) In.: Jazykovedné, literárnovedné a didaktické kollokvium L-1. Linguistic, Literary and Didactic Colloquium L-1. Z-F LINGUA, Bratislava. 8-18 o. ISBN 978-80-8177-057-9

Joachim László (2013): Oktatási jó gyakorlatok Európában. Than Károly Ökoiskola, Budapest Honlap: <http://than.hu> ISBN: 978-963-08-9221-6

Ajánlott irodalom:

Credo – evangélikus folyóirat 2020/4. Luther Kiadó (tematikus szám)

Forray Katalin, Egészség és oktatás. Cigány egészség, cigány betegség. Educatio 2013/2. ISSN 1216-3384

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása a KKK „A tanári felkészítés követelményei”, valamint a szakos kkk 5. és 4.2.1. pontja alapján, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- Rendelkezzen ismeretekkel a szocializációról és a perszonalizációról, az egyéni bánásmódról, hátrányos helyzetű tanulóról.
- Legyen tisztában a sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges módszertanokkal.
- Ismerje a magyar nemzeti és az európai kultúra alapjait.
- Ismerje a csoport, a csoportfejlődés és a közösségek pszichológiai, szociológiai és kulturális sajátosságait, az esélyteremtési lehetőségeket.
- Rendelkezzen a tanulási környezet fizikai, emocionális, társas, tanulási sajátosságainak, feltételeinek megteremtéséhez szükséges ismeretekkel. Ismeri a különböző tanulási környezetek tanulási eredményességre gyakorolt hatásait.
- Legyen tájékozott a differenciális pedagógia, az adaptív tanulásszervezés, a nevelési-oktatási stratégiák, módszerek kiválasztásának és alkalmazásának kérdéseiben.
- Legyen tájékozott a szülővel és a pedagógiai munkáját segítő különféle szakemberekkel, szakmai intézményekkel való együttműködés módjairól, a kommunikáció és együttműködések offline és online lehetőségeiről.

b) képességei

- Képes legyen a tehetséges, a nehézségekkel küzdő vagy a sajátos nevelési igényű, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, valamint a tantárgyában egyéni bánásmódot igénylő tanulókat felismerni, hatékonyan fejleszteni és a többi tanulóval együtt differenciáltan nevelni, oktatni, számukra differenciált bánásmódot nyújtani.
- Képes legyen értelmezni és felhasználni azokat a társadalmi-kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a tanulók esélyeit, iskolai, illetve iskolán kívüli életét.
- Képes legyen az iskolai és osztálytermi, továbbá a különböző tanulási környezetben megvalósuló toleráns, esélyteremtő légkör megteremtésére.

c) attitűdje

- Nyitott legyen a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekedjen a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényeinek a felébresztésére és fenntartására.
- Törekedjen az életkori, egyéni és csoport-sajátosságoknak megfelelő, aktivitást, interaktivitást, differenciálást elősegítő tanulási-tanítási stratégiák, módszerek alkalmazására.
- Az iskola világában tudatosan törekedjen a nemzeti és európai kultúra alapját képező értékek elfogadtatására.
- Törekedjen úgy nevelni, hogy tanítványai mások véleményét, értékeit tiszteljék.
- Tartsa fontosnak az etnikumok és nemzetiségek iránti tolerancia kialakítását.

HT VPPGW98 – A KERESZTYÉN NEVELÉS ALAPJAI ÉS AZ EGYHÁZI ISKOLÁK TÖRTÉNETE

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám:	Kredit:	Előtanulmányi kötelezettség:
Dr. Simonfi Zsuzsanna	L:10	2	----

Tantárgy előadója: Dr. Simonfi Zsuzsanna	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>A tantárgy elsődleges célja a tanárszakos hallgatók bevezetése a keresztyén pedagógia alapkérdéseibe; annak bemutatása, hogy a bibliai antropológia alapján milyen nevelésfelfogás jött létre a reformáció idején, s ennek milyen intézményes kereteit alakították ki a mai történelmi egyházak. A tantárgy további célja, hogy elméleti és gyakorlati tapasztalathoz juttassa a hallgatókat az egyházi iskolák működését, sajátos belső világát illetően, megismertesse velük a református köznevelés szervezeti felépítését, jogi szabályozását, helyét a magyar közoktatás egészében, és képet adjon a keresztyén pedagógus sajátos szerepéről.</p>				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<p>A kurzus keretében lehetőség nyílik arra, hogy a hallgatók reflektált módon újra fogalmazzák a kérdéssel kapcsolatos saját viszonyukat, és a bibliai antropológia alapján álló nevelésfelfogásról alkotott korábbi ismereteiket kibővítsék, elmélyítsék, és új elemeket illesszenek abba.</p>				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<p>Tematikai egységek: Az ókori nevelés eszményeinek és intézményeinek változásai. Folyamvölgyi kultúrák, írnokképzés. Arisztotelész, Platón, Szókratész felfogása a nevelésről. Iskoláztatás az ókori Görögországban és Rómában. Középkor: Szent Ágoston gyermekképe. Klerikus nevelés, az iskoláztatás kezdetei, iskolatípusok. A középkori egyetemek, a műveltség rendszere. Világi nevelés a középkorban: céhek, lovagok. A magyar iskolák születése. Reneszánsz embereszmény – reneszánsz nevelés. Humanista gondolkodók a nevelésről. A városi iskolák kialakulása. Reformáció és reneszánsz kapcsolata. A világi értelmiség kialakulása. A reformáció nevelésügye. Luther, Kálvin, Melancthon. A református kollégiumi rendszer. Új iskolatípusok. A wittenbergi tanrendszer. Református kollégiumok Magyarországon. Comenius és Apáczai Csere János. Az ellenreformáció nevelésügye. Jezsuita oktatás. Ratio Studiorum. Pázmány Péter, nagyszombati egyetem. Korai felvilágosodás: Locke, Bacon, Helvetius. A felvilágosodás hatása a neveléstudományra és az iskolaügyre. A pedagógia tudománnyá válása. Herbart. Rousseau felfogása a gyermekről. Emil. Rousseau hatása a pedagógiai gondolkodásra. Pestalozzi. A modern európai közoktatási rendszerek kialakulása. A magyar oktatásügy alakulása a reformációtól az Eötvös-féle népiskolai törvényig. A Ratio Educationis. A XIX. század legfontosabb gondolatai a nevelésről. A reformpedagógia filozófiai gyökerei. Dewey, Waldorf, Freinet, Montessori, Jenaplan. Magyar reformpedagógiai kezdeményezések. Az elméleti pedagógia legfontosabb irányzatai a XX. században. A szellemtudomány, a kultúrpedagógia és a neokantiánusok hatása a pedagógiára. Szociológiai és pszichológiai elméletek hatásai. A magyar pedagógia és iskolaügy alakulása 1848-tól 1945-ig. Eötvös József, Klebelsberg, Fináczy, Prohászka, Imre Sándor. Oktatási törvények. A magyar oktatásügy alakulása 1945-től 1989-ig. Oktatási törvények. A posztmodern ember születése – nevelési kérdések és problémák az ezredfordulón. Az egyházak szerepe a mai oktatásügyben. A magyar protestáns nevelés mai intézményes gyakorlata.</p>				
<i>Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:</i>				
<p>Szücs, F. (1997): A reformáció oktatási és nevelési eszménye. In: Fölbuzog szívem szép beszédre (Szerk.: Tenke Sándor, Karasszon István). Budapest: KRE-HTK, Budapest. ISBN: 963-9392-22-3. Jelenits, I. (2002): Keresztény emberkép. In: Hagyomány és megújulás a magyar oktatásban (szerk.: Balogh László). Budapest: OPKM. ISBN: 963-9315-34-6. Pálhegyi, F. (2001): Útjelző táblák – Előadások a keresztyén pedagógiáról. Budapest: Református Pedagógiai Intézet. ISBN: 963-00-7374-9. Simonfi, Zs. (2017): A gyermekközpontú pedagógia protestáns megközelítésben: Comenius. Pedagógia online – Hungarian Educational Journal. 7. Ksz 2., 180-190.</p>				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<p>Kopp, E. (2020): Pedagógusok tanulása, tudásmegosztás a református intézményekben. <i>Magyar Református Nevelés</i>, 3, 5-18.</p>				

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása a KKK „A tanári felkészítés követelményei”, valamint a szakos kkk 5. és 4.2.1. pontja alapján, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- Ismeri a magyar nemzeti és az európai kultúra alapjait.
- Ismeri és érti a keresztyén pedagógia bibliai alapvetését, összefüggéseit.
- Ismeri és érti a protestáns nevelési tradíciókat.

b) képességei

- Képes a tanulókat helyi, nemzeti és egyetemes emberi értékek elfogadására nevelni.
- Képes a rá bízott tanulókból közösséget formálni, erősíteni helyi, regionális, nemzeti és európai identitásukat.
- Képes pedagógiai tapasztalatai és nézetei reflektív és mérlegelő értelmezésére, elemzésére, értékelésére.

c) attitűdje

- Az iskola világában tudatosan törekszik a nemzeti és európai kultúra alapját képező értékek elfogadtatására.
- Törekszik úgy nevelni, hogy tanítványai mások véleményét, értékeit tiszteljék.
- Törekszik saját megalapozott pedagógiai nézeteinek megfogalmazására.

HT VPPGV158 – A 21. SZÁZADI ISKOLA BELSŐ VILÁGA

Tantárgy felelőse: Dr. Pesti Csilla	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Simonfi Zsuzsanna	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja a hallgatók pályaismeretének és pályaszocializációjának elősegítése egyrészt az iskola funkciójáról, szerkezetéről, kapcsolatrendszeréről, működési folyamatairól és annak belső világáról nyújtott ismeretek bővítésével, másrészt közvetlen tapasztalatszerzés biztosításával, amelyre a hallgatóknak a kurzus keretében történő iskolalátogatások során lesz lehetőségük. A tantárgy további célja, hogy a segítse a hallgatókat az iskolai életben korábban rendelkezésükre álló tanulói szerepből az új, tanári szerepbe való átlépésre, és az ehhez szükséges új szemléletmód kialakítására.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy súlypontjait a kurzus felépítése is tükrözi: rövid elméleti bevezetés után a hallgatók különböző típusú iskolákat látogatnak meg csoportosan, ahol a megfigyeléseiket és az arra adott reflexióikat naplóban dokumentálják, és a kurzus végén erről beszámolót, prezentációt készítenek. A választott iskolák között nagy hangsúllyal jelennek meg református intézmények.

Évközi tanulmányi követelmények:

Tematikai egységek:

Társadalmi kihívások és oktatás. Az Európai Unió közoktatási kultúrája és szabályozási gyakorlata. Az oktatás társadalmi-gazdasági összefüggései, az iskolarendszer és az oktatás társadalmi meghatározottsága.

Az iskola feladatai és lehetőségei az esélyegyenlőtlenség csökkentésében és a társadalmi kohézió fejlesztésében.

A magyar protestáns nevelés mai intézményes gyakorlata.

A Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye.

A református iskolai nevelés tradíciói, sajátosságai.

A keresztyén családi nevelés modellje.

A családi és iskolai nevelés funkcióinak változásai. A család és az iskola kapcsolatának jelentősége; a kapcsolattartás tartalma, formái.
Az iskola belső szerkezete, felépítése.
Az iskola külső kapcsolatai, partnerei. A protestáns iskolák sajátos közösség-szervező megoldásai (kollégium, diák-tisztségek, diákönkormányzat).
Az iskola dokumentumai.
A pedagógusszerep tartalma, annak változása és értelmezési lehetőségei. A pedagógus nevelésfilozófiája.

Ismertetek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

2011. évi CXCV. törvény a köznevelésről

A Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelés intézmények névhasználatáról

Radó, P. (2017): Az iskola jövője. Budapest: Noran Libro. ISBN: 978-615-5761-18-1.

Halász, G. (2010): Jelentés a magyar közoktatásról. Budapest: OFI. ISSN: 1219-8692.

Ajánlott irodalom:

Gombóc, J. & Trencsényi, L. (2007): Változatok a pedagógiára. Budapest: Okker. ISBN: 978 963 8088 19 2.

Golnhofer, E. (2006, szerk.): Az iskolák belső világa. – A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése.

Budapest ELTE PPK. ISBN: 963 9704 63 6.

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása a KKK „A tanári felkészítés követelményei”, valamint a szakos kkk 5. és 4.2.1. pontja alapján, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- Ismeri a magyar iskolarendszer felépítését.
- Ismeri a pedagógiai tevékenységet meghatározó dokumentumokat.
- Érti az iskola funkcióit, működését és annak alapvető dokumentumait.
- Ismeri az oktatás-nevelést segítő kommunikáció sajátosságait.

b) képességei

- Képes értelmezni a dokumentumok és a saját megfigyelései alapján a tanár iskolai feladatait és kapcsolatrendszerét.
- Képes pedagógiai tapasztalatait és nézeteit reflektív és mérlegelő értelmezésére, elemzésére, értékelésére.
- Képes a gyakorlat során szerzett tapasztalatait felhasználni saját tanári szerepfelfogásának kialakításához.

c) attitűdje

Képes pedagógiai helyzetekben mérlegelésre, együttműködésre, kölcsönösségre, asszertivitásra, segítő, érzelmi, lelki kommunikációra.

Nyitott és befogadó az iskola világában mások véleményének, értekeinek megismerésére, tiszteletben tartására.

HT VPPGV159 – PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK - TEREPGYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Pesti Csilla	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Simonfi Zsuzsanna Dr. Pesti Csilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy a Pályaismeret, pályaszocializáció tantárgycsoport keretében, a 3. félévben további lehetőségeket kínál a hallgatóknak a már megszerzett gyakorlati tapasztalatok bővítésére, amelyet a hallgatók lehetőség szerint párban végeznek.

A tantárgy célja, hogy a hallgató reflektív személyes tapasztalatot szerezzen pedagógiai munkájának egy konkrét terepén: várható feladatairól, saját bekapcsolódásának módjairól, saját nézeteinek, ismereteinek gyakorlati alkalmazásáról, és ez erősítse, hatékonyabbá tegye számára a pályaszocializációs folyamatot. A kurzus keretében a hallgatók a gyakorlatot vezető oktatóval egyeztetve egy előzetes egyéni tervet készítenek, amely tartalmazza a különböző választott pedagógiai helyszíneket és tevékenységeket, melyek között szerepelhet már olyan is, amely a félévet megelőző nyári időszakban valósul meg. A tervezés, kiválasztás során kiemelt szerepet kap a református intézményi hálózat.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A pedagógiai terepgyakorlat a kizárólag iskolai keretek között, szorosan a tanítási órán megvalósuló tevékenységek körét kiszélesítve más gyakorlati helyszínek és pedagógiai helyzetek megismerésére is módot ad. A külső helyszínek egyézt biztosítják, hogy a hallgatók kapcsolatba kerüljenek a tanulókat körülvevő társadalmi környezettel, valamint az őket támogató egyéb intézményrendszerrel, másrészt további nevelési szintek megismerését is lehetővé teszik számukra.

Évközi tanulmányi követelmények:

A hallgatók terepgyakorlatát a kurzusvezető folyamatosan figyelemmel kíséri, a Munkanapló és a bemutatott PPT alapján pedig gyakorlati jeggyel értékeli.

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Bárdossy, I. & Dudás, M. (2011): Pedagógiai nézetek. Pécs: PTE BTK. ISBN: 9789636423964.
 N. kollár, K. & Rapos, N. (2015, szerk.): Tanár leszek! A társas, társadalmi viszonyok. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. ISBN: 978-963-284-689-7. url: https://www.eltereader.hu/media/2015/11/Tanar_leszek_READER.pdf
 Czető, K. & Mészáros, Gy. (2015): Közösségi pedagógiai gyakorlat. Tanulástámogató hallgatói segédlet. Készült a TÁMOP 4.1.2.B2-13/1-2013-0007 projekt keretében. url: http://tkk.elte.hu/wp-content/uploads/2017/03/Hallgat%C3%B3i-seg%C3%A9dlet_K%C3%B6zgyak.pdf

Ajánlott irodalom:

Radó, P. (2017): Az iskola jövője. Budapest: Noran Libro. ISBN: 978-615-5761-18-1.

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása a KKK „A tanári felkészítés követelményei”, valamint a szakos kkk 5. és 4.2.1. pontja alapján, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- Megalapozott tudással rendelkezik a társadalmi és csoportközi folyamatokról, a demokrácia működéséről.
- Ismeri a tanulók támogatásának iskolán kívüli különböző lehetőségeit, intézményeit.
- Alapvető ismeretekkel rendelkezik a különböző tanulási környezetben megvalósuló szocializációs folyamatokkal és ezek hatékony kezelésének lehetőségeivel kapcsolatban.

b) képességei

- Képes megfigyelni és értelmezni a különböző szociokulturális háttérű tanulók eltérő igényeit.
- Képes értelmezni és felhasználni azokat a társadalmi-kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a tanulók esélyeit, iskolai, illetve iskolán kívüli életét.
- Képes az iskolai és osztálytermi, továbbá a különböző tanulási környezetben megvalósuló toleráns, esélyteremtő légkör megteremtésére.
- Képes megfigyelni és értelmezni a keresztyén nevelésnek és a református iskoláknak az egyház társadalmi felelősségvállalásában betöltött szerepét.

c) attitűdje

- Fontosnak tartja a tanulókkal való együttműködés, társas-megértés megvalósítását a tanulási folyamat hatékonyságának érdekében.
- A szakképzett tanár törekszik saját megalapozott pedagógiai nézeteinek megfogalmazására.

HT VPPGV160 – SZAKMÓDSZERTANI GYAKORLAT - ÓRAMEGFIGYELÉS

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:5	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A gyakorlat célja, hogy a hallgatók képesek legyenek az óramegfigyelések és a fókuszált hospitálások keretében szerzett tapasztalatok szakmailag releváns reflexiójára, az órákon és azokon kívül végzett részfeladatok elemzésére a mentorral (iskolai, gyakorlóterepi szakvezető), a hallgatótársakkal, valamint az aktuálisan kapcsolódó szak módszertani tárgyak óráin 1-1 problémakör elemzésére. További cél, hogy ez a gyakorlat a sikerélmények beépítésén túl a tapasztalati tanulás lehetőségét adva, hozzájáruljon a hallgató személyiségének és a pedagógiai-szakmai ismeret anyag konstruktív összeillesztésére.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:***A gyakorlat tartalma:***

- a tanárjelölt tájékozódik a hospitált osztályról, a diákok tantárgyi ismeretéről, szociális helyzetéről
- a tanári munkát meghatározó dokumentumok (tanterv, tanmenet, tematikus terv, óravázlat) megismerése
- a hallgató részt vesz a mentor tanítási óráin
- a mentor a hallgatóval együtt nézi át a tanulók munkáját
- a hallgató globális óramegfigyeléseket végez, elkészíti a fókuszált hospitálások reflexióját
- az órákon és azokon kívüli részfeladatokat teljesít, ezek elemzését végzi a mentorral, a hallgatótársakkal, valamint az aktuálisan kapcsolódó szak módszertani tárgyak óráin, gyakorlatkísérő szeminárium keretében 1-1 problémakört elemez az egyetemi gyakorlatkísérő mentorral

Az elsajátítandó kompetenciák:

A gyakorlat során a hallgatónak lehetősége van a hospitálási szempontrendszerek segítségével és az óramegbeszélések során:

- megismerkedni a pedagógusszerep teljességével, különös tekintettel a szaktárgyi tanári munkára
- az elméleti és a gyakorlati szak módszertani tudást integratívan kezelni, összekapcsolni azt az iskolai környezettel és a tanórai munka szervezésével
- a tanulók életkori és szociokulturális sajátosságainak megismerésére
- megfigyelje a hatékony tanulási környezet létrehozásának és a tanulás támogatásának eszközeit és módszereit a gyakorlatban
- megfigyelje és reflektáljon a tanuló munka támogatásának, értékelésének módszereire.

HT VPPGV161 – SZAKMÓDSZERTANI GYAKORLAT - ÓRAMEGFIGYELÉS

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:5	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A gyakorlat célja, hogy a hallgatók képesek legyenek a fókuszált hospitálások mellett az órákon mikrotanítási- és azon kívül végzett projektfeladatok, részfeladatok, ill. a teljes időkeret felölelő tanítások, foglalkozások tervezésére, megtartására és azok elemzésére a mentor segítségével (iskolai, gyakorlóterepi szakvezető), hallgatótársakkal, valamint az aktuálisan kapcsolódó szak módszertani kísérőszeminárium oktatójának

támogatásával. Ez a gyakorlat a fokozott tudatossági és képességi szint kialakítását célozza meg és egyben előkészíti a hallgatókat az egyéni szakos tanítási gyakorlatra.

A gyakorlat során a hallgatók kis csoportban hospitálást követően a mentor irányításával órát terveznek, az órákon és azokon kívüli részfeladatokat és teljes időkeretet felölelő tanítást is végeznek. A feladatokra reflektálnak, azok elemzését végzik az iskolai menttorral, a hallgatótársakkal, valamint az aktuálisan kapcsolódó szakmódszertani tárgyak óráin, gyakorlatkísérő szeminárium keretében 1-1 problémakört elemeznek az egyetemi gyakorlatkísérő menttorral.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A gyakorlat során elsajátítandó kompetenciák:

- a hallgató képes felmérni a tanulók előzetes ismereteit, tájékozódik az osztály(ok)ban érvényben lévő szabályokról, szokásokról
- a tanóra hospitálása során követi az alkalmazott módszereket, a tanulók tevékenységét,
- megismeri az értékelés, osztályozás elveit
- a mentor segítségével megkezdi a tanulók szóbeli és írásbeli munkájának értékelését
- a mentor tanmenete alapján, szükség szerinti segítése mellett tervezi meg saját tanórarészletét, tanóráját
- egyre hosszabb órarészleteket, majd 45 perces órákat tart
- reflektál a végzett tevékenységekre
- a tanári munkát meghatározó dokumentumok (tanterv, tanmenet, tematikus terv, óravázlat) megismerése mellett, megismeri azok felhasználását is.

HT VPPGV162 – SZAKTÁRGYI TANÍTÁSI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az iskolában, mentortanár irányításával az adott szakképzettség területén, a képzéssel párhuzamosan végzett tanítási gyakorlat része szakképzettségenként a hospitálás, az óramegbeszélések és legalább 8-10 tanóra/foglalkozás önálló megtartása.

A gyakorlatot a szakos szakmódszertan oktató kíséri, mely magába foglalja a rendszeres, csoportos megbeszéléseket, valamint az egyéni, személyre szabott konzultáció lehetőségét is. Ez által lehetőség nyílik a tanítási gyakorlat ideje alatt felmerült kérdések, problémák megbeszélésére és az egymás közötti, kritikus szakmai tapasztalatcserére, mely elősegíti a reflektív és tudatos tanárrá válás folyamatát. A hallgató a tanítási gyakorlatai során, mindkét szakképzettség területén az 5-8. évfolyamon ill. a 9-12. évfolyamon is szükséges, hogy tapasztalatot szerezzen.

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kötelező irodalom:

Baditzné Pálvölgyi Kata, Szabó Éva, Szentgyörgyi Rudolf (szerk.) 2015. Tanóratervezés és tanórákutatás. A magyar nyelv és irodalom, az idegen nyelvek és a művészetek műveltségi területen. Bölcsész- és Művészetpedagógiai Kiadványok 10. http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_10.pdf

Dringó-Horváth Ida – Fischer Andrea (szerk.) (2019). Tanárjelölti kézikönyv. Budapest: Patrocinium

Kimmel Magdolna (2006): A tanári reflexió korlátai. Pedagógusképzés, 3–4.

Major Éva, Veszelszki Ágnes (szerk.) 2015. A tanárrá válás és a tanárság kutatása. A magyar nyelv és irodalom, az idegen nyelvek és a művészetek műveltségi területen. Bölcsész- és Művészetpedagógiai Kiadványok 11. http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_11.pdf

Ajánlott irodalom:

Szivák Judit (2003): A reflektív gondolkodás fejlesztése. Gondolat Kiadói Kör, Budapest

Fejlesztendő kompetenciák:

a) a hallgató tudása

- Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során fejlesztendő speciális kompetenciákat, ezek fejlesztésének és diagnosztikus mérésének módszereit
- Ismeri az adminisztrációt szolgáló dokumentumokat (osztálynapló, e-napló)
- Reflektál a tevékenységekre

b) képességei

- A szaktárgyi módszertan és a tanítás fokozatos megismerése mellett képes a tanulók megismerésére, igényeik felmérésére
- Képes 45 perces órákat tartani, kipróbálva különböző tanítási módokat, módszereket, technikákat, stratégiákat
- Képes az adott tanulócsoport igényeit felmérve szakszerűen órát tervezni
- A tanóra hospitálása során követi az alkalmazott módszereket, a tanulók tevékenységét
- Képes ellenőrző feladatsorok, dolgozat-feladatok összeállítására, tanulási segédletek, szemléltető anyagok, eszközök készítésére, digitális eszközök, tananyagok használatára, tervezésére

c) attitűdje

- Elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt
- Nyitott a különböző szintű tudásmegosztásban való részvételre, saját tapasztalatainak megosztására, új ötletek és módszertanok kipróbálására

HT VPPGW163 – ÖSSZEFÜGGŐ EGYÉNI GYAKORLAT				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Siba Balázs	Féléves óraszám: L:220	Kredit: 20	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:
<p>Összefüggő gyülekezeti, vagy iskolai egyéni szakmai gyakorlat egy iskolai féléven át, gyakorlatvezető irányítása mellett. A gyakorlat magában foglalja a hospitálást, heti 2-5 óra tanítást, valamint nevelőtanári teendők ellátását. Ehhez a gyakorlathoz egy szeminárium is kapcsolódik, amelyben módja van a hallgatónak a hospitálási tapasztalatai és saját tevékenysége reflektálására és feldolgozására, továbbá segítséget kap a gyakorlattal kapcsolatos adatgyűjtés és tapasztalatszerzés szakszerű dokumentálására.</p> <p>A gyakorlatról a hallgatók megadott szempontok szerint portfóliót készítenek a következő szempontok szerint:</p> <p>A munkanapló a vallástanárjelölt gyakorlati munkáját mutatja be:</p> <ol style="list-style-type: none"> egy hittancsoportban, egy féléven át (3 hónap időtartamban), 5-12. évfolyamok valamelyikében, a „Református hit- és erkölcsstan” tantárgy oktatásához kapcsolódóan, vezetőtanár és felsőoktatási tanárképző szakember irányítása mellett. <p>A munkanapló tartalmazza:</p> <ul style="list-style-type: none"> a tanulócsoporthoz adatait, az oktatás külső feltételeinek leírását, az életkori sajátosságokkal kapcsolatos megjegyzéseket, aktuális problémákat, a tanmenetet, a tankönyvhasználattal kapcsolatos megjegyzéseket, a megtartott órákkal kapcsolatos <ol style="list-style-type: none"> nevelési, a személyiség és a keresztyén identitás fejlesztésére vonatkozó elképzeléseket, didaktikai és módszertani megfontolásokat és célkitűzéseket, az órán használt óravázlatokat, óra utáni reflexiókat (a megvalósulás egybevetése a tervekkel, az eltérések vélhető okainak mérlegelése, következtetések levonása, nem várt események kezelése, problémamegoldásokkal kapcsolatos megfontolások, jövőre vonatkozó tervek, stb.), a tanóra kiértékelését: <ul style="list-style-type: none"> figyelemfelkeltés sikeressége/sikertelensége és okai, a motiválás folyamatossága, témafeldolgozás tapasztalatai: célok adekvát volta, tanulók érdeklődése, érdekeltisége, aktivitása, a módszerek alkalmassága, eredményességi mutatók, tanulságok. a konzultációk eredményeinek összefoglalását, hosszabb távú csoportfolyamatok és az egyéni haladás és fejlődés értékelését, önértékelő elemzést a tanulócsoporthoz végzett munkáról. <p>A munkanapló készítésének célja:</p> <p>Bemutassa,</p> <ol style="list-style-type: none"> hogy a hallgató képes a képzés különböző területein elsajátított tudást integrálni és a tanári munkájában alkalmazni. hogy szaktudása alapján képes tanári munkáját önállóan megtervezni és a tanítás vagy a pedagógiai feladat eredményességét értékelni. hogy képes a tanulók teljesítményeiről és fejlődéséről, valamint a tanulási-tanítási folyamatról módszeresen gyakorlati tapasztalatokat gyűjteni, a tényszerű adatokat elemezni, és következtetéseket megfogalmazni. <p>A munkanapló a vallástanárjelölt gyakorlati munkáját mutatja be:</p>				

- i. egy hittancsoportban,
- j. egy féléven át (3 hónap időtartamban),
- k. 5-12. évfolyamok valamelyikében,
- l. a „Református hit- és erkölcsstan” tantárgy oktatásához kapcsolódóan,
- m. vezetőtanár és felsőoktatási tanárképző szakember irányítása mellett.

A munkanapló tartalmazza:

- a tanulócsoporthoz adatait, az oktatás külső feltételeinek leírását,
- az életkori sajátosságokkal kapcsolatos megjegyzéseket, aktuális problémákat,
- a tanmenetet,
- a tankönyvhasználattal kapcsolatos megjegyzéseket,
- a megtartott órákkal kapcsolatos
  - i. nevelési, a személyiség és a keresztyén identitás fejlesztésére vonatkozó elképzeléseket,
  - ii. didaktikai és módszertani megfontolásokat és célkitűzéseket,
  - iii. az órán használt óravázlatokat,
  - iv. óra utáni reflexiókat (a megvalósulás egybevetése a tervekkel, az eltérések vélhető okainak mérlegelése, következtetések levonása, nem várt események kezelése, problémamegoldásokkal kapcsolatos megfontolások, jövőre vonatkozó tervek, stb.),
  - v. a tanóra kiértékelését:
    - figyelemfelkeltés sikeressége/sikertelensége és okai,
    - a motiválás folyamatossága,
    - témafeldolgozás tapasztalatai: célok adekvát volta, tanulók érdeklődése, érdekeltisége, aktivitása, a módszerek alkalmassága,
    - eredményességi mutatók, tanulságok.
- a konzultációk eredményeinek összefoglalását,
- hosszabb távú csoportfolyamatok és az egyéni haladás és fejlődés értékelését,
- önértékelő elemzést a tanulócsoporthoz végzett munkáról.

A munkanapló készítésének célja:

Bemutassa,

- n. hogy a hallgató képes a képzés különböző területein elsajátított tudást integrálni és a tanári munkájában alkalmazni.
- o. hogy szaktudása alapján képes tanári munkáját önállóan megtervezni és a tanítás vagy a pedagógiai feladat eredményességét értékelni.
- p. hogy képes a tanulók teljesítményeiről és fejlődéséről, valamint a tanulási-tanítási folyamatról módszeresen gyakorlati tapasztalatokat gyűjteni, a tényszerű adatokat elemezni, és következtetéseket megfogalmazni.